De wijdere wereld

Augusta de Wit

bron
Augusta de Wit, *De wijdere wereld*. Met illustraties van Jan Wittenberg. Querido, Amsterdam 1930

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/wit_001wijd01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

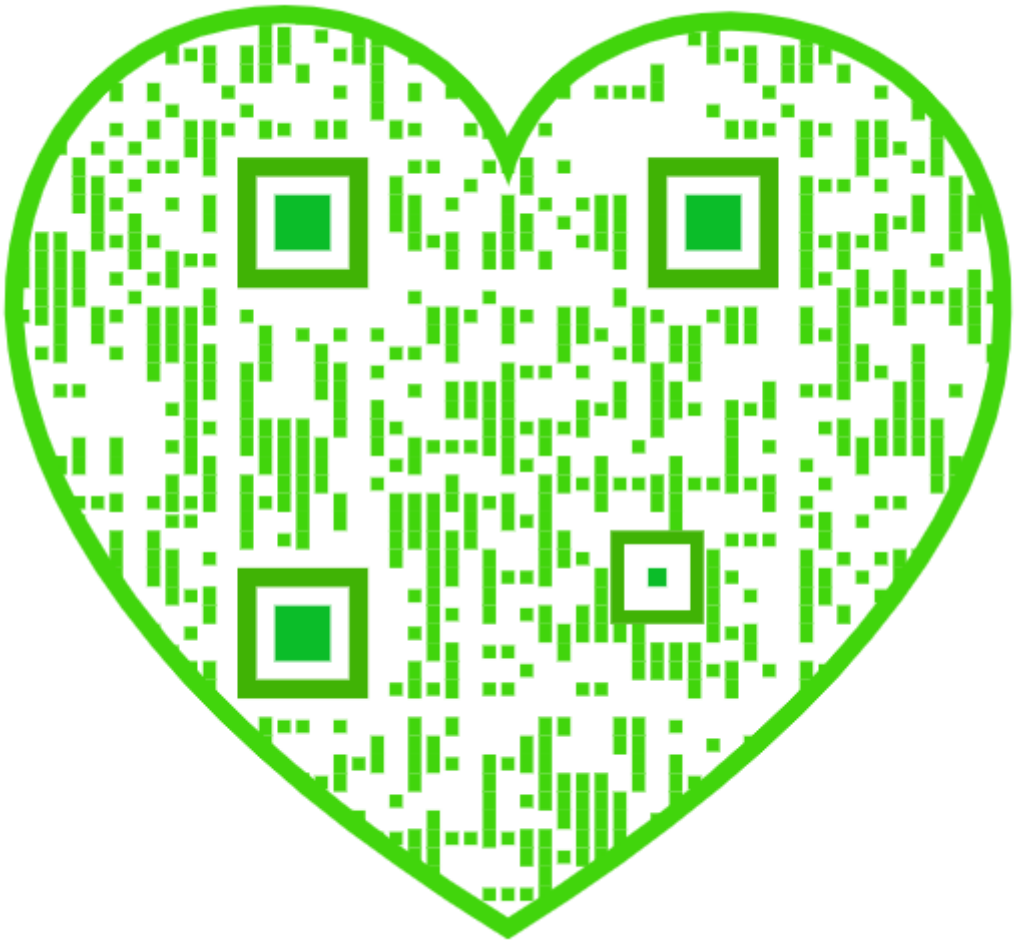

IF WE ARE NOT RELATED TO THE APES AND ALL THE LESSER BEASTS, WE ARE THE LONELIEST OF ORPHANS
REBECCA WEST
The Strange Necessity

Een witte Angora en eenige Menschen

Schitterwit en vlokkig als te samen gewaaide sneeuw zat het prachtige dier op een kussen van Smyrnaasch tapijtwerk, statig, den van vlosse maan omhangen kop rechtop, den breeden pluimstaart om de voeten; en overzag het dek van de Drenthe uit groote ronde helderblauwe oogen. De in Amsterdam aan boord gekomen passagiers omringden de kooi, onder uitroepen van verbaasde bewondering.

- Een Siberische eekhoorn. Wat prachtige staart!
- O! veel te groot voor een eekhoorn - een zilvervos is het.
- Eer een sneeuwhaas in zijn wintervacht!
- Een haas met zoo kleine ooren?
- Onmogelijk. Een hermelijn, een jong exemplaar dat den zwarten tip aan den staart nog niet heeft.

Sidin, de jongen van den kapitein, hield wacht bij de kooi, dat geen nieuwsgierige een vinger door de spijlen stak om het wonderdier te betasten.

De witte Angora, driemaal winner van den eersten prijs op de tentoonstellingen van Londen, Weenen en Parijs, was het eigendom van Mevrouw van Vierssen, de echtgenoote van den Directeur-President der Stoomvaart Maatschappij. Haar chauffeur had hem uit haar glimmende Rolls-Royce aan boord gedragen; haar juffrouw van gezelschap scheepte zich te Amsterdam in om over hem te waken tot Mevrouw zelve embarkeerde te Genua; haar man was aan boord om hem persoonlijk in de goede zorgen van den kapitein aan te bevelen.

Kapitein Freriks van de Drenthe ambieerde de Gelria, het voordeeligste schip van de lijn. Zijn ontvangst van de Directeur-Presidentsvrouws-kat was dienovereenkomstig.

Drie matrozen hadden de kooi op de plek gezet waar het dreunen van de schroef en de beweging van het schip het minst te voelen waren en rondom een wal van kisten en kratten opgebouwd tegen alle winden die waaien. Sidin had strikte bevelen omtrent zijn taak van nazien en schoonhouden. De kok was geroepen om van den kapitein zelf Mevrouws schriftelijk medegedeelde wenschen omtrent zijn dagelijksch diëet te vernemen; precies afgewogen een vierde pond vleesch (versch), een achtste pond (van de graat ontdane) versche visch - immers gemakkelijk verkrijgbaar midden op zee - en vier in melk geweekte beschuiten: voor afwisseling eens gevogelte (of wild) en sardientjes; het water altijd gefiltreerd.

Het laatste woord van den kapitein tot den Directeur-President die hem van de kade Goede Reis toeriep, was de verzekering dat Poes een leven zou hebben op de Drenthe als God in Frankrijk.

Toen hij zijn schip uit de haven had gebracht ging hij hem eens bekijken.

De Angora sliep gerust op zijn blauw en purper kussen, den kop onder den vlossen staart. Enkel het eene oor kwam te zien, dat met een pluimpje dons was beprijkt, een klein, op een schelpje gelijkend oor, zacht afgerond aan de punt, wit van buiten, teeder rood van binnen, half doorschijnend. De vacht kreeg iets

wazigs van veel lange glinsterige sprieten die boven het heel dichte, heel fijne haar uitstonden. Bij het regelmatige rijzen en dalen der flank in geruste ademhaling ging in dat wazige wit als een vore open en dicht, waarlangs het vlakliggende dons aan weerszij nog witter gloorde en weer doofde dan. Het was of het glanzige dier met de lucht tegelijk licht in en uit ademde.

Met de handen op den rug stond de kapitein het te beschouwen.

- Dat is zeker! dacht hij. - Het is een mirakel van een beest.

Hij floot. De Angora lichtte den kop van onder zijn pluimstaart uit.

- He, Pietje, Mietje, Hoe-hiet-je, word eens wakker! En meteen bedacht de kapitein dat zulk een wonderdier zeker niet naar een keukenkatten-naam zou luisteren.

De Angora stond langzaam op, rekte eerst den eenen achterpoot uit, toen den anderen, die opeens geheel buiten verhouding lang werden, zette een hoogen rug en gaapte, dat zijn ruige roode tong, de lange scherpe witte tanden, en bloedroode diepte van keel te zien kwamen. Toen ging hij zitten, sloeg den staart om de precies naast elkander gezette voorpooten en keek den kapitein strak aan met zijn groote cirkelronde helder-blauwe oogen.

Het jongste kind van den kapitein had blauwe oogen. De blauwe oogen van den Angora maakten hem lichtelijk in de war.

- Daar zou hij een mensch van streek mee maken, dacht hij.

Hij riep Sidin om hem melk te brengen, en schonk door de spijlen van de kooi heen den kristallen drinkensbak vol.

De Angora stond statig op, berook de melk en wendde zich om met een afwijzenden zwaai van zijn staart. Van verwondering vloekte de kapitein: Poes verkoos geen melk uit blik!

Met zijn kommandostem riep hij naar de kombuis.

- Een kan versche melk van van ochtend!

De kok in zijn hooge witte muts verscheen er mee. De Angora dronk.

Hoofdschuddend dacht de kapitein hoe dat moest gaan? En versch vleesch iederen dag, en versche visch 'midden op zee immers gemakkelijk te krijgen'; dacht Mevrouw al te met dat hij koeien hield in de ijskamer, en dat de equipage alle dag stond te visschen over de reeling?

De Angora had, tevreden, zitten likkebaarden. Nu nam hij zijn eenen voorpoot, maakte den binnenkant goed nat en ging zich wasschen; eerst zijn gezicht, neus, dichtgedane oogen en ooren waarvoor opnieuw nat maken noodig was en veel lange uithalen van den poot, daarop zijn borst en in golvige vlokken lang afhangende kraag-franje, die hem telkens aan de tong bleef hangen, zoodat hij die los moest trekken met een ruk van den kop. Het was vermoeiend werk, hij moest even ophouden nu en dan, en uithijgen, tong uit bek. Toen kwam de buik aan de beurt waarvan hij den

eenen voorpoot sierlijk weglichtte; en daarna, met een forschen ommezwaai van den kop, de rug en de flanken. Om den staart te bereiken zooals het behoort, wierp hij zich op de flank, zette zijn rechter voorpoot naast zich schrap als stut, en stak den linker achterpoot recht de lucht in, terwijl hij zich in een cirkel kromde, kop naar staart. Toen hij dien tot de punt toe heftig had afgelikt, zaten de bossen dons hem om den muil. De gezelschapsjuffrouw, die juist met haar lichten tred er aan kwam, deed de deur van de kooi open en nam het weg. Meteen aaide zij den Angora eens.

- Zoete Pasja! je hebt het maar best hier, he?

De Angora streek met zijn vochtigen muil langs de hand van het meisje, en begon te spinnen.

De scheepsdokter die achter haar aan geslenterd kwam, bekeek den kater met een frons.

- Hij heeft het beter dan menig mensch hier aan boord. Dat zoudt U weten als U wel eens onder in een schip waart geweest.... Ik hoop dat U zich nu niet gaat vermoeien met het oppassen van Pasja den heelen dag, Juffrouw Sevenhoven. U hebt een vacantie hard noodig. Daar is een zeereis voor. Ziet u eens om U heen!

En de dokter wees naar de passagiers die op dek gekomen na de lunch, zich uitstrekten op lange stoelen.

- Een schip, dat is de vacantiekolonie voor wie anders nooit vacantie hebben.

Hij bracht het meisje naar een stoel, schikte een plaid over haar, wenschte aangename siesta.

En begon een wandeling op dek met den kapitein, die

zei dat hij anders geen dieren aan boord verkoos - de Drenthe was geen arke Noachs! en het was nog erger dan kinderen, er kwam altijd mikmak van: maar de vrouw van den Directeur-President der Maatschappij, niet waar?

De dokter antwoordde niet en de kapitein die aan zijn frons van daareven dacht, zei, als je een dier hieldt, moest je er ook goed voor wezen, wel is waar, maar zooveel als er om dien kater te doen was, dat moest toch overdreven heeten.

De dokter zei droogweg:

- Mevrouw van Vierssen is goed voor haar Angora door middel van anderen. Die soort goedheid kent geen palen.

In het voorbijgaan keek hij naar het jonge meisje; zij sliep.

Hij dempte zijn stem om te zeggen:

- Annette, juffrouw Sevenhoven meen ik, is een vriendin van mijn zusters, die hebben haar de betrekking bij Mevrouw van Vierssen bezorgd toen haar ouders zoo plotseling hun fortuin verloren verleden jaar bij de bankkatastrofe in Amsterdam. Maar het spijt hen nu.... Zij is een meisje van algemeene ontwikkeling, opmerkingsgave, geöefenden smaak. Wat genot zou de reis naar Genua over Parijs voor haar zijn geweest! Maar zij moet op Pasja passen terwijl. Het theeuur kwam. De passagiers gingen zich verkleeden en keerden terug in avondtooi. Vroolijke groepen ontstonden op dek.

De dokter, die naar Annette uitkeek zag haar met een

kantkussen op de knieën, naast de kooi van den Angora zitten; zij hield de kinderen van hem weg, die met hun kleine handen door de stijlen naar hem grepen. Hij nam een kruk naast haar en keek naar de fijne vingers in hun luchtig bewegen over het kantkussen. Het was Alençon kant die zij daar maakte, hoorde hij; een kraag voor Mevrouw.

Hij riep een jongen, dien hij bij de kooi op wacht zette, en deed haar opstaan voor een wandeling over dek, om naar den zonsondergang te zien, die tot in den zenith toe den hemel in laaie zette, en naar de bevende regenbogen door de schuimwolk die opvloog voor de schroef; een spelletje schijfwerpen kon zij ook nog medespelen voor het eten. Met kleuren als de kersen ging zij naar beneden op het luiden van de gong.

Maar toen hij den volgenden ochtend vroeg aan dek kwam, vond hij haar zitten in een witte verpleegstersschort, bezig den Angora te verzorgen. Zij strooide rijstpoeder over hem heen dat het stoof; daarna begon zij hem te borstelen, te kammen, overnieuw te borstelen. Haar hoofd waarover zij een doek had gebonden, stond in een wolk van opvliegend poeder. Het was, legde zij uit, om Pasja's vacht mooi wit en glanzig te houden, elken ochtend deed zij dat. En daarna kwam zijn morgenwandeling. Zij was zoo vroeg opgestaan opdat Pasja geen last zou hebben van de kinderen op dek. De Angora maakte een spelletje van zijn toilet met tikken en beten naar kam en borstel en telkens kopjes geven langs Annette's

hand. Zij stond op voor de wandeling, hij liep haar na. Precies naast haar voet zette hij zijn twee kleine witte voeten voor elkander. De ochtendwind blies zijn manen omhoog, de lange franje langs zijn flanken, het vlosse hangsel van zijn staart, de zon scheen er doorheen, hij flonkerde en schaduwde als een wolkje; een sprookjesdier. Passagiers kwamen op dek, luidruchtige kinderen; Annette droeg hem snel terug in zijn kooi. De Angora keek haar strak aan met zijn ronde blauwe oogen. En opeens, klagelijk miauwend, stak hij zijn voorpoot door de spijlen naar haar uit.

- O! riep Annette. En zij nam hem op schoot.

Mevrouw, zeide zij, had streng verboden hem uit de kooi te laten. Maar hij was het toch niet gewend opgesloten te zitten; zij kon het niet aanzien, als hij zoo riep en smeekte om er uit te komen. Echter; de kinders!

De kapitein schafte raad; hij liet de kooi naar de brug dragen; daar kwam niemand dan hij; Pasja bleef er ongemolesteerd. De Angora, verstandig dier! als Annette hem prees, bleek het al spoedig begrepen te hebben.

Een paar maal ontsnapt aan grijpende kinderhanden op het dek, en eens was dat niet gegaan zonder krabben en bijten, een vreeselijk gegil en een hand aan bloed, was hij in vliegende sprongen naar de brug gevlucht: nu bleef hij er. Hij ging de opengelaten kooi in en uit, at zijn portie in de schaduw van de reeling, en liet zich in het voorbijgaan eens aaien door den

kapitein die met zijn sigaar de trap op kwam. Hij zat gaarne op het dak van de kaartenkamer, de meeuwen na te kijken die blinkend wielden om het schip, speurend naar afval. Het kleine witte figuurtje schitterde om de beurt tegen het blauw van den hemel en het blauw van de zee.

De Drenthe wierp het anker voor Genua; Mevrouw van Vierssen kwam aan boord.

Er kwamen nog vele andere passagiers; maar alleen om háar heen was een drukte en een bedrijvigheid die zich deed gevoelen tot in de kajuit toe, waar de hofmeester bij armenvol aangebrachte bloemen schikte voor haar plaats naast den kapitein. De consul en zijn vrouw deden haar uitgeleide. De agent van de lijn en zijn vrouw stonden haar al op te wachten aan boord naast den kapitein, wiens uniformknoopen en tressen blonken; een kellner van het hotel, de kleine chasseur, twee knechts in groen schort droegen koffers, valiezen, doozen; Annette's hut werd uitgeruimd om plaats te maken voor al de bagage; de kapitein liet champagne komen.

Op Annette's bedeesd verzoek had hij den Angora in zijn kooi weer naar dek laten dragen. En dat was maar goed ook, bleek het; dadelijk ging Mevrouw van Vierssen er heen.

Zij nam hem uit de kooi en op schoot.

- Ja! nu ben je blij dat de vrouw er weer is om voor je te zorgen, niet waar mijn diertje?

Zij aaide hem met haar groote bleeke platte hand, die stijf bewoog. De Angora lag er lijdelijk onder.

- De vrouw heeft Pasja wat meegebracht, een heel mooi, mooi cadeautje uit Parijs! Annette; in mijn hut - neen misschien hebben zij het ook in jou hut gezet bedenk ik - in dat rood marokijn valiesje met mijn naam er op - hier is de sleutel - vindt je een étui waar op staat Catany Rue de la Paix. Wil je me dat even brengen?

Annette bracht het étui.

Mevrouw van Vierssen nam er een zilveren schakelketting uit dien zij ophield voor het gezelschap. Een reeks fijne zilveren schelletjes hing er aan; en uitgestippeld met turkooizen stond er op 'Pasja'.

Zij deed den Angora den halsband om. De belletjes rinkelden. Pasja schudde den kop.

- Hij schrikt licht van geluid, maar daar zal hij wel aan wennen. Pasja! nu moest je eens zien hoe mooi je bent met je nieuwen Parijschen halsband!

De kater schudde nog heftiger den kop, terwijl hij met beide voorpooten tegelijk griste naar dat zware om zijn nek, dat ook een schel geluid was. Alle schelletjes rinkelden er van; het scheen hem doodsbang te maken. Met zijn sterke achterklauwen trappend en schoppend probeerde hij den ketting stuk te rukken. Zijn blauwe oogen werden zwart van angst. Toen hij een beweging maakte om weg te springen duwde Mevrouw hem met beide handen neer op haar schoot, en hield hem stevig vast.

- Nu is hij bedaard.

Daar kwam een kleine jongen er aan met een trom-

pet. Vlak voor Mevrouw van Vierssen en Pasja barstte hij los in een gillend geschetter.

Met een wanhopigen sprong was Pasja ontsnapt en weg.

Mevrouw slaakte een kreet van pijn; het bloed drong te voorschijn uit vier vurige schrammen over haar hand. Ze riep tegelijk naar den dokter om de wond te verzorgen en naar Annette om Pasja te pakken. Annette was Pasja al achterna. De dokter kwam juist voorbij. Hij zei koeltjes:

- Een verschrikt dier moet men niet willen vasthouden.

En liet een zwachtel halen en boorwater.

Mevrouw vroeg bang of er litteekens van zouden overblijven? Het kwam den dokter waarschijnlijk voor.

- En Pasja! riep Mevrouw. - Dat Annette hem toch niet gegrepen heeft! Als hij aan wal komt is hij verloren. Zulk een kostbaar dier wordt dadelijk gepakt natuurlijk, dadelijk gestolen!

De dokter had Annette naar het tweede-klasse-dek zien ijlen waar een kind iets wits in de armen hield; hij ging daarheen. Zij was er niet meer. Een dikke van drift roode vrouw die haar jongetje met zijn wit konijn op rolletjes beschermend tegen zich aan hield, riep schel hoe die dame haar kind zijn speelgoed durfde af te grissen en wat voor onzin dat was dat zij het uit de verte voor haar witte poes had aangezien, alsof dat bestond, dat een speelgoedkonijn en een kat op elkaar leken!

En een man in hemdsmouwen die schrijlings op een kruk zijn pijp rookte, zei, hij had het haar dan maar eens goed aan het verstand geschoven, dat de passagiers van de tweede klas even zoo goed onder elkaar wilden zijn en vrij op hun dek als de passagiers van de eerste klas op het hunne, en dat zij volstrekt niet gesteld waren op ongenood bezoek.

De dokter haastte de trap af, kwam langs de deur van een kajuit vol soldaten die schaterlachend, zoo als ruw volk schatert om dubbelzinnigheden, een ‘zus’ genoemd iemand iets nariepen; herkende aan het eind van de gang en bereikte Annette, die gloeiende wangen en tranen in de oogen had.

- Laat mij voor U zoeken, juffrouw Annette.

Zij schudde het hoofd zonder spreken. Eindelijk met een bedwongen snik, zeide zij, dat ging niet, zoo vriendelijk het was aangeboden. Pasja luisterde naar geen vreemde. En zij begon lokkend te roepen.

- Pasja, Pasja! kom dan toch, kom bij de vrouw! Waar zit je dan mijn diertje?

- In elk geval ga ik met U mee! verklaarde de dokter.

Zij zochten de geheele kajuit af, in alle hutten, in de rookkamer, in de conversatiezaal, in de leeszaal, in de muziekzaal. De dokter zond er Javaansche bedienden op af, fooien belovend. Zij gingen trappen op en af, gangen door, een dek over, het schip werd een stad waardoor zij dwaalden.

De dokter die Annette zag verbleeken van moeheid, raakte licht haar hand aan:

- Juffrouw Sevenhoven, een pauze.

- O dokter! niet voor ik Pasja heb! als ruwe menschen hem nu eens gepakt hebben en hem plagen! of hij is aan wal gevlucht!

- Ruwe menschen, dacht de dokter, als die Annette zelve hadden gekrenkt en gekweld. Hij stelde haar gerust. Pasja was geen katje om zonder handschoenen aan te pakken; en wat wegloopen van het schip betreft - de Drenthe was al lang weer in volle zee.

Zij had het onder stoom gaan niet gemerkt in haar agitatie.

Zij liet zich tot rust overhalen, bouillon voorzetten en beschuit. De dokter gedroeg zich als arts; hij schreef voor.

Zij antwoordde met argelooze oprechtheid toen hij begon te vragen; hij wist spoedig evenveel van haar bestaan ten huize van Vierssen alsof hij het dagelijks had waargenomen. En o! neen! Pasja was in het geheel geen lastpost, zij hield veel van hem, zulk een allerliefst dier als hij was, verstandig haast als een mensch, en zoo aanhalig! Eens toen zij verdriet had en zat te schreien was hij op haar schoot gesprongen en had haar met zijn twee pootjes langs de wangen gestreeld, en heel even, heel zachtjes een kleinen beet in de kin gegeven.

- Zoo. U schreidet, zei de dokter. Annette sprak er vlug over heen.

Zij hernamen den zoekenden tocht.

Eindelijk stond de dokter stil.

- Deze trap zou ik U niet raden af te gaan. Voelt u eens!'

Hij lei haar vingertoppen op de metalen leuning; een oogenblik lang maar om haar de hitte te doen voelen.

- Dat wordt hoe langer hoe erger; beneden zijn de vuren.

Maar Annette:

- O! misschien is hij daar ergens, tusschen de steenkool, in het allerdonkerste!

Zij nam den pluk werk aan dien de dokter haar reikte om haar hand te beschermen tegen het verschroeiende metaal en daalde ruggelings zooals hij, die voórging haar wees, de metalen trap af.

- Pasja! Pasja! Pasja!

Zij keek de machinekamer in waar de derde machinist in hemdsmouwen en gutsend van het zweet onder den luchtkoker naar adem snakte, volgde haar behoedzamen gids die haar bij de hand had genomen langs draaiend, zwaaiend, springend, schokkend metaal, zag in diepte een duizelsnelle wenteling belicht, die de schroefas was, voelde verstikking en verblinding van een witten vuurgloed, waarvoor twee Chineezen bewogen die omzagen met oogen schelwit, zonder wimper, zonder wenkbrauw, rood omrand, in een zwart gezicht, kwam weder in donkerte en ademde een lucht in die stof was en struikelde over brokken en klompen in rul gruis;

- Pasja! Pasja! kom dan zoete Pasja!

Eindelijk en ten laatste antwoordde een benauwd gemauw.

Annette juichte.

- Hier is het vrouwtje, hier, hier!

Uit een zwarte hoogte daalden af en naderden twee roode vonken. Annette greep; en had Pasja in de armen. Als uitzinnig van vreugde stiet hij zijn kop tegen haar hals en wangen, hij spon, kirde, likte.

- O! jou dom diertje! zoo weg te rennen voor een onnoozele trompet! je zoo te verstoppen! O! wat had je al niet kunnen overkomen!

- En wat U zelve!' gromde de dokter.

Hij moest lachen toen hij haar aanzag, boven op dek; haar gezicht, haar hals en schouders, haar armen onder de doorschijnende mouwen waren zoo zwart als het zwarte dier dat zij tegen zich aan gedrukt hield en dat niet ophield met kopjes geven.

Mevrouw van Vierssen keek verschrikt.

- Mijn hemel Annette! waar heeft Pasja zich zoo toegemaakt?!

Annette zei het.

- Ik ga hem gauw poederen en uitborstelen.

- Je gaat hem gauw baden, dat is wat anders. Poeder op al die steenkool!

Annette verdedigde haar lieveling.

- Hij kan toch niet tegen baden, daar vat hij zeker kou op. Thuis wordt hij immers ook nooit gebaad, altijd gepoederd en uitgeborsteld.

- Thuis geraakt hij niet tusschen de steenkool.

De dokter kwam Annette en den Angora te hulp. Een kat verdroeg geen water.

De kapitein die Mevrouw van Vierssen ‘kwam aanspreken’ mengde zich in het gesprek.

- Die baas boent zichzelven wel schoon. Ik heb hem doende gezien zóo dat hij aan boord kwam, hij vond zeker dat hij vuil was geworden in de auto. Zoo iets heb ik van mijn leven nog niet bijgewoond. De tong hing hem uit den bek er van! Als mijn volk zoo wou poetsen, blonk de Drenthe als een diamant!

Annette die meende het gewonnen te hebben droeg Pasja naar haar hut.

Mevrouw riep haar na:

- Annette, wees zoo goed te doen wat ik je vraag. Ga hem baden in mijn badkamer.

Zij verzocht den kapitein den plaid dubbel over haar heen te leggen, de wind was koud vandaag.

Annette gehoorzaamde.

Zij voelde het warme water in de weelderig ingerichte badkamer die bij Mevrouw van Vierssens hut behoorde. Behoedzaam wiesch zij den Angora, hem zoete woordjes gevend, terwijl zij het zwart geworden zeepsop van hem afspoelde. Maar het angstige dier klauwde zich aan haar mouwen vast om uit het water te komen; en hij kreunde en kreet, klaagde met een diepe stem als een mensch in nood. Het ging Annette door het hart, dat kermen. Zoo vuil als hij nog altijd was, nam zij hem uit het water, tilde hem op schoot en droogde hem af. Dankbaar begon hij te spinnen.

- Nu moet je het verder maar met je tongetje doen, Pasja. En de vrouw zal je tweemaal per dag poederen, tot je weer bent als sneeuw zoo wit.

Zij hoorde den gong voor het eten gaan. Nu, Mevrouw zou wel dineeren zonder haar! Drie handdoeken gingen er aan voor zij Pasja droog genoeg vond om hem goed dichtgedekt op haar kooi te leggen; toen belde zij den hutjongen om een kom heete melk. Pasja dronk de kom uit en begon zich driftig te likken. Zoo goed het ging herstelde hij wat menschelijk onverstand aan hem had ontredderd.

De dokter, die aan de afgeruimde etenstafel had getalmd tot eindelijk Annette verscheen, sloeg haar bezorgd gade terwijl zij at.

- De agitatie en het lange loopen en die hellehitte daar beneden en daarop de wind aan dek en het baden van Pasja - dat is te veel voor u geweest. U moet dadelijk naar kooi Juffrouw Sevenhoven.

- Mevrouw zal mij zeker noodig hebben, zei Annette aarzelend.

- Met Mevrouw maak ik het wel in orde. U gaat naar bed. Ik verzeker U er zit ziek worden op anders. Annette ging. De dokter zocht Mevrouw van Vierssen op. Toen hij met een buiging afscheid nam, had Mevrouw roode plekken op de wangen; en dien geheelen avond zeide zij geen woord meer.

Annette was koortsig den volgenden ochtend; Pasja hoestte.

Mevrouw van Vierssen had gehoord dat er een veearts aan boord was; zij zond den kwartiermeester naar hem toe, op het tweede-klasse-dek waar hij zijn sigaar liep te rooken.

De dokter, die van Annette kwam en Mevrouw van

Vierssen wilde zeggen, dat zij nog een dag te kooi moest blijven, hoorde juist het antwoord dat de veearts den kwartiermeester gaf.

- Zeg die dame, dat ik ambtenaar ben, en uitgezonden om de veepest op Java te bestrijden. Voor passagierskatten stel ik mij niet beschikbaar.

De kapitein had het ook gehoord; hij gaf den kwartiermeester een wenk en ging op den verbolgen veearts toe. De dokter volgde.

- Het geval is voor mij wat lastig ziet U, omdat de dame in kwestie de vrouw is van onzen Directeur-President.

- Al was zij de vrouw van drie Directeuren-President - ik heb met Angora-katten niets te maken!

De dokter ving betoog en antwoord juist bij tijds op voor tusschenbeide komen.

- U zoudt mij een collegialen dienst bewijzen met den Angora onder behandeling te nemen. Indirect zou dat mijn behandeling van Juffrouw Sevenhoven ten goede komen - zij is óók ziek van de équipée van gisteren; en voor den Angora die haar oogappel is, wordt zij verantwoordelijk gehouden door Mevrouw van Vierssen.

De veearts zeide verzoend:

- Als het een questie is van collegialiteit....

Pasja werd hem vertoond. Mevrouw van Vierssen had hem op schoot. Het dier hoestte of het stikken zou.

- Van het bad gisteravond, zei lakoniek de dokter.

- Een bad? dat dier is gebaad?

- Hij was pikzwart van de steenkool, zei Mevrouw.

- Pikzwart van wat U wilt - hij mocht niet gebaad worden. Water is tegen de natuur van een kat, die houdt zich zelf schoon.

- Het water kan hem geen kwaad gedaan hebben, dat was warm - tenminste ik heb de juffrouw gezegd dat het goed warm moest zijn. Maar zij is zoo nalatig! En misschien heeft zij hem ook niet goed afgedroogd.

De dokter slikte een antwoord in en de veearts gaf er geen, maar beklopte en beluisterde op den rug den Angora, dien hij op tafel had gezet.

- Longontsteking. Ik zal hem een drankje laten brengen. Driemaal per dag; en warm houden.

Hij gaf den kater aan een jongen:

- In de hut bij Juffrouw Sevenhoven. Breng daar het kussen ook heen uit zijn kooi.

Mevrouw van Vierssen strekte de handen uit naar den Angora.

- Ik zal hem wel goed onder de plaid houden. Hij wil bij niemand zijn dan bij mij, arm dier.

De veearts kreeg een rood voorhoofd.

- Als ik Uw kater behandelen zal, Mevrouw, iets waartoe ik in geenen deele verplicht ben en wat ik alleen doe op verzoek van Dokter de Graaf....

De dokter viel hem in de rede:

- Op collegiaal verzoek.

- Dan, eindigde de veearts met een lichte buiging naar den dokter, - dan is het onder de vanzelf spre-

kende voorwaarde dat mijn voorschriften stipt worden uitgevoerd, Mevrouw.

De hutjongen droeg Pasja weg.

De menschenarts had niets gezegd. Maar toen hij den dierenarts aanzag, antwoordde die:

- Nu! en òf!

Annette verscheen weer op dek den volgenden dag. Zij zei, Pasja hoestte nog erg. Zij goot hem de medicijn die hij niet in zijn melk wou hebben, uit den tuit van een trekpotje in.

De hitte van het Suez-kanaal kwam van de Roode Zee, van de golf van Aden.

Pasja's hoest ging over. Maar hij was mager geworden, geen borstel maakte zijn vacht aan het glimmen, zijn blauwe oogen stonden flets.

- Als hij maar weer mooi is tegen dat wij te Singapore aankomen! zuchtte Mevrouw.

Te Singapore woonde haar vriendin Françoise, die getrouwd was met den agent voor de Straits Settlements van de Lijn, Brugmans. Zij had ook een Angorakater, een gitzwarten; er bestond geen prachtiger dier had zij geschreven. En hij had den eersten prijs gehad op de tentoonstelling dit jaar. Mevrouw van Vierssen dacht:

- Een eerste prijs op een kattententoonstelling te Singapore! Drie eerste prijzen, ja, in Weenen, in Parijs en in Londen! Françoise moet maar eens zien hoeveel mooier Pasja is dan die Soliman van haar!

Maar Pasja kwam maar niet op zijn verhaal; hij at niet.

De kapitein sprak den veearts aan.

- Ziekenkostjes soms? Kip? Devonshire cream? U begrijpt - de kat van mijn bovensten baas.

- Als U hem een andere vrouw kondt bezorgen - den Angora meen ik.

Annette verzon kostjes die zij zelve klaar maakte en hem voerde. Ten laatste kwam de trek in eten terug. Zijn vacht begon te glanzen, zijn oogen werden helder, bijna zoo mooi als vroeger was hij weer bij de aankomst in Singapore. Mevrouw van Vierssen deed hem den zilveren halsketting met de turkooizen en de schelletjes aan, dien Annette had weggeborgen, en liet een auto halen, om Françoise te verrassen.

De kapitein zag haar na zooals zij gevolgd door Annette en door den hutjongen die Pasja in zijn kooi droeg, in een auto stapte.

Het was een gedrang aan de kade, waar een aantal groote booten naast elkaar lagen. Reizigers, koelies, kolendragers, voertuig van alle slag, van jinrikskas af met zweetenden Chinees bespannen tot buffelkarren en automobielen toe, woelden door elkander. Voor een victoria trappelde een span Sydniërs, schichtig geworden in het gewoel. Een zwaarbeladen buffelkar kwam langzaam den hellenden weg naar de kade afgeschokt, geleid door een halfnaakten Bengali in een rooden lendedoek die bronsbruin tusschen de twee blanke beesten liep, zijn beide armen uitgestrekt over hun schoften.

Een majestueuze politieagent, een Sikh, met baard tot den gordel en een voetbreed witte tulbandvouwen

boven zijn donker voorhoofd, hield een verbiedende hand op tegen den auto van Mevrouw van Vierssen. De chauffeur die al aangezet had, stopte.

- Maar juist bij tijds! dacht de kapitein. - Hij was niet vrij gezwaaid van die buffelkar.

Daar zag hij Mevrouw van Vierssen voorover leunen en met haar waaier den chauffeur op den schouder tikken. De man zag om naar den politieagent in zijn witten tulband; die was doende met den koetsier van de victoria wiens span begon te steigeren. De chauffeur greep het wiel; de auto schoot vooruit. De kapitein vloekte.

- Zou je zoo'n vrouw niet.... Daar nu! natuurlijk! De auto zat vastgerammeid in de buffelkar. Naast den eenen tegen den grond gesmakten buffel lag de karrevoerder in den rooden lendendoek. Een opwervelende stofwolk verborg alles, terwijl van rondom menschen toegeschoten kwamen, de Sikh in den witten tulband voorop. Een politie-officier volgde hem. Toen de stofwolk uiteen was gedreven, zag de kapitein Mevrouw van Vierssen aan den arm van den politie-officier, die haar naar de Drenthe terug geleidde. Zij hield haar zakdoek voor de oogen.

Annette droeg Pasja, wien bloed over den kop liep. De mouw van haar afhangenden arm was ook met bloed bevlekt; zij zag erg bleek.

Achter haar kwamen de chauffeur van de auto, die hinkte, de karrevoerder in den rooden lendendoek dien een andere inlander ondersteunde, een kleine

spiernaakte jongen met Pasja's platgetrapte kooi, en de majestueuze Sikh.

De kapitein ging Mevrouw van Vierssen tegemoet. Zij liet zich op een langen stoel vallen en zei snikkend: - Betaalt U kapitein, betaalt U! Het doet er niet toe hoeveel - ik ben verzekerd tegen ongevallen. Betaalt U! Geen recriminaties in Godsnaam, geen scènes!

De politie-officier schreef op, terwijl de hinkende chauffeur met een vloed van radde woorden zich verdedigde. De Mem Sahib had het hem bevolen. Ook was zijn voet zwaar gekneusd. En het windscherm van de auto was aan scherven en de eene lantaarn afgebroken. De karrevoerder in den rooden lendedoek kermde; zijn schouder was ontwricht. En zijn kameraad wees naar den buffel die zich niet had opgericht van den grond.

- Zijn been is gebroken Sahib.

De politie-officier schreef op, mompelde:

- En de boete wegens overtreding van het verkeersreglement en wel na uitdrukkelijke waarschuwing. Je hebt immers gewaarschuwd, agent?

Met een stem als een gong sprak de majestueuze Sikh:

- Ik heb gewaarschuwd, Sahib.

Mevrouw van Vierssen kreunde.

- Betaalt U kapitein, betaalt U. O, dokter! kunt U mij niet iets geven? Ik voel mij zoo ellendig!

De dokter antwoordde niet, hij was doende met Annette; zij had een lange snede van een glasscherf over

haar voorarm en pols. Hij bracht haar naar beneden om de wond te naaien.

Zij smeekte:

- Och dokter, helpt U Pasja toch eerst! zijn oog, zijn arme oog!

Er stak een splinter in. De naakte kleine jongen met de kooi, die vrijpostig mee was geloopen, legde in sleepend maleisch uit wat er was gebeurd; terwijl de Angora worstelde om los te komen uit de vertrapte kooi onder de hoeven van de buffels, was hij blijven hangen aan zijn halsband en had de spits van een gebroken spijl in het oog gekregen.

De veearts had het al gehoord; hij kwam het dier verzorgen, dat krimpend en kermend van de pijn, zich toch gewillig liet helpen.

Het duurde lang. Eindelijk wikkelde de veearts een verband om den kop dat het gewonde oog beschutte en het andere vrij liet; dof keek Pasja onder het gaas uit.

- Een wonder dat creatuur! verklaarde de veearts. Anders is een dier lastiger patient dan een mensch; een paard geeft iemand die hem pijn doet een schop, terwijl een mensch zich stil houdt onder het mes. Maar Uw Pasja, lieve Juffrouw, is wezenlijk haast even verstandig als U zelve die geen kik hebt gegeven, terwijl de dokter die lange snede daar over Uw arm dichtnaaide.

De dokter die de veiligheidsspeld van het verband sloot, zei:

- Zij dacht aan de pijn van een ander, al was die ander maar een dier.

De twee brachten ieder zijn eigen patient naar dek. Mevrouw van Vierssen, wie de kapitein champagne had laten brengen, zat in levendig gesprek met een dame die een gitzwarten Angora op schoot hield.

De dame zei:

- Ja, lieve Margo! ik had vroeg laten inspannen om je te verrassen. Maar dat ongeluk met de auto heeft mij opgehouden; wij moesten de heele Esplanade omrijden eer de paarden tot bedaren kwamen.... Het was vreeselijk om te zien! Goddank dat je niet gedeerd bent.... Nu begrijp ik toch dat mijn man gelijk heeft met geen auto te willen aanschaffen - het is al te gevaarlijk!

Mevrouw Margo, die mijnheer Brugmans kende, dacht:

- Het is vooral al te duur.

Mevrouw Françoise ging voort:

- En wil je gelooven dat Soliman al den tijd kalm op mijn schoot is gebleven? Hij dacht zeker: Als ik bij de vrouw ben, kan mij niets overkomen! Het is niet te zeggen hoe hij aan mij hangt. Kijk eens!

Zij zette den zwarten Angora op dek, waar hij vlak naast haar voeten ging zitten. Zij stond op, de zwarte Angora ook. Zij deed eenige schreden langs de reeling; de Angora ook vlak achter haar aan. Zij ging weer zitten, de Angora sprong op haar schoot. Het trof Mevrouw van Vierssen hoe schoon de blanke

hand van haar vriendin uitkwam op de gitzwarte vacht van het dier, toen zij het aaide.

En het was werkelijk een prachtexemplaar. Glanzen en zachte donkerten speelden door het zwart van die zijdezachte vacht, die hem in vlokken en vlossige slierten afsleepte van schouders, flanken, staart. In zijn korten breeden kop brandden de dichtbijeenstaande oogen geel als topazen. Zij moest zichzelve bekennen dat Soliman zoo goed als Pasja eerste prijzen hadde gekregen in Weenen, Londen en Parijs. En zij voelde een steek van jaloezie toen zij zag hoe hij liefkozend de hand likte die hem streelde; Pasja, ondankbaar dier, had nog nooit haar hand gelikt.

Een jongen bracht Pasja in een kippenkooi en zette hem neer naast Mevrouw van Vierssen.

Triestig zat hij ineengekrompen in een hoek; zijn eene oog stond flets onder het verband.

- Je ziet hem niet op zijn mooist, lieve Françoise! Maar toch....

Mevrouw Françoise bezag hem.

- Och het arme dier! Het is te hopen dat het oog nog behouden blijft. Anders - zoo half blind en ook nog doof!

- Maar mijn lieve Françoise, hij is niet doof! hoe kom je op het idee!

- Niet? Witte katten met blauwe oogen zijn anders altijd doof.

- Pasja hoort een speld vallen! Zijn gehoor is juist al te gevoelig, hij kan geen schelle geluiden verdragen. En Mevrouw van Vierssen verhaalde het geval met

de trompet en wat daarvan was gekomen.

- Och, dan is het arme dier daarvan zoo mager en min!

Meewarig bezag Mevrouw Brugmans hem.

- Mager en min? Maar dat is hij toch heelemaal niet! Hij is prachtig. Men kan het alleen maar niet goed zien nu, omdat hij zoo ineengedoken zit. En dan die zwachtel om zijn kop, hij heeft juist zulke mooie oortjes, heel klein, en rond aan den top met een pluim er op! En den vorm van zijn schedel ziet men zóo ook niet.... Ik heb je toch geschreven dat hij driemaal den eersten prijs heeft behaald, in Weenen, in Londen en in Parijs! En een Engelsche prinses heeft mij tweehonderd guinjes voor hem laten bieden! O! en die hofdame hield zoo lang aan, nadat ik neen had gezegd!

- Wezenlijk? Nu dan zal hij zeker voor kenners wel heel mooi zijn, en dat minne en magere is maar iets tijdelijks.... Hoewel het moet gezegd worden: witte Angora's zijn nooit zoo mooi als zwarte of roode of grijze; wit is een degeneratie-teeken, nietwaar?

- Welneen! riep Mevrouw van Vierssen.

- O! ik verzeker het je, lieve Margo! Het staat wetenschappelijk vast. Mijn man heeft er juist over gelezen in.... in.... in een tijdschrift. Alle witte dieren zijn zwak, gedegenereerd, albino's met roode oogen.

- Maar Pasja's oogen zijn hemelsblauw!

- Ja, dat arme eéne oog van hem is mooi blauw, haast een kinderoog! Maar heb je er wel eens op gelet in den donker? Solimans oogen zijn groen in den

donker. Pasja's oogen, daar durf ik op wedden, zijn rood.

Mevrouw van Vierssen dacht aan die twee roode vonken, waaraan Annette Pasja hervonden had in den donker van de bunkers en zwenkte behendig af.

- En de witte poolvos dan en de sneeuwhaas en het hermelijn? altemaal gedegenereerd?

- Bij die is het wit schutskleur, mimicry. Met een witte vacht zijn zij onzichtbaar op de sneeuw. 's Zomers hebben zij een donkeren pels.

- En de ijsbeer dan, die altijd wit is?

- De ijsbeer leeft altijd in het witte, in sneeuw en ijs. De Noordpool, moet je denken. Dat is het immers juist, de adaptatie van een dier aan zijn omgeving. Buiten de Poolstreken is geen enkel wild dier wit. Bruin, geel, grijs, ros, zwart, dat zijn de natuurlijke kleuren. Het witte is kunstmatig, teelt. Een witte wilde kat ware dadelijk gezien, dadelijk buit gemaakt; dat is toch duidelijk! Alleen in volkomen veiligheid kan het ras in stand blijven: het is fantasie-soort voor liefhebbers.

Mevrouw Margo zweeg. Maar Mevrouw Françoise, die roode vlekken op de wangen van haar vriendin zag komen, haar vriendin wel, maar met dat al de vrouw van den man die de chef was van haar eigen man, zei vriendelijk, dat dit alles omging buiten de questie van Pasja's schoonheid, die werkelijk niet te betwijfelen was, wat immers ook vaststond nu de beste kenners hem tot driemaal toe een eersten prijs hadden toegekend, en dat op wereld-tentoonstellingen.

- Juist! zei Mevrouw Margo verzoend. En toen, genereus: Maar Soliman is ook prachtig. Prachtig! De zwarte kater kreeg den witten in het oog, en opslag een hevigen hekel aan hem. Met de ooren in den nek sloop hij op de kippenkooi toe, zette een hoogen rug en spochtte, met een dreigend gegrom.

Te miserabel om de uitdaging aan te nemen kroop Pasja weg, zoo ver hij kon. Soliman hief den poot op en gaf door de spijlen heen dien witten lafbek een geduchten slag op zijn gezwachtelden kop. Pasja blies zwakjes, zijn overgebleven oog dichtknijpend. Soliman wilde hem weer raken, maar zijn nagels zaten vast in den zwachtel; hij rukte aan zijn klauw en aan Pasja's kop om los te komen.

Annette schoot toe, hief de nagels uit het gaas, beurde Soliman weg van de kooi. Hij krijschte, gilde, krolde, gromde, siste, spoog. Zijn roode tong krulde uit zijn muil omhoog als de tong van een heraldischen leeuw. Zijn oogen vonkten, hij spuwde vuur en vlam.

Annette zette hem Mevrouw Brugmans op den schoot. Onder haar vleiende stem en streelende hand, die den borsteligen rug en den staart, zoo breed nu als het geheele lichaam, weer glad streek, bedaarde allengs die hartstocht van haat en strijdlust. Annette had Pasja weggedragen.

Mevrouw van Vierssen vroeg of het niet lastig was, zulk een kwaadaardig dier in huis? En Mevrouw Brugmans verzekerde van neen, in het geheel niet, zij had hem nog nooit zoo gezien, zeker kwam het.... Zij hield juist bijtijds ‘van die witte vacht’ tegen; zulk

iets tegennatuurlijks was stellig reden genoeg voor haat in een dier met gezonde instincten. Maar behendig schoof zij voor de aanstootelijke woorden onschadelijke in de plaats, en zei: - van de agitatie van het auto-ongeval, de schrik werkte na. Soliman was in zijn gewone doen zoo zacht als een lam. Zij kon niet zeggen wat verdriet het haar deed van hem te moeten scheiden.

- Wou je hem wegdoen?

Het was een kreet die Mevrouw van Vierssen ontsnapte.

Mevrouw Brugmans legde uit, dat zij binnenkort naar Europa dacht te gaan, de dokter had dat voor hoog noodig verklaard, en haar man wilde niet dat zij zich vermoeide met voor Soliman te zorgen op reis.

Mevrouw van Vierssen dacht: wilde niet dat zij geld uitgaf voor de passage. Zij vroeg Françoise wat zij van plan was met Soliman? En hoorde, hem overdoen aan een kennis waar zij wel zeker wist dat hij het goed zou hebben.

Zij had nog niet uitgesproken of Mevrouw van Vierssen riep dat zijzelve Soliman gaarne zou hebben. Mevrouw Brugmans had Soliman aan boord gebracht in hoop op die vraag. Maar zij opperde bezwaren; de twee katers zouden elkaar vermoorden!

Daartegen, antwoordde haar vriendin, was wel te waken. Er waren twee hokken in het nieuwe kattenhuis in den tuin; Pasja en Soliman kregen elk het zijne en niet anders dan om de beurt werden zij uitgelaten. Maar Mevrouw Françoise aarzelde nog; en Me-

vrouw Margo die aan Françoise's man dacht - Brugmans was zoo danig op den penning - zei dat zij, natuurlijk, gaarne een billijken prijs voor hem zou geven. Nu is de billijke prijs van den lover gewoonlijk een andere dan de billijke prijs van den bieder; en dat bedacht Mevrouw Françoise die dus vroeg:

- Ja, lieve Margo! wat noem je een billijken prijs? En toen Mevrouw Margo nu op haar beurt aarzelde, raapte Mevrouw Françoise al haar moed bijeen en zei, schijnbaar luchtig:

- Je vertelde mij daareven dat je voor Pasja tweehonderd guinjes hadt geweigerd.

- Honderd! honderd! Zei ik tweehonderd? Dan heb ik mij versproken. Honderd pond: en pond, niet guinjes. Maar het bod kwam ook van een Prinses!

Mevrouw Françoise retireerde.

- Ik zei het maar voor de grap natuurlijk.

Behoedzaam elkander naderend met tastende woorden kwamen de twee vriendinnen te samen op de som die Mevrouw Françoise voor den geest had gestaan als de mogelijkheid voor dat weekje in Parijs met haar zuster, waarvan haar man zoo volstrekt niet wilde hooren als veel te vermoeiend voor haar in haar tegenwoordigen toestand.

Mevrouw Françoise gaf Mevrouw Margo Soliman op den schoot. En terwijl zij de prachtige zwarte vacht streelde zag Mevrouw Margo met voldoening dat haar hand nog blanker dan die van haar vriendin uitblonk op dat zwarter dan zwart.

Na de afscheidsomhelzing en het nawuiven van de

victoria met de Sydniërs ging Mevrouw van Vierssen met Soliman op den arm naar de kippekooi waar Pasja, klein ineen gedoken, zat in koortsigen halfslaap. Als zijn oog maar beter werd! dacht zij. Want anders....

Zij dacht de gedachte niet uit. Maar Soliman beschouwend voelde zij zijn ongerepte schoonheid als een troost.

De veearts kwam Pasja tweemaal per dag verzorgen. Maar enkel om de pijn te verzachten, verklaarde hij, eindelijk; het oog was verloren.

Mevrouw vroeg:

- Daar zijt U zeker van?

- Absoluut zeker.

- Zoo dat het nooit weer terecht kan komen?

- Nooit weer.

Mevrouw dacht na.

- Het zal erg leelijk zijn! en hij had juist zulke mooie oogen.... Zou men er geen glazen oog kunnen inzetten? van precies dezelfde kleur?

- Nu, er worden glazen oogen in alle kleuren gemaakt voor menschen, maar voor dieren heb ik er nooit van gehoord.... En in elk geval zou hij daarmee toch erg scheel kijken.

- O! dat is iets waar ik in het geheel niet tegen kan! Een van mijn nichtjes kijkt scheel, ik kan haar niet aanzien. Ik ben nu eenmaal bizonder gevoelig voor schoonheid, om mij heen moet alles mooi zijn, anders ben ik niet gelukkig.

Dien middag vroeg zij Annette naar den zilveren hals-

band van Pasja, die hem was afgedaan bij de operatie. Met tegenzin ging Annette dien halen. Maar toen zij schoorvoetend terug kwam met het noodlottige sieraad, had Mevrouw Soliman op den schoot. Zij deed hem den halsband om. Prachtig stond het blank en blauw op de glanzig zwarte vacht, bij de gele edelsteen oogen.

- Nu heet je Pasja, hoor! Pasja! Pasja! Pasja!

De gewezen Soliman nam het voor kennisgeving aan.

- Denk er om, Annette, dat je hem nooit meer anders noemt - hij moet er stelselmatig aan gewend worden.

Zij zette den zwarten Angora in zijn glorie op het dek om den vollen indruk van hem te hebben. Hij wandelde weg.

- Soliman! Pasja meen ik! hier! blijf bij de vrouw.

De Angora wandelde langzaam verder, of het op de maat was van het fijne getinkel aan zijn hals. Mevrouw beval Annette hem te halen. Terwijl zij hem aaide, zag zij weer hoe mooi haar hand uitkwam op zijn vacht, blanker nog dan Françoise's hand.

- Pasja! zei zij - Pasja! Pasja! en gaf hem bij elk ‘Pasja’ een tikje.

De Angora trok de ooren plat en sloeg den staart met korte kregele rukjes heen en weer. Hij had toch vervelende gewoonten, vond Mevrouw, die diende men hem af te leeren.

Den dag voor aankomst te Tandjong Priok bracht de veearts haar den witten Angora wien hij het verband had afgenomen.

Mevrouw schrok van hem. O foei! wat zag het beest er uit, met maar een oog, en inplaats van het andere die akelige diep ingezonken roode streep!

De nieuwe Pasja blies tegen den ouden; die blies kwaad terug.

- Zet hem gauw in zijn kooi, Annette, en breng hem ergens waar ik hem niet hoef te zien. Dat zou niet uit te houden zijn!

Annette droeg hem in haar armen naar de brug. Tevreden hernam hij dadelijk zijn gewende plaats op het dak van de kaartenkamer. De kapitein knikte hem toe.

- Wel Pasja, mijn brave! met één oog kun je ook nog wel zien wat je zegt hé?

Mevrouw vroeg hem Pasja weer mede terug te nemen naar Amsterdam. Mijnheer zou de passage wel betalen en den jongen fooien die voor hem had gezorgd. Maar dien avond, toen de kapitein zijn dagelijksch compliment kwam afsteken, zeide zij:

- Kapitein ik heb mij toch bedacht; Pasja terug te zenden naar huis, dat is kosten en moeite voor niets. Om mij heen houden kan ik hem niet - de gedachte er aan is al een nachtmerrie. Weggeven kan ik hem ook niet met goed fatsoen. Men biedt toch geen beschadigd geschenk aan! Het eenige is dat ik hem in Batavia laat loopen. Het is een tropisch beest, hij is op zijn plaats in de tropen, daar heeft hij zijn natuurlijk leven. Altijd warmte; alle boomen vol vogels, nergens gebrek aan. Misschien loopt hij ook een huis binnen - die staan immers altijd open met die groote

galerijen; en de menschen nemen hem op. Mooi is hij toch altijd nog, hij heeft ook waarde als fokdier. Of een inlander vindt hem op zijn erf en geeft hem een bordje rijst; inlanders houden van katten, hoor ik. En sedert zij hebben geleerd dat ratten en muizen de pest overbrengen, begrijpen zij het nut van een kat in huis. Ik maak mij geen oogenblik ongerust over hem. Zendt U hem maar mede met de bagage, en zegt U den mandoer dat hij hem loslaat aan het station in Batavia.

Annette zat met een kleur als vuur. De kapitein zag haar aan, zag Mevrouw van Vierssen aan, zag naar Pasja op het dak van de kaartenkamer, wit uitblinkend tegen het blauw van den Indischen hemel en de Indische Zee.

- Mevrouw, wilt U Pasja niet hier laten? Er is een scheepskat noodig op de Drenthe.

Losweg antwoordde Mevrouw:

- Als ik U daarmee een genoegen doe....

Annette zoende hem op zijn kop bij het afscheid.

Terwijl hij het aardige meisje nakeek dat in den trein stapte, Mevrouw van Vierssen volgend, merkte de veearts op dat Pasja het beter kreeg dan zij.

De kapitein meesmuilde.

- Over Annette's geluk behoeft U niet in de pekel te zitten, daar wordt aan gewerkt.

En de kapitein knikte naar den dokter die Annette volgde in den coupé.

De veearts trok de wenkbrauwen op, begreep, en gaf lucht aan zijn voldoening.

- Wel! Wel! Wel! Nu, dat doet mij plezier voor allebei! Dat is nog eens een paar dat goed bij elkaar past.

- Hij vertelde mij het groote nieuws op de valreep. Ik dacht eerst dat hij gekheid maakte; hij zei als ik Pasja niet had aangesteld als scheepskat hadden Annette en hij hem in huis genomen; en eigenlijk hoorde hij bij de bruiloft te zijn want hij had hen bij elkaar gebracht. Nu Pasja, wij zullen den dag vieren hier op de Drenthe; een heele kip voor jou alleen, mijn brave. Toen hij zijn schip uit de haven had gebracht riep de kapitein den kwartiermeester en wees op Pasja die in de schaduw zich zat te wasschen.

- Kwartiermeester! dit is nu de scheepskat. Wat hem toekomt weet je.

En toen tegen een matroos met een gebaar naar de kippekooi:

- Zet dat ding eens twee duim vrij van de reeling.

De kooi vloog overboord.

- Zoo Pasja! En nu doe je maar precies wat je in je kop krijgt, begrepen? Er is niemand meer die over je baast.

Pasja wierp een blik over het dek; zijn zwarte vijand was verdwenen. Bedaard ging hij naar de deur van Annette.

- Ja Pasja, de zoete vrouw is er niet meer. Die is met een ander meegegaan. Nu zul je met mij voor lief moeten nemen.

Pasja zocht Annette door het geheele schip. En elken morgen zat hij voor de deur der dekhut te miauwen.

Het duurde drie dagen voor hij het opga[f] en terugkeerde naar de brug en den kapitein.

De Drenthe aanvaardde de terugreis met het ruim vol en alle hutten bezet. Daar kwam aardig wat in het laadje dezen keer, dacht de kapitein. Van de brug af beschouwde Pasja de drukte op dek; hij liet het roepen en lokken van de passagiers langs zich heen gaan zonder zelfs maar op te kijken. Als hij op de trap de witte uniformpet omhoog zag komen van den kapitein, ging hij hem tegemoet, liet zich eens over den rug streelen en kwam hem gezelschap houden bij een wandeling op en neer, of op tafel in de kaartenkamer. Stond de baas op dan stond hij ook op; hij deed hem uitgeleide tot aan de bovenste trede van de trap. De kapitein van zijn kant wachtte op de begroeting en het gezelschap van Pasja, en dien laatsten blik uit het éene blauwe oog als hij heenging. Hij merkte dat hij dikwijls aan Pasja dacht. Als aan een wezen met eigen karakter en eigen plaats en recht in de wereld, bijna als aan een mensch dacht hij aan hem. Hij beproefde te raden wat er wel omging in dien vierkanten dicht behaarden kop. Een huisdier; op het land geboren en getogen en zoo geheel en al op zijn gemak aan boord van een schip in volle zee.... Een schepsel aan menschen gewend, van menschen afhankelijk, en dat toch nog allerlei in zich had van het wilde beest in het oerwoud.... Hij keek Pasja in den muil als hij gaapte; scherp en wit staken uit bloedrood de geduchte slagtanden op, het roode verhemelte was sterk geribbeld, de tong kwam ruig

uit het wijd-opgesperde keelgat te voorschijn; op grijpen, scheuren, zuigend uitpersen, verslinden, was dat alles gegroeid; een tijgerkop in het klein was dat. Ook een tijgerachtige manier van klauwen scherpen als voor gevecht en gevaarlijke jacht had Pasja. Hij richtte zich in zijn volle lengte op tegen den wand van de kaartenkamer, sloeg acht lange gekromde nagels in het hout en trok de klauwen met een ruk omlaag. Daar bleven diepe striemen van in vernis en vezel die, midden op het ordelijke glimmende stoomschip, de gedachte wekten aan jagers-verhalen uit het oerwoud, waar in den omtrek van een diep verscholen hol, dat stank van bloed en verrotting uitwademt, stammen zóó gereten staan....

Denkend dat de Angora zich misschien verveelde, had de kapitein hem een elastieken balletje gegeven. Hij speelde er mee. Maar dat spelen was als het vervolgen, grijpen, dooden van een prooi. Zoo als hij ineen gedoken zat te loeren op den bal, roerloos, alleen de tip van zijn staart sidderde, het ronde grijze ding dat daar lag te blinken in de zon bespiedend of het niet bewoog, nader sloop eindelijk, kruipend met den buik op den grond en uit den gedoken rug staken hoekig de schouderbladen op, plotseling terugdeinsde in schaduw, wachtte, en ineens met een bliksemsnellen sprong boven op den bal zat, zich op de flank wierp met het ding tusschen de voorpooten, er in beet, er tegen trapte en schopte met die geduchte achterklauwen, alle vlijmscherpe nagels uit, zijn oogen vlamden, zijn staart zwiepte, dat was zoo als een tij-

ger loert en zich stort op een argeloos reetje. Dikwijls liet hij den bal weer los, wendde zich als onverschillig af, ging heen. Hij scheen de prooi vergeten. Maar na een tijd kwam hij van den anderen kant terug, besloop opnieuw den bal, gaf hem scherpe tikken dat hij wegrolde, zette hem na, greep hem overnieuw, beet hem dood. Hij verlustigde zich in een drama waarvan hij dichter, tooneelspeler en toeschouwer tegelijk was. De kapitein begreep dat hij zich oefende op die manier.

- Hij houdt om zoo te zeggen manoeuvres.

Hij beschouwde dat dier dat zijn eigen gedachten dacht, zijn eigen innerlijk leven uitleefde, met een soort achting; hij had geen ander woord geweten voor het gevoel dat hem verbood Pasja kunstjes te leeren, opzitten, pootje geven, door den boog van voorgehouden armen springen, zooals elke scheepskat doet, die het speelgoed is van de geheele équipage.

Toen de Drenthe de Middellandsche zee in voer, kwamen de zwaluwen aan boord. Het was hun te koud geworden in Zuid Frankrijk en Italië, zij wilden naar Afrika. De Libeccio woei, hij sloeg de gestrekte lijfjes, de reppende wiekjes terug van de Zuiderkust. Jonge, nog weinig geoefende vliegers, oude al afgevlogen vliegers vertraagden in de vlucht, raakten ten achter bij den zwerm, weerden zich nog een wijle, al lager vliegend, vielen ten slotte in zee. Zij fladderden nog een oogenblik in het water, tot de golf aangerold kwam die het luchtige lijfje voor den wind en de wolken geschapen, ter neder sloeg onder zijn overstel-

pende zwaarte, en verdronken wegspoelde. Enkelen kwamen terecht op het schip. Die niet aan raas of takelage zich konden vastgrijpen, vielen op het dek en lagen roerloos, verdoofd door den slag. Kinderen grepen er naar, zij klemden dat zachte warme blauwzwarte lijfje met den glanzigen kop, die als geknakt afhing, stevig in hun kleine warme handen. Voor allerkleinsten maakten baboes een speelgoed er van. Zij bonden der zwaluw een draad aan het pootje. Als het vogeltje weer bijkwam, het kleine hart begon te kloppen, de blinkende zwarte oogjes gingen open, wierpen zij het in de hoogte. De zwaluw sloeg de vleugels uit om te vliegen; de baboe gaf een rukje aan den draad. Dan viel de zwaluw en lag met sidderende flank en open snavel, tot die sterke greep haar weer de lucht in wierp en zij trachtte te ontkomen en weer omlaag werd gerukt. De baboe speelde lijzig, verveeld, het kindje lachte, kreet, greep naar de zwaluw, zoet zoolang dat prettige spelletje duurde. Het duurde niet lang. Met een laatste kleine stuiptrekking bleef de zwaluw liggen. De baboe trok den draad van het slappe klauwtje, wierp den dooden vogel over de reeling, ging er een anderen halen, langzaam slenterend met het dreinende kind in den slendang. Den kapitein jeukten de vingers om tusschenbeide te komen; hij moest zijn handen in zijn zakken houden om zulk een arm klein dier niet uit die bruine beulenvingers te grijpen.

Pasja ving ook zwaluwen; met pluisjes grijs dons om zijn muil en smeuren bloed op zijn borst zat hij te lik-

kebaarden. En hij klom den mast in naar de raas en sprong luchtig op dek met een spartelenden vogel.

- Hij eet ze op, zooals wij een patrijs opeten of een kip, dat is het bestel van de natuur, dacht de kapitein. Het is redelijk, niemand kan er iets van zeggen.

Nadenkelijk beschouwde hij den Angora die zijn buit naar de brug had gesleept, en nu, voldaan, zijn gezicht zat te wasschen, heel ordentelijk.

Het beviel hem wel is waar niet dat Pasja ook naar de vlinders greep, die de landwind over het schip dreef.

Met een sprong recht de lucht in, bemachtigde hij zulk een fladderend wezentje, te klein toch voor een beet. Stof van de heerlijk gekleurde wiekjes hing hem aan snorren en oogsprieten; het was een deerniswekkend gezicht. Om Pasja ongemoeid te kunnen laten moest de kapitein bedenken dat hij Inlanders even klein goedje had zien vangen, sprinkhanen en krekels voor lekkerbeetjes bij de rijst.

- Wij leven allegaar van malkanderen als je het goed bedenkt, mompelde hij met een zucht. En hij aaide Pasja eens over den rug. - Jij doet ook al niet anders dan wij, kattebeest. Allemaal naar dat wij wijs zijn.

In de baai van Biscaye stormde het. De zeezieke passagiers bleven in hun hutten; op een dag zat de kapitein alleen aan tafel.

Daar kwam Pasja de kajuit binnen en ging naast den stoel van den kapitein zitten. Waardig zat hij daar: hij bedelde niet. Alleen zoo nu en dan richtte hij zich

eens op met zijn klauwen in het tafellaken en rekte zich uit om te zien wat er daar boven zijn kop gebeurde. Elken schotel die kwam en weer ging volgde hij met de blikken. De kapitein reikte hem een kippenbout. Bescheiden nam hij het kluifje aan.

Na het dessert maakte de kapitein zelf een portie klaar voor Pasja en bleef toekijken hoe hij, zonder schrokken, at. Toen stak hij een sigaar op en ging naar dek. En in den woesten wind die zijn manen en staart deed fladderen als vlaggen, bleef Pasja naast hem op en neer stappen. Hij ging ook samen met hem naar zijn hut dien avond. En terwijl de kapitein zich uitkleedde sprong hij op het voeteneind van de kooi.

- Wel maatje! zei de kapitein, - is dat nu vanwege de vriendschap of vanwege de warmte, hè?

En Pasja keek hem aan of hij zeggen wou, dat kun je nu opnemen zooals je wilt; als je mij maar laat liggen als het je belieft! Ik lig hier zoo lekker!

De kapitein stak zijn lange beenen behoedzaam onder de dekens om hem niet te storen. En het deed hem pleizier toen hij bij het wakker worden den Angora gerust in slaap zag, met den kop onder den staart. Het werd koel, al spoedig koud in de lucht; Pasja behield dat warme plaatsje op de voeten van den baas, 's nachts.

De Drenthe voer de sluizen binnen. Op de Prins Hendrikkade stond de vrouw van den kapitein hem met al de kinders op te wachten.

De kinders vergaten Vader toen zij Pasja zagen. Hij moest mee naar Noordwijk, naar huis. En wat een

trotsche vreugde toen hij bij de wandeling langs het strand met Vader, medewandelde; toen hij, uitgelaten 's avonds, in de vensterbank verscheen wit in lampenlicht tegen het zwart van den tuin, en met zijn poot tegen de ruit tikte; toen hij, op eigen gelegenheid het duin ingegaan, terugkwam met een jong haasje in den muil!

De dag kwam van het afscheid. Pasja was nergens te vinden. Maar de kapitein ging pakken; daar zat hij in den open koffer!

- Ja baasje, je gaat mee! zei de kapitein. - Niets vaster dan dat!

Maar toen begon een roepen, bedelen, smeeken, dwingen en huilen van de kinderen dat zijn hoofd er van omliep. En de moeder betoogde; de kinders hadden zich zoo aan hem gehecht; en zooveel beter zou het beestje het hebben in huis dan op zee!

- In Godsnaam dan! zei eindelijk de kapitein. - Maar je weet niet wat je me aandoet, Moeder!

Pasja werd opgesloten; maar, op het perron, daar kwam, met een sprong over het hek, hij er aangerend. Hoe ter wereld was hij ontkomen? Hoe had hij geraden waar de baas te vinden was?

Een van de kinders ging een zak halen om hem veilig thuis te brengen.

Op kantoor hoorde de kapitein van Mijnheer van Vierssen zelven dat hij de Gelria kreeg, de volgende reis. En Mijnheer zei nog eens hoe Mevrouw zijn goede zorgen op de uitreis met de Drenthe had gewaardeerd.

De kapitein telegrafeerde zijn vrouw het goede nieuws.

Niettemin, toen de eerste vreugde vervlogen was, en de beslommeringen van den dag vóór het vertrek voorbij, voelde hij dat zelfs op de Gelria hem iets zou ontbreken.

- Ik had hem niet thuis moeten laten, dacht de kapitein.

Hij stond op de brug, mismoedig kijkend naar het gewoel op de kade.

Met gejoel, geschreeuw en steenworpen zette een bende kwajongens een scharminkel van een grijze kat na, die een streep menie over den rug had. Het vuurroode beest, bemodderd, gehavend en met een eind touw om den nek, rende, verborgen een oogenblik tusschen hoopen balen en zakken, dadelijk door een steenworp weer verder gejaagd. Het kwam recht op de Drenthe aan, of het in zijn nood daar toevlucht zocht. Juist bereikte het de loopplank, daar trof een baksteen het zoo, dat het gebroken neerviel en niet weer opkon.

Met geschreeuw kwamen de jongens er op af gerend. De voorste greep al, daar glipte de kat hem onder de handen uit en was de loopplank al overgestrompeld, toen de kapitein met gebalde vuist op de jongens toe kwam.

- Jelui beulen! ik zal je!

De jongens maakten dat zij weg kwamen.

De kapitein bukte naar de kat. Het ellendige, afgejaagde, bloedende beest lag als dood, zonder blik,

zonder adem, zonder beweging, geen dier meer, enkel maar een laatst weinigje leven, haast in het vormlooze terugflauwend, een kluit aarde straks. Hij voelde naar den hartslag. De kat zag hem aan; zag hem aan met één oog, een groot rond oog, blauw als het oog van een kind. Met een machtelooze poging om zijn hand te liefkozen, viel de kop weder neer.

- Pasja!! ben je het, of ben je het niet?!

Dat eene blauwe oog, die liefkozende beweging!

- Pasja, Pasja mijn beestje!

Het was onmogelijk en het was zoo; het was Pasja, mager als een geraamte, verminkt, bebloed, onherkenbaar van ellende en vuil, Pasja, Pasja die op die vier kleine pooten dwars door Noord Holland was geloopen van de Noordzee naar het Y, om den baas. De tranen staken den kapitein in de oogen terwijl hij zijn vriendje optilde in zijn armen. Och, och, och, wat had het schepsel uitgestaan! En door de in gore klodders en strengen aaneengekleefde vacht heen voelde hij scherp de ontvleeschde ribben.

Hij riep naar Sidin; die kwam er al aan met een komvol melk uit de kombuis waar ook de kok om de deur keek.

- Kassian! zei de Maleier.

Hij hurkte neer om Pasja, dien de kapitein voorzichtig ondersteunde, de kom zóo voor te houden dat hij gemakkelijk kon drinken. Hij dronk als een uitgehongerde en uitgedorste.

Sidin bracht een schaar te voorschijn.

- Ja maatje, wij zullen je wat moeten barbieren. Op

menie is die tong van jou niet aangenomen.

De kapitein ging behoedzaam te werk, tastend tusschen verf en vacht, dat hij het kouwelijke dier niet te veel warmte afnam terwijl hij het van die verstikkende korst bevrijdde.

Wat kwam daar al niet te voorschijn van onder het kleverige rood! Zwart van roet, aschgrauw, groen van modder en eendenkroos, stinkend geel van mest, bruin van geronnen bloed, om den nek de lus van een doorgebeten touw. Het rood en bonte vod dat wegviel voor de schaar was geteekend met een geheele geschiedenis van wreedheid en pijn.

- Slechte menschen zijn er op de wereld, zei de Inlander, het hoofd schuddend. Hij ging en kwam terug met een glad plankje - een stuk uit den deksel van een sigarenkist zag de kapitein - en een rol gaas uit de verbandkamer. Behendig spalkte hij den verbrijzelden poot. De kapitein besloot Sidin opslag te geven.

Sidin had al een mand met een zacht kussen er in klaarstaan in de hut van den kapitein. Toen Pasja daarin lag dekte de kapitein hem toe met zijn wollen trui.

- Ga nu maar lekker slapen vriendje! Je bent bij je eigen thuis.

Pasja sliep twee dagen en drie nachten achtereen; zelfs van den reuk der lekkere portietjes die de kapitein naast hem neerzette, werd hij niet wakker.

Tegen Sidin, die ook telkens kwam kijken, zei de kapitein:

- Hij slaapt zijn eigen gezond.

Terwijl hij op en neer liep op dek, of op de brug zat alleen, dacht de kapitein aan dien kleinen makker, die hem gezelschap placht te houden. Van allerlei kwam hem in het hoofd. Waarom lieten de menschen zulk een beest toch niet met vrede? Lieten hem zijn eigen gang gaan? Mevrouw van Vierssen had met hem gesold, naar haar luimen en grillen met hem gespeeld, hem gedwongen tot wat zijn natuur niet was, gepronkt met zijn schoonheid, en op het eind, om zijn verminking die haar schuld was, hem weggegooid zooals een bedorven kind het stuk speelgoed weggooit dat hij stuk heeft gemaakt. Zijn eigen vrouw goed en vriendelijk als zij was, had hem willen vasthouden tegen zijn zin, voor het pleizier van de kinderen. En allerlei onbekenden, misschien niet eens kwaad volk, hadden hem nagezet, dat hij in zijn angst in het water sprong, in een schoorsteen klom, wegkroop in een zwijnenkot. Niemand die het uitgehongerde dier een beet eten gunde, anders dan als lokaas om het te grijpen en aan een touw te leggen. En voor de grap had een schilder op een scheepswerf het opzichtig gemaakt met schel rood, dat weer andere pijnigers-voor-de-grap het dadelijk in het oog zouden krijgen, en plagen het weer op een andere manier, voor de aardigheid....

- Hij is te bijzonder, dacht eindelijk de kapitein. Was hij zoo een grijze sluike kat geweest met grasgroene oogen en een staart als een eind touw, zooals er in elke keuken een onder het fornuis zit, dan

had niemand naar hem gekeken. Maar wat anders is dan zij gewend zijn, dat kunnen de menschen nu eenmaal niet met vrede laten. Zij sollen er mee, of zij plagen het; zij kunnen er niet afblijven, zij moeten probeeren het te verknoeien naar hun eigen zin, naar hun eigen idee van wat hoort. Zij denken maar, God zal mij een schaap geven! dat de wereld er is enkel om hen alleen....

De kapitein keek naar het dak van de kaartenkamer, waar Pasja placht te zitten; wonderlijk genoeg, dat kleine witte dier tegen de oneindigheden van hemel en zee. Daar kwam, of hij hem had geroepen, Pasja de trap opgestrompeld. Allerzotst zag hij er uit, met ruige plukken haar naast bijna kale plekken, een smeer en een veeg nog hier en daar, een paar zwarte strengen aan zijn rafeligen staart.

Tegen wil en dank moest de kapitein lachen.

- Je lijkt wel een paljas, Pasja, zóó uit het circus! Maar trek het je niet aan - we zijn onder ons!

Pasja klom tegen de beenen van den kapitein op. Die deed zijn pijjekker open en borg hem er onder.

- En nu zal ik je eens wat zeggen maatje. Jij blijft maar bij mij aan boord hoor, of het nu op de Drenthe is, of op de Gelria, of op wat ander eerlijk schip het mag wezen. De wal lijkent ons niet, jou en mij. Het is er te nauw, wij komen er in de verdrukking. Volk van ons slag dat hoort op het ruime sop. Daar ervaren wij hoe wijd de wereld is, en hoe veel en van allerlei er wemelt. En dat heeft al te maal zijn eigen

aard en houdt zijn eigen koers en vindt zijn eigen behoef. Heb ik gelijk of heb ik geen gelijk?

Pasja stak zijn zot geschoren kop uit den pijjekker en keek zijn grooten kameraad eens aan, met zijn éene helder blauwe oog. Het was goed te zien, dacht de kapitein, dat hij hem begreep en hem gelijk gaf. En toen borg hij zich weer, in de warmte daarbinnen. Terwijl de kapitein op en neer ging op de brug, voelde hij den lichten slag van het kleine dierenhart tegen den slag van zijn eigen hart.

Zoo was het goed voor Pasja.

En voor den kapitein was het ook goed.

Seppl

Zonder hem, hem die later Seppl zou zijn, ware de dag zwart geweest voor Bäbeli. Madame Sylvia voor wie zij sedert Nieuw Jaar werkte, had haar met het halve weekloon weggestuurd.

Hoe zouden Moeder en zij er nu komen?

En dat terwijl zij zóo, zóo haar best had gedaan op dien hoed!

Bij die gedachte, bij dat vlijmende gevoel van onrecht, welden de tranen overnieuw op en biggelden lauw over haar wangen. Bäbeli was zoo ellendig dat zij ze maar liet loopen, zij dacht er niet aan of iemand het zag.

Zij zat alleen op de bank voor het Pavillon d'Azur, met den rug naar het terras waar sierlijk-gekleede menschen thee en liqueur dronken bij Jazz-muziek. Het gouden blauw van de baai van Nice onder een zonnehemel speelde door het floers van haar tranen heen. Zij zag en zag niet, blank boven het zeeblauw op een dobberende ton, een bader daar lustig drijven. Schrijlings op het groote vat, uit den naburigen Vieux Port wellicht, de haven van wijn en olijfolie dragende schepen, hierheen geschommeld, blonk de jonge man met den blinkenden golfslag op en neer.

En de hoed was wèl mooi! dat tikje oranje tegen duifgrijs was precies nagedaan naar het model in den elegantsten winkel op de Promenade des Anglais. Dat het boven die rimpels en dat grauwgele gezicht niet stond - lag dat aan den hoed? De oude coquette met haar lonkjes in den spiegel en haar tikjes tegen die

rossige pruik en haar scherpe tong! En omdat Madame Sylvia tegen een klant niets durfde zeggen, daarom zei zij als zij boos werd tegen een werkster te meer. En altijd verhaalde zij het op haar die een vreemdelinge was - een boche zooals zij haar, Duitsch-Zwitsersche, noemde - altijd op haar! Bäbeli kon die buien voelen aankomen.

Als een dame niet tevreden was geweest over een bestelden hoed, als een klant vier vijf zes modellen had opgepast en niets kocht, als een voorbijgangster die de étalage had gemonsterd verder ging in plaats van binnen te komen, dan wist zij al dat Madame in de deur tusschen magazijn en atelier zou komen staan en beginnen over werksters die hun loon niet waard waren, die hun vak niet verstonden, die geen begrip hadden van een hoed, geen zier smaak, geen oogen om te zien wat er werd gedragen op de Promenade en in het Casino, geen vingers om een lint te strikken - dikke Duitsche worsten in plaats van vingers hadden die Boches!

- Ik ben een Française en daar ben ik trotsch op! Ik behoef geen Boches om mij heen te dulden! Zwitsers dat zijn Boches voor mij.

De andere meisjes - zij waren alle Niçoises - giechelden. Zij durfde niet opzien van haar werk, zij voelde haar vingers, zoo fijn en spits van top als zij waren, stijf en grof worden onder Madame's blik, zij werd koud van angst dat zij gedaan zou krijgen. En nu, na al haar geduld, na al dat haar uiterste best doen, nu was zij tòch weggejaagd en met het loon

voor de halve week maar, onder voorwendsel dat zij materiaal had verknoeid, en gehouden was dat te vergoeden.

- Zoo iets zou bij ons niet gebeuren! dacht Bäbeli. ‘Bij ons’ dat was in het aardige dorp aan het meer van Zürich waar Bäbeli geboren en getogen was, en waar Moeder en zij genoeg verdienden te samen en het zoo goed hadden, tot die twist in de familie begon die alles bedierf. Zij waren blij geweest toen, met het aanbod van een vriendelijke klant in het Grand Hôtel haar beiden als kamenier en als verpleegster mede te nemen naar Nice. Waren zij toch maar gebleven! Zoo goed als de dame voor haar geweest was, en zoo mild met geld toen zij genezen verder reisde, nu zaten zij hier verwezen, onder vreemden vreemd, doodarm in een stad van rijken, waar voor arme menschen geen plaats is.

Met een snik riep Bäbeli:

- Och als wij maar terug konden naar huis!

Zij begreep dat zij overluid had gesproken toen een voorbijganger haar spottend aankeek. Hij zeide iets, op een smalenden toon.

Zij verstond niet wat. Maar toen zij den man aanzag, zijn brutaal gezicht onder de livreipet en zijn grijnslach, begreep zij dat het iets leelijks geweest was. Zij wendde het gezicht af, voelend dat zij kleurde. De man ging een schrede verder en bleef staan, met den rug naar haar toe. De ellebogen op de balustrade keek hij naar den jongen man op de ton, die op het strand toe dobberde. Onder zijn linkerarm had hij een zwart

en bruin dashondje. Hij droeg het achteloos. En, plotseling, greep hij het bij het nekvel, zoo ruw dat het jankte, en smeet het in zee.

Bäbeli sprong op met een kreet.

- O, o! het verdrinkt!

De knecht keerde zich naar haar om met een breede grijns.

- Natuurlijk verdrinkt het mormel. Daarvoor gooi ik het in zee. En wat heb jij er mee te maken, hé?

Jammerend riep Bäbeli naar den jongen man op de ton.

- Meneer, meneer, helpt U toch!

De kleine hond beproefde op een hulpelooze manier te zwemmen, plaste, spartelde een oogenblik, ging onder en kwam weer boven, hapte naar lucht, zonk. De jonge man op de ton schoot het water in en dook. Toen hij oprees aan het strand, had hij het hondje in den arm. Het hing slap.

- Is het dood? Is het dood?

Over de balustrade gebogen riep Bäbeli angstig.

Hij schudde het hoofd.

- Enkel maar bewusteloos van het water slikken. Hij hield het bij de achterpooten in de hoogte. Een gulp water liep uit den openhangenden muil. Met het kleine dier tegen de borst klom hij de trap op naar het Pavillon d'Azur.

De menschen op het terras keken verbaasd naar hem. Een kellner kwam er aan met een glas cognac op zijn blad dat hij neerzette voor een jong paar aan een tafeltje.

De jonge man greep het.

- Met Uw verlof! voor een drenkeling.

En hij goot het hondje den alcohol in de keel.

Het proestte, verslikte zich, kokhalsde, niesde, dronk. De jonge man zette het op zijn pooten. Het bibberde jammerlijk maar het bleef staan.

- Ziedaar! hij is zichzelf weer.

In een vervoering van medelij en ontferming strekte Bäbeli haar armen uit.

- O! geeft U hem mij!

Glimlachend gaf de jonge man haar het hondje.

- Het bibberen is maar zenuwachtigheid - hij is nog wat ontdaan. Geeft U hem een schoteltje warme melk en laat hem slapen, dan weet hij morgen van niets meer.

De jonge vrouw aan het tafeltje zat hem aan te zien of zij een beeld beschouwde. Van het terras af keken lachende, spottende, geërgerde gezichten. Een politie-agent verscheen.

- De trawant der deugd. Ik breng mijn onwelvoegelijk ik in veiligheid.

Met een sprong over de balustrade was hij in zee en zat weer op zijn ton.

- Adieu Mademoiselle. Het beste met Uw hondje! De politie-agent fronsde zijn wenkbrauwen tegen hem.

De jonge man tikte tegen zijn druipend haar.

- Uw zeer nederige dienaar, mon général! U ziet, voor zoover ik met mijn geringe krachten en onder

deze zeer bijzondere omstandigheden het vermag, streef ik er naar Uw zedigheid te sparen.

De gasten op het terras lachten. Waardig wendde de agent zich af.

De livreiknecht was het hek binnengegaan van de vorstelijk-prachtige villa Voronides tegenover het Pavillon d'Azur. De tuinman die het grasperk rolde scheen hem iets te vragen. Hij ging verder zonder te antwoorden.

Met het rillende hondje tegen zich aan gedrukt ijlde Bäbeli naar huis. Zij hield het beschut onder haar hals-sjerp. Nu en dan lichtte zij een slip op en bekeek het. Het was een heel jonge zwart en bruine dashond. - Zwart met bruin afgezet, dacht de kleine modiste. Dicht bijéen boven de heldere bruine oogen staken twee ronde geelbruine stippen af tegen het glanzige zwart van zijn voorhoofd; een veeg bruin liep van den dikken neus de bovenlip langs, zijn borst was bruin en bruin de teenen van zijn breede glimmendzwart genagelde pooten, en er zat een bruine ruit onder zijn nog korten en stompen staart, die aan den binnenkant, precies zoo ver als de bruine ruit reikte, ook bruin was; het leek wel of een kwast verf tusschen achterdeel en stijf ingetrokken staart door was gehaald. Bäbeli drukte hem liefkoozend tegen zich aan. Als zij hem toeknikte:

- Zoet hondje! braaf beestje!

kwispelde hij flauwtjes met dien korten stompen staart.

- Was je dan zoo dankbaar, mijn diertje? wacht maar, hoe wij je te goed zullen doen!

Zoo licht als de wind liep zij de steile huistrap met hem op.

Haar moeder zat aan een tafel vol naaiwerk.

- Moeder! zie eens! Is het geen schat?

Als ware het een afschijn van het rozige meisjesgezicht gleed een bleeke glimlach over het moede wezen der moeder dat niet oud nog was, maar oud leek door de vele scherpe rimpels van de zorg en de holle slapen der ziekte.

Bäbeli vertelde wat den kleinen hond was weervaren.

- Nu mag ik hem toch houden, Moeder?

- O kind! en wij hebben zelf niet genoeg te eten!

De blijdschap verschoot uit Bäbeli's oogen. Als een steen viel de gedachte haar op het hart dat zij nog minder zouden hebben dan anders deze week.

Met haperende stem bekende zij weggejaagd te zijn door Madame Sylvia en met het halve weekloon maar. De moeder begon plotseling haastig te naaien. Bäbeli viel haar om den hals.

- U bent toch niet boos op mij, Moeder?

- Neen kind, het is je schuld niet. Wij zijn vreemdelingen hier, daar komt het van.

- O! kreet Bäbeli nogmaals. - Waren wij maar weer thuis! Bij ons helpen de menschen elkaar!

De moeder zuchtte.

- Ja; voor arme menschen is het hier geen goed land. Bäbeli aarzelde eenige oogenblikken.

- Moeder als ik morgen een ander atelier vind, mag het hondje dan blijven?

- Het zou beter zijn het naar het politie-bureau te brengen, kindje.

- O, moeder! hij is nog zoo klein! En waartoe? De eigenaar zal hem niet laten zoeken, een man die hem wilde laten verdrinken! Is het niet schandelijk zulk een wreedheid?

Zij stond op.

- Moeder! ik ga er nu dadelijk op uit. Een uur tijd heb ik nog. Het is een goed seizoen; ik vind wel werk.

In de deur zag zij om.

- Terwijl ik weg ben brengt U hem toch niet naar de politie?

- Neen, neen! dat beloof ik. Hij moet eerst eens heel en al bekomen.

Zij nam de melk van de kachel en schonk een schoteltje vol dat zij voor den kleinen hond neerzette. Hij slobberde gretig. Gerustgesteld ijlde Bäbeli de steile trap af.

In de schemering pas kwam zij terug. Zij had niets gevonden.

- Moeder! één dag nog! het was wezenlijk ook al te laat vandaag. Morgen, U zult het zien, vind ik iets.

- Eén dag nog dan, kind.

Bäbeli hield haar hand boven haar kopje toen de moeder haar melk wilde inschenken.

- Ik heb er geen trek in vanavond, Moeder. Drinkt U toch!

De moeder dacht:

- Eenig pleizier moet het kind toch hebben in haar leven! En zij heeft hier ook geen kameraadjes zooals thuis. Dat jonge volk van Nice! En zooveel als zij altijd van dieren heeft gehouden!

Want Bäbeli had als klein kind al de honden van Neef Franz den houtvester voor speelnooten gehad; en nù kon de moeder haar nooit voorbij den winkel in de buurt krijgen waar voor de spiegelruit allerlei speelgedierte, groot en klein, ten toon was gesteld; Japansche goudvisschen met sluiers van staarten en vinnen fonkelend in een glazen kom, een terrarium met grauwe dwergschildpadjes, een nest Siameesche katten, donkerbruin met blauwe oogen, de jonkjes vastgezogen aan de moeder, koddige jonge terriers die uitgelaten met elkander stoeiden, een eekhoorn in zijn tredmolentje, een kooi vol tropische vogels. Bäbeli bleef er voor staan en slaakte kreten van verrukking. De winkelier was al eens in de deur gekomen om haar binnen te nooden.

Terwijl zij het vaatwerk omwiesch, zei Bäbeli opeens: - Wij zullen hem Seppl noemen moeder.

Seppl heette de dashond van Neef Franz.

Zij had met het thuiskomen in de schemering een oude gescheurde mand medegenomen van den aschhoop in den binnenhof; die hechtte zij handig met touwtjes aaneen en maakte er een nest in van de lappen van moeders naaiwerk. Seppl ging er lekker in liggen, toen zij het mandje voor haar bed zette. Het eerste waarnaar zij keek, toen zij wakker werd in den

ochtend was dat kleine zwarte hondengezicht met de helder bruine oogen.

Toen zij uitging om werk te zoeken vroeg zij nog eens:

- Moeder! U wacht toch met alles tot ik terug kom?

- Ik wacht kind. Ga maar gerust.

De morgen was pas goed begonnen, daar kwam zij terug en vroolijk:

- Moeder! een groot atelier! en zulk een vriendelijke patronne! en twintig francs meer in de week geeft zij dan Madame Sylvia! Moeder! nu houden wij Seppl toch? Het komt alles door hem, hij brengt ons geluk aan!

Met Seppl op haar schoot vertelde zij. Zij was den Phare de Nice ingegaan om de advertenties na te lezen, daar kwam een heer op haar toe. - Hoe is het met uw hondje? En dat was de jonge man op de ton, die Seppl had gered! Hij werkte op de redactie van den Phare. Zij had hem gezegd wat zij zocht. En hij:

- Dat treft prachtig! Juist is deze advertentie opgegeven. Als U er dadelijk heengaat is U allen anderen een halven dag voor.

Toen zij er heen, en nu was alles in orde. Morgen al kon zij komen.

- U ziet Moeder! alles door Seppl! hij in onze portebonheur!

Maar Frau Winterhalter keek wat zuinig.

- Ik heb hem eens bekeken, kind, en hij heeft schurft. Daarom natuurlijk hebben die menschen hem weggedaan. Het spijt mij voor jou en ook voor het aardige

diertje, maar er zit niet anders op, dan dat je hem toch maar naar de politie brengt. Dan wordt hij pijnloos dood gemaakt.

Bäbeli slaakte een kreet.

- Hem doodmaken?! Schurft is toch wel te genezen!

- Maar de veearts! en de medicijnen! Wat denk je wel dat dat alles zal kosten?

Bäbeli zei:

- Ik ga naar den meneer van den Phare. Die zal er wel raad op weten.

Zij bracht hem Seppl.

- Ik ken een besten vee-arts, die helpt U gratis, vóor negenen op de kliniek. Wacht U even, ik geef u een briefje aan hem mee.

Hij liet haar met een buiging de deur uit, toen een zwart en bruin dashondje uit een voor den Phare de Nice wachtende auto wipte en blaffend het trottoir over kwam.

- Ziet U eens! of het een tweeling of drieling of vierlingbroertje van Uw Seppl was! Seppl kan gecoiffeerd zijn met de gelijkenis; dat hondje is het schootdier van Madame Voronides, de toonaangeefster in Nice dezen winter. Daar staat zij voor het raam, voor de beurstelegrammen natuurlijk, zooals iederen dag. Hiervandaan rijdt zij dan naar haar bankier.

Een enorme zwartoogige en zwartharige vrouw in vuurrood en regenboog-paars stond de rijen cijfers te bestudeeren door een in goud gevatte face-à-main, die aan een zware gouden ketting om haar door een

driedubbele onderkin verbreeden hals hing. Zij las met een oplettendheid die haar gitzwarte wenkbrauwen tot een streep te samen trok boven de ronde zwarte oogen en de vleugels spande van den scherp als een sperwersnavel tusschen de geverfde hangwangen vooruitspringenden neus.

- Die uit alle fatsoen gedineerde Koningin van Scheba, die tot een sfeer uitgedijde regenboog, die helaas, al te solide en onvergankelijke zeepbel - ik vind zoo gauw geen vergelijkingen meer, bont en bol genoeg! de gemalin van een Roemeenschen Petroleumkoning, is een liefhebster van honden. Zij heeft er, zegt men, die afkomstig zijn uit de stallen van den voormaligen Czaar van Bulgarije. Wie weet of dit er niet een is uit het allerdoorluchtigste nest!

Het hondje blafte tegen een anderen hond.

De bonte bolle dame wendde zich toornig om.

- Ulrich! hoe dikwijls heb ik je al gezegd Tommy vast te houden als ik uitstap! Met al dat gespuis op straat dat loopt te loeren op mooie honden!

De chauffeur sprong uit de auto en bukte naar het hondje, dat de open deur van den Phare de Nice binnenliep.

Voor Bäbeli uit drentelend kwam juist Seppl naar buiten.

De chauffeur greep hem.

- O chauffeur! mijn hondje!

Met een langen arm had de journalist den anderen dashond te voorschijn gegrist uit het bureau.

- Hier is Uw hondje, chauffeur.

- Pardon Monsieur, Madame. U ziet hoe gemakkelijk men zich kan vergissen.

Hij hield Bäbeli wie hij Seppl op den arm had gegeven Tommy voor.

- Zij lijken op elkaar als twee druppels water.

De twee hondjes besnuffelden vriendschappelijk elkanders vochtigen zwarten neus.

De bonte dame wierp een minachtenden blik eerst op Seppl, toen op den chauffeur en toen op Bäbeli.

- Alleen iemand die geen oog op honden heeft kan zich in die twee vergissen.

De chauffeur ondersteunde haar terwijl zij zich weer in de auto heesch. Zij nam Tommy op den schoot. Bäbeli voelde haar misprijzenden blik op Seppl en op haar zelve terwijl zij zich naar den veearts spoedde. De veearts die gelachen had terwijl hij het briefje van den journalist las, bezag Seppl oplettend.

- Dat is een buitengewoon mooi hondje Mademoiselle, dat mijn vriend Gal mij daar recommandeert! Die is inderdaad de kuur wel waard! U zoudt een aardige som voor hem kunnen krijgen!

Hij schreef een recept.

- Ik dien U wel te waarschuwen Mademoiselle - de verzorging zal U veel tijd kosten en veel moeite. En.... het is geen smakelijk werk! Maar het ergste; deze soort schurft is besmettelijk. U zult zéér zéér voorzichtig moeten zijn; alleen met handschoenen aan hem behandelen, en altijd zorgvuldig zich ontsmetten. Maar ik weet een man hier die zieke dieren ter verpleging opneemt; ik zou U raden het hondje aan

hem te brengen. Ik zou het U met aandrang raden.

- Hem aan een vreemde overlaten nu hij ziek is! O neen, o neen! Voor de besmetting zal ik wel goed oppassen, en de moeite heb ik graag voor hem over, graag! Als hij maar weer gezond wordt!

- Hij wordt gezond, daarvoor sta ik U in.

Bäbeli herhaalde het tegen haar moeder.

- Nu houden wij hem toch?!

De moeder leek eerst onverbiddelijk; het gevaar voor Bäbeli schrikte haar af; en het dier te laten oppassen door dien man van wien de veearts had gesproken - wat zou dat niet kosten? Zij wilde van niet anders meer hooren dan van de politie. Maar Bäbeli betoogde, beloofde, overreedde, bad, schreide tot zij zich liet vermurwen. Een diepe kast op de gang waarin Bäbeli handig ruimte maakte werd zijn ziekenkamer. En Bäbeli verpleegde hem met inwrijvingen en baden, een uur vroeger uit bed en een uur later er in daarvoor.

Het verstandige kleine dier leek te begrijpen dat alles gebeurde om zijn bestwil. Gewillig liet hij zich behandelen met zalf en poeder, water en zeep. Als Bäbeli hem weer in zijn mand zette, likte hij dankbaar haar hand. Hij kwispelde als hij haar stem maar hoorde.

Hij genas. De laatste smet der ziekte verdween van zijn huid die glansde als prachtig Japansch lak, veeltintig zwart. Hij mocht het ziekenvertrek uit en de huiskamer binnen, die ook werkkamer en eetkamer en keuken en slaapkamer van moeder en dochter

was. Bäbeli maakte een nieuw mandje voor hem dat overdag bij de kachel en 's nachts voor haar bed stond. Hij wou er niet in 's avonds, voor hij zag dat Bäbeli klaar was met het opruimen van de kamer, en zich begon uit te kleeden; dan wipte hij er in en keek haar nog eens met een lodderig oog aan voor het inslapen. En als zij 's ochtends wakker werd, was het eerste wat zij zag de blik van de twee helderbruine oogen uit dat smalle lange wijsneuzengezicht. Hij lei beide voorpooten op haar deken en jankte door den neus, tusschen vroolijkheid en ongeduldige ergernis in, van - Kom nu, kom nu, kom er nu uit! Hij was niet af te slaan van Bäbeli.

Hij groeide en gedijde. Zijn dikke neus werd fijn en lang, zijn stompe staart rank; recht in lijn met den rug droeg hij hem, teeken van zuiver ras. Zijn wonderlijke kromme pooten, die eerst naar buiten en dan weer naar binnen waren gebogen, als de gewrongen voeten onder Japansch bronzen vaatwerk, zette hij sierlijk neer.

De jongeman-op-de-ton, Charles Gal van den Phare de Nice, kwam telkens kijken hoe hij het maakte. Bäbeli eischte bewondering voor hem, in het bijzonder voor zijn pooten; juist naar den eisch gekromd. En Gal krenkte haar zonder het te willen of te weten, met de onderstelling dat die verwringing der pooten die het ras kenmerkt, ontstaan moest zijn door een ziekte in het beendergestel van een verren dashondenvoorvader, aangekweekt misschien door jagers die in die vergroeiing de mogelijkheid hadden ont-

dekt voor jacht op den das in zijn diep gegraven hol met de lage gangen. Maar hij maakte die onbedachtzaamheid weer goed met een bewijs van den alouden adel van het dashondengeslacht. In een werk over Egyptische kunst toonde hij Bäbeli de afbeelding van een dashond, metgezel van een vorstelijk jager aan den wand van zijn eeuwenheugend praalgraf. De majesteit die uit het rechtlijnige profiel straalde en de ranke gestalte, in strakgevouwen gewaad doorschijnig gehuld, scheen adelend af op het dier.

- Zie, Mademoiselle Bäbeli, (al lang zei hij niet meer Mademoiselle Winterhalter) wat aristocraten dashonden zijn! Voor duizenden jaren, toen de voorouders van Europa in grotten een dierlijk bestaan beschutten tegen verscheurende dieren, waren de voorouders van Seppl de levensgezellen der doorluchtigsten eener natie, die in kunst en diepste wetenschap een onvergelijkelijk schoonen bloei uitvierde.

En hij aaide Seppl die het zich liet welgevallen. Seppl was Monsieur Charles genegen. Of hij hem kende als zijn levensredder? Wanneer hij op weg van het atelier naar huis hem er aan zag komen, van verre al groetend met een zwaai van zijn hoed, rende hij hem blaffend tegemoet.

Hoe langer hoe veelvuldiger werden die toevallige ontmoetingen van Bäbeli en Charles Gal op straat. Als hij vrij had van den Phare bracht Gal den avond bij haar en haar moeder door. Zij leerden elkanders leven kennen. Charles overdacht vol medelij dat der twee vrouwen arm, hulpeloos en eenzaam in de rijke

vreemdelingenstad; hij pijnigde zich af met zoeken naar een mogelijkheid van hulp die hun fierheid niet zou krenken. Bäbeli bewonderde de wilskracht van dien jongen man, die van zijn arbeid aan den Phare de Nice - arbeid, die hem tegen de borst was - het middel maakte om tegen alle belemmeringen en hindernissen in een oppersten wensch te verwezenlijken. Dien wensch had hij haar toevertrouwd: menschen een zacht gevoel in te boezemen tegenover dieren. Een school die de kinderen opvoedde in dat gevoel was het middel daartoe. Zulk een school wilde hij oprichten. Zijn artikels in den Phare de Nice maakten propaganda daarvoor. Maar hij moest altijd weer den tegenstand overwinnen van den directeur en van zijn oogendienenden hoofdredacteur. Immers alleen als tijdverdrijf van genotzoekers en naäpers van genotzoekers kon de Phare de Nice de winsten maken die de aandeelhouders verlangden. Zij wilden causeries van Gal, anecdoten omtrent bekende figuren met een prikkelende behoedzaamheid verteld, beschrijvingen van prachtige feesten. Het was een eindeloos pleiten en betoogen, schikken, bedenken; Gal moest zeemanschap gebruiken. Soms kwam hij in de verzoeking den strijd op te geven. Maar hij zag een afgebeuld paard op straat, een zieken hond overgelaten aan zijn ellende, een blind zangvogeltje in een kooi, en medelij, plichtsbesef, moed herleefden.

- Hoe ik het winnen moet weet ik niet - maar winnen zal ik. De goede zaak wint het altijd.

En hij streelde Seppl eens over den rug. Seppl duwde

zijn langen neus onder de hand van den baas, legde hem beide voorpooten op de knie, zag hem aan met vroolijke oogen:

- En laat ons nu eens prettig gaan spelen!

Seppl speelde graag. Als hij wou stoeien zette hij zich schrap op zijn breede voorpooten, dook met kop en borst omlaag en slingerde zijn lang, lenig achterlijf als om een spil in halve slagen heen en weer onder doordringend gekef. Bäbeli deed alsof zij hem wilde slaan. Hij deed alsof hij haar wilde bijten. Hij werd al stouter. In het begin was hij bang geweest voor de trap; maar nadat hij eens, met een vaart Bäbeli na uit de kamer, over de bovenste treden heen was geschoten, en, de halve trap afgerold, toch weer op zijn pooten terecht gekomen onderaan, was die vrees overwonnen, die misschien voortkwam uit het besef van zijn lengte van lijf en kortheid van pooten, voor steile afdaling ongeschikt.

Nu werd het oppassen voor Bäbeli dat hij haar niet naglipte uit de deurkier als zij naar het atelier ging. Zij moest hem vastleggen; en hij gilde dat de voorbijgangers op straat opkeken naar het raam. Hij probeerde het touw stuk te bijten; nog maar juist bij tijds zag Bäbeli dat het al aan flarden en vezels was.

Monsieur Charles bracht haar een mooien ketting en halsband met ‘Seppl Winterhalter’ op een koperen plaatje. Maar toen zij hem dien den volgenden ochtend om wilde doen - weg was Seppl! Nergens te vinden, geen zoeken hielp en geen roepen en lokken. Bedroefd ging zij naar het atelier. Net dat zij de deur

in wilde, daar sprong Seppl tegen haar op.

Wat te doen? Al de meisjes vroegen Madame hem te laten blijven. De goedhartige vrouw liet het toe.

- Mits hij jelui niet afhoudt van je werk!

Bäbeli verborg hem in den hoek bij het venster onder de franje van het gordijn. En hij begreep dat hij zich koest moest houden; zelfs den neus niet stak hij te voorschijn.

Madame die schik in hem had, zooals hij, toen Bäbeli om twaalf uur opstond en haar hoed opzette, onder de franje uit schoot, en als een dolle om haar heen sprong, zei, zij mocht hem meebrengen voortaan. Hij werd de lieveling van het heele atelier. De meisjes brachten hem lekkerbeetjes mee, die zij hem tersluiks toestaken en die hij ophapte met een smak van zijn tong en een dichtklappen van zijn tanden dat allen aan het lachen maakte. Bäbeli deed verhalen van zijn slimheid en zijn trouw. En het eene meisje zei, dat had zij nooit geweten, dat een dier zoo nadacht en zoo voelde, en een andere, die een verdrietig leven had en ziekelijk was en bits, bekende dat zij vroeger haar moeders ouden hond dien zij 's avonds altijd moest uitlaten, wel eens ruw had behandeld, maar sedert zij Bäbeli en Seppl te samen had gezien, sloeg zij hem niet meer, maar aaide hem eens, zoo nu en dan, en nu werd het dier heel anders, vroolijk in plaats van bang.

Een meisje dat hem graag aanhaalde, zei:

- Seppl is een half mensch!

En toen Bäbeli:

- Hij is een aardig zieltje, dat er uitziet als een kleine zwart-en-bruine hond.

Bäbeli nam hem mee als zij boodschappen ging doen; dan droeg hij het boodschappenmandje. Hij hield zijn kop heel hoog en keek rechts noch links. Zelfs zijn zeer goeden vriend Monsieur Charles, wanneer die hem en Bäbeli zooals zoo vaak tegen kwam, en dan een eindweegs met hen opliep naar huis, begroette hij niet anders dan met een vriendelijk doch ingehouden kwispelstaarten, als hij dus in functie was.

De andere honden respecteerden zijn werk. Er was er geen die hem lastig viel of die trachtte hem af te leiden. En uit ramen en winkeldeuren zagen glimlachende gezichten den zelfbewusten hond na, die vervuld van plichtbesef en gevoel van verantwoordelijkheid het lieftallige meisje begeleidde.

Maar de moeder die, bezig aan een oude japon van een klant door Monsieur Charles haar bezorgd, zat uit te tornen, aaneen te rijgen, te passen en te meten, op de machine te stikken, te strijken, om voor een weinigje geld van oud nieuw te maken, dacht al vaker over dat gezegde van den veearts dat Bäbeli haar had overgebracht: - Dat is een bijzonder mooi hondje; daar zoudt U een aardige som voor kunnen maken. Zij moesten terug naar Zwitserland; de dokter had het gezegd: - Het is geen wil nu maar een moet. En waar moest het geld vandaan komen? Zij was naar den consul gegaan. Die had haar uitgelegd dat zij recht had op ondersteuning van haar gemeente en zelfs aangeboden den brief aan den gemeenteraad op

te stellen. Maar verschrikt had zij bedankt. Haar broeder Jacob die met een rijke trotsche vrouw was getrouwd, behoorde tot de notabelen van het dorp. Wat zou hij wel zeggen als zijn zuster om hulp bij de gemeente kwam! Zij had hem geschreven hoe het met haar en Bäbeli stond; hij had niet geantwoord.

Als nu die ‘aardige som’ voor Seppl haar eens uit den nood kon helpen?

Zij nam hem mede naar dien dieren-koopman voor wiens venster Bäbeli haar zoo vaak vasthield.

De man die met een oogopslag den mooien hond en de armoedige vrouw met haar bedeesd gezicht had geschat op wat zij voor hem waard waren, trok bij haar vraag de wenkbrauwen op en spreidde de handen uit als iemand die een ingewikkelde zaak maar niet zoo voetstoots kan beslissen.

- Ja! Echt ras. Madame Voronides heeft er mij precies zoo een laten aanbieden: de ouders komen uit de stallen van den Czaar. Maar hij had schurft - ik heb den knecht die het niet wou gelooven de plek laten zien. Ja - een mooi hondje zou het wezen als hij niet zoo onderkomen en verwaarloosd en half-verhongerd was - een scharminkeltje!

Frau Winterhalter slaakte een uitroep.

- Wij geven hem elken dag melk! een halven liter!

De koopman lachte minachtend.

- En halven liter melk! Rauw vleesch en eieren en levertraan - dat is wat hij moet hebben!

Geheel ontsteld staarde Frau Winterhalter hem aan. Hij haalde de schouders op.

- Wat wilt u Madame? Een jong dier heeft zooveel noodig als een kind. Wat meent u wel dat mij het onderhoud kost van mijn dieren? Daar kon een gezin met zes kinderen van leven!

Hij liet zijn woorden den tijd om uit te werken. Toen, terwijl hij Seppl die binnensmuils gromde, als meewarig over den rug streek:

- Wilt U een goeden raad hebben? Geeft u hem mij in commissie, nù, zóo als hij is. Voordeel zie ik er niet in - maar daar! ik heb medelijden met dien hond! Ik kan het niet aanzien dat een stom dier gebrek lijdt. Zoo ben ik nu eenmaal. Laat hem hier, Madame. Ik zal hem ordentelijk voeren en onderwijl eens uitkijken naar een liefhebber. Voor minder dan vijfhonderd francs geef ik hem niet af. Wat hij mij gekost heeft aan voer en verzorging trekken wij er af en natuurlijk tien percent voor de moeite: de rest is voor U. Als gezegd - een zaak is het niet - maar ik zou dat beestje in het leven willen houden.

Vijf honderd francs! Dat was de redding! Maar toen dacht zij aan Bäbeli.

- Ik zal er met mijn dochter over spreken, het hondje is van haar.

De koopman riep haar na:

- Wikt en weegt U niet te lang! Zulk een aanbod krijgt U niet alle dag!

Zij ging Bäbeli afhalen van het atelier. Seppl rende vooruit.

- Het zou ons een heel eind op weg helpen kind, voor de reis. Zoo ineens zoo'n som!

Bäbeli had zoo snel een traan weggepinkt, de moeder kon gelooven dat zij het scherpe stof, voor den Mistral de straat afvliegend, uit haar oog wischte.

- Ja, Moeder! het zou aardig helpen voor de reis.

- Willen wij Seppl dan maar dadelijk brengen? Beter doorgevlogen dan doorgekropen als het er toch van moet komen.

Zij keerden om.

Maar Bäbeli die op haar atelier leerde rekenen, vroeg op hoeveel de koopman het eten en de verzorging van Seppl stelde? En toen de moeder antwoordde dat wist zij niet, hij had geen cijfers genoemd dan alleen die vijfhonderd francs, deed het kind haar begrijpen dat de sluwaard haar dan zou kunnen afschepen met zoo weinig als hij wilde. Geheel terneergeslagen gaf zij het toe.

- Moeder, laat ons eerst Monsieur Charles om raad vragen; hij weet altijd raad! En morgen met den Zondag maken wij er nog eerst eens een prettigen dag van met Seppl in Montboron, daar kan hij in het bosch loopen.

De moeder had een onbegrensd vertrouwen in Monsieur Charles die zoo dikwijls al geholpen had. Zij stemde toe. Bäbeli dacht:

- Hij vindt er wel iets op dat wij Seppl niet behoeven te verkoopen.

Zij gingen vroeg. Bäbeli droeg het mandje met de boterhammen en de flesch melk voor hun drieën. Zij had Seppl den nieuwen halsband omgedaan, het geschenk van Monsieur Charles, en den ketting, zooals

die haar had geraden, omdat dassen eigenzinnig zijn en niet onder appèl te krijgen; zij hield hem stevig vast. De moeder droeg de parapluie van het huisgezin, dien zij meenam bij alle weer.

De Mistral had uitgeraasd. Warm was de dag en stil. Over de tuinen heen der huizen langs het strand, waar de gouden appels schitterden tusschen het donker-blikkerende oranjeloover, blonk veelkleurig de zee, teeder blauw, violet, groen, met breede purperen streepen hier en ginder boven ondiepten. Aan weerszijden van het steile paadje voorbij Hotel Victoria dat naar het pijnwoud klimt, was het bont van bloemen. Tusschen de zwartige boomkruinen scheen de hemel bijna paars. De zuivere fijn prikkelende naaldengeur maakte het ademen een genot. Tusschen varens en berebessen-kruid dat al in bloei stond, fluweelig scharlaken met goud van stuifmeel oversprenkeld, lichtten overal vroege bloemen op, groote kelken en trossen wit, fijn geel, purperrood, paars.

Frau Winterhalter zei:

- Het is bijna zoo mooi als bij ons aan het Meer!

Bäbeli deed Seppl den ketting af; hier was hij veilig. Plotseling klonk van achter struikgewas een kort boos geblaf, schel als dat van Seppl wanneer hij weg wilde en werd vastgehouden. Seppl stond stil, spitste het driehoekje aan den binnenkant van zijn breede flapooren, blafte vroolijk terug, en rende naar den onbekenden kameraad.

Bäbeli ijlde hem na, om het boschje heen.

Daar stond zij plotseling tegenover een talrijk gezel-

schap dat op den met dennennaalden bestrooiden grond gezeten een picnic hield. Een groote zwaarlijvige vrouw in het zwart-en-oranje, te zwaarlijvig blijkbaar om het zich nederlaten op den grond te wagen, zat op een vouwstoel met een tafeltje voor en een knecht in livrei achter zich; Bäbeli herkende Madame Voronides. Aan haar stoel vastgebonden kwispelde de kleine dashond, Seppl's evenbeeld, hem tegen. Hij had een parelgrijs lakensch kleedje aan met een zakje op zij, waaruit de punt van een geborduurden zakdoek te voorschijn stak. Vriendschappelijk beroken hij en Seppl elkander.

Madame Voronides sloeg met haar servet naar Seppl en raakte hem in het oog. Hij jankte.

- Ulrich! jaag dien leelijken hond weg.

Bäbeli had hem al gegrepen. Zij haastte met hem terug naar Moeder.

Aan den voet van een heuveltje door een grooten pijnboom bekroond, vonden zij een mooi plekje om hun maal te houden. Maar Seppl gunde zich den tijd niet voor zijn portie brood en melk. Hierheen, daarheen draafde hij. Eerst blafte hij zich schor tegen een eekhoorn in een boom; toen wierp hij zich op een molshoop en boorde zijn kop er in terwijl hij met zijn sterke breede voorpooten wroette en groef dat de kluiten vlogen. Bäbeli riep hem, hij luisterde niet. De moeder wilde hem vastleggen, Bäbeli zei:

- Laat hem voor dezen eenen dag maar eens zijn vrijheid genieten, zooals wij ook!

Van de lange wandeling, de zeelucht, den zonne-

schijn was de moeder moe geworden; met haar rug tegen den pijnboomstam viel zij in slaap. Bäbeli ging bloemen plukken. Zij dacht of Monsieur Charles misschien klanten zou weten voor wie zij hoeden kon opmaken 's avonds thuis. Toen dacht zij niet meer aan hoeden maar alleen nog aan Monsieur Charles. Zij lette niet meer op Seppl.

Seppl was overal en nergens. Hij rende in wijde kringen, den neus op den grond. Er was van alles in dit bosch! Hazen, konijnen, vossen, egels, veldmuizen, mollen, wezels, stekelvarkens, bunzings, eekhoorns; hij wist niet welk spoor het eerst te zoeken. Hij joeg op geheele menigten tegelijk van onzichtbare, sterk ruikende dieren. Zijn scherpe witte tanden stonden naar bijten. Midden in zijn vaart hield hij soms opeens stil, een voorpoot in de hoogte, roerloos, in een extase van luisteren, zijn breede flapooren naar een geluid gericht verneembaar voor hem alleen; en opeens stoof hij weer vooruit. Daar, plotseling, zag Bäbeli zijn achterpooten en staart verdwijnen in een donker hol tusschen de wortels van den grooten pijnboom op het heuveltje.

Zij schoot toe en greep in het hol. Daar was niets dan leegte.

- Seppl, Seppl! waar ben je?

Geen geluid antwoordde.

Zij wierp zich op den grond en trachtte naar binnen te turen, zag enkel donkerte, voelde kilte tegen haar gezicht. Zij greep de parapluie. Die verdween in het

gat. Hoe ver liep die onderaardsche gang wel door in den heuvel?

Zij barstte in snikken uit.

- Moeder, moeder! wat beginnen wij nu?

De moeder trachtte haar tot kalmte te brengen. Neef Frantz had toch dikwijls verteld dat zijn Seppl in alle konijnenholen kroop en het konijn er uit jaagde; hij had er dikwijls genoeg een meegebracht van een wandeling in het bosch. Dat probeerde Seppl nu zeker ook.

Maar Bäbeli liet zich niet gerust stellen. Als Seppl eens bleef steken in een nauwen kronkelgang? Als hij eens verdwaalde in dien doolhof diep onder in den donkeren grond? Als het hol instortte en hem levend begroef?

- Och, och, och! wat beginnen we? Och had ik maar beter op hem gelet! Nu krijgen wij hem misschien nooit meer terug!

De moeder ging om den heuvel heen. Zij zocht naar andere uitgangen. Een oud hol had er vele had neef Franz gezegd.

Bäbeli was gaan zitten naast den donkeren ingang waarin Seppl was verdwenen.

- Gaat U maar naar huis Moeder! Wie weet hoe lang het nog duurt. Ik wacht op hem.

- Kind waar denk je aan? Zou ik je nu alleen laten hier in het bosch? Het kan wel nacht worden misschien! Neef Frantz' Seppl is eens een dag en een nacht weggebleven in een konijnenhol.

Bäbeli herhaalde:

- Gaat U als je belieft naar huis. Ik blijf hier.

Plotseling schoot een grijs konijntje voorbij en was weg.

- Daar! Hij heeft het konijn er uit gejaagd! Nu komt hij dadelijk zelf!

Van over een heuveltje klonk schel geblaf.

- Hoe komt hij nu ineens daàr?

In zijn parelgrijzen paletot - de punt van den geborduurden zakdoek stak uit zijn zak - kwam de dashond van Madame Voronides met den neus op den grond de helling tegenover het konijnenhol afgerend, en stoof het gat in.

Enkele minuten later verscheen de chauffeur; hij floot schel en zag zoekend om zich heen.

Bäbeli haastte op hem toe.

- Hier, hier! hij is het konijnenhol in! Onze hond is er ook in. Kunt U ons niet helpen om hem er uit te krijgen!

De chauffeur bezag nauwlettend den zanderigen grond aan den ingang van het hol.

- Dit is het hol van een das.

Bäbeli die schrok van de voorstelling van het groote sterke dier in gevecht met Seppl, zei dat er toch een konijntje uit was gekomen, daareven.

De man haalde de schouders op.

- Ja, dat kan wel zijn. Een konijn huist wel met een das. Ik heb eens een groot oud hol blootgelegd - gangen had het van wel dertig en veertig pas lang - waar een konijn en een vos te samen met den das in woonden. Ziet u hier, zijn spoor.

En hij wees Bäbeli het onmiskenbare spoor, de lange strepen met de diep ingedrukte nagelpunten van het zware beest, dat als een beer op de geheele voetzool loopt.

De chauffeur, ten gevolge van den oorlog in Roemenië en den dienst van den petroleum-magnaat gekomen, was van beroep een jager, geboren en getogen in de wildrijke wouden van Silezië.

Hij ging Madame Voronides zeggen wat er was gebeurd met Tommy en zien of er in de buurt een geweer te leenen viel en gereedschap om te graven.

Bäbeli liep hem achterna.

- Is het gevaarlijk voor Seppl in het hol?

Hij haalde de schouders op.

- Er is altijd gevaar van instorten, dan is de hond levend begraven.

- Maar de das?

- Nu; in de gangen vecht hij niet, die zijn te nauw. Alleen in zijn leger midden in, dat is een ruime krocht, waarop al de gangen uitkomen, daar stelt hij zich te weer. Maar een goede hond valt den das niet aan; hij blaft om den jager te waarschuwen. Die graaft dan een kuil naar de plek waar hij het blaffen hoort - een geheel bijzonder geluid is het dat de hond geeft als hij den das heeft gevonden, een jager vergist zich niet daarin. Het is waar dat er wel honden zijn al te fel, die een das te lijf gaan; die bezuren het!

Bäbeli zag hem aan met oogen vol angst.

- Een das is sterker en scherper in het gebit dan een vos; hij bijt vreeselijke wonden. Een jongen hond

dien ik eens had, heeft een das den strot afgebeten. Het was een oude sterke das, de hond maar een jong dier. In den regel komen zij er af met wonden. Zij kunnen doodbloeden, wel is waar, als er niet tijdig hulp komt.

Hij ging.

De moeder trachtte Bäbeli te troosten, die bleek naast haar zat, de oogen op den ingang van het hol.

- Het is mijn schuld! Ik had beter op hem moeten letten. Arm dier! Arm klein dier!

- Kind, wees toch niet zoo angstig! Zoo slim als Seppl is! Je zult zien, ineens komt hij er uit! Hij heeft altijd geluk bij een ongeluk. Hij was op punt van verdrinken en Monsieur Charles redt hem. Hij had de schurft, en jij geneest hem. Nu loopt hij het dassenhol in en meteen komt er een jager die hem uit gaat graven. Het kon toch niet gelukkiger!

Het was waar, Seppl had geluk en bracht geluk aan: Monsieur Charles, het werk op het atelier van de vriendelijke modiste inplaats van Madame Sylvia, Moeder's klant.

Eindelijk kwam de chauffeur terug; hij droeg spaden en een hooivork. Een geweer zei hij, was niet te vinden geweest; nu zou hij den das insluiten, alle uitgangen van het hol versperren en wachten tot de honden hem in een hoek hadden gedreven waaruit hij niet meer weg kon; dan groef hij den kuil. Op den toon van iemand die het moet verdragen dat een ernstige zaak waaraan hij arbeidt wordt verwaarloosd om een beuzelarij, gromde hij dat hij nog geen hulp van den

tweeden chauffeur en den knecht kon krijgen, omdat zij den picnic moesten overbrengen naar de helling tegenover het hol. Madame wilde haar gasten onder den maaltijd het schouwspel aanbieden van de jacht. Hij begon den uitgang waarin de twee honden verdwenen waren te dichten met aarde en steenen.

Bäbeli zei beschroomd:

- Nu kunnen de honden er toch ook niet uit.

- Dat willen zij niet eens, zij zijn er veel te fel op den das te vangen.

Bäbeli volgde hem bij het werk. Welk een menigte uitgangen had het hol! De jager zei, een das was een listig dier, hij zorgde goed voor wegen van ontkomen. Plotseling gooide hij de spade neer, liep het heuveltje op en wierp zich languit op den grond, het oor tegen de aarde.

- Zij hebben hem! Maar hij zit diep. Een voet of vijf moeten wij graven straks.

Het gedempte geblaf dat alleen zijn scherp en wel geoefend oor had opgevangen, hield op. Hij kroop een eind verder en luisterde wederom tegen den grond; een eind verder nogmaals.

- Hij is ontkomen, een andere gang in, nu zijn zij het spoor bijster.

Hij hernam zijn arbeid, het inmetselen van het vervolgde dier dat door dien menigvuldig-kronkelenden doolhof, zijn duister nest, her en der vluchtte voor de onontkoombare vijanden.

- Soms werpt hij een dam van aarde achter zich op waar de honden niet doorheen kunnen; dan duurt

het lang voor zij langs allerlei omwegen weer bij hem kunnen. Uren achtereen soms moeten zij zoeken.

Bäbeli vroeg of de das een schadelijk dier was? en hoorde van neen. Hij voedde zich 's zomers van plantenwortels, vruchten, van kevers en torren, veldmuizen en kikvorschen en dronk in een patrijzen- of fazantennest de eieren uit. Des winters sliep hij in zijn warm met mos en dorre bladers bekleed hol. Met het voorjaar werd hij wakker. En hij zat zich graag te koesteren in de zon aan den ingang van zijn hol. Het was een aardig gezicht een dassenmoeder zoo te zien met haar jonkjes die om haar heen stoeiden.

- O arm dier! waarom jaagt men er op?

De jager haalde de schouders op.

- Om de jacht; om het pleizier. De das is slim, hij weet dat de menschen op hem loeren, daarom gaat hij overdag als er overal menschen zijn in het bosch en op het veld, niet uit zijn hol, maar wacht op den nacht wanneer zij slapen. Hij is oorspronkelijk een dagdier; uit voorzichtigheid is hij een nachtdier geworden. Ah! weer!

Het gedempte geblaf klonk flauw verneembaar en zweeg weer.

- Zij jagen hem op en neer. Hij was veel dichter bij dan zooeven; niet meer dan een voet onder den grond, schat ik. Maar hij is al weer weg!

De tweede chauffeur van Madame Voronides en de chauffeurs van drie harer gasten kwamen den jager helpen. Het gezelschap had zich om den op nieuw ge-

spreiden maaltijd geschikt, op de kleine hoogte tegenover den heuvel van den das.

De gasten complimenteerden de gastvrouw.

- Welk een romantisch intermezzo, lieve Madame!

- Ja, daar is waarlijk niemand in Nice die zoo iets bedenken zou, zoo iets volkomen origineels!

- Ah! wat zal Nice zijn zonder U! Kunt u niet tot het einde van het seizoen blijven?

- Inplaats van muziek aan tafel een jacht en die wij zien als uit onze loge een drama!

Een van de heeren, die voor groot liefhebber doorging van de jacht, betreurde het dat dassen zoo zeldzaam werden. Zij dienden beschermd te worden tegen uitroeiïng en ook de nog altijd niet in haar wezen en oorzaken bekende ziekte die hen teistert, behoorde men te onderzoeken.

- Maar de wetenschap bekommert zich daarom maar weinig!

Er werd gesproken over den chauffeur Ulrich die zich zoo plotseling ontpopt had als jager, gevraagd wie die twee vrouwen waren met wie hij telkens in gesprek was, en geantwoord, niemand kende haar, maar haar hond die pas op Tommy was afgekomen, was ook in het hol.

- Arme Tommy! als de chauffeur hem maar heelhuids er uit krijgt! Het zou al te erg zijn anders! Eerst Bobby dood aan de schurft en nu....

Madame Voronides viel de blonde jonge vrouw die haar beklaagde in de rede.

- Lieve Lady Eveleen, Bobby is niet gestorven aan

de schurft. Dat was een leugen van dien ellendigen Baptiste, dien ik heb moeten wegjagen om zijn brutaliteit en luiheid; en gestolen had hij zeker ook nog. Terwijl ik in Parijs was, bij mijn zoon Manuel, heeft hij Bobby verdronken om af te zijn van den last van de verpleging. Toen hij eenmaal weg was kwam het uit. De tuinman had het gezien hoe hij met het diertje naar den boulevard voorbij het Pavillon d'Azur ging en het in zee wierp.

Lady Eveleen riep:

- Voorbij het Pavillon d'Azur zegt U? en die knecht was in groene livrei? Een lange kerel met een brutaal gezicht? En het hondje precies Tommy, zwart en bruin?

- Ja, ja, ja, ja! O Lady Eveleen, hebt U het gezien? Mr Brown ook, misschien? Zoudt U het willen verklaren bij de politie? Dan kan ik dien schurk van een Baptiste misschien nog doen straffen!

- Mijn vrouw en ik hebben inderdaad een livreiknecht een kleinen hond in het water zien werpen, dat herinner ik mij, omdat het ruwe van de daad mij trof en ook dat een man die vlak bij in zee baadde - hij zat schrijlings op een ton - het hondje redde en aan land bracht. Hij vroeg mij mijn glas cognac om het dier bij te brengen.

- En toen heeft hij het aan die vrouw gegeven die daar stond en zij is er mee weggegaan, juist toen een politie-agent er aankwam.

Madame Voronides riep opgewonden:

- O Lady Eveleen, hoe zag die man er uit? En zij, die dievegge?

- Nu: dievegge....

- Natuurlijk Mr. Brown, natuurlijk is zij een dievegge als zij mijn Bobby steelt! En hij ook, die man op zijn ton in zee! Wat beduidt dat, zich zoo te vertoonen op het terras vlak voor den Boulevard! Daaraan alleen al herkent men den Bolsjewik! Geen schaamtegevoel en alles voor hem alleen! Die twee hebben natuurlijk gezien dat het een kostbaar exemplaar was, daarom hebben zij hem niet naar het politie-bureau gebracht zooals eerlijke menschen gedaan zouden hebben! De steler en de heler.

- Pardon Madame, maar een dier dat de eigenaar laat verdrinken!

- Maar ik heb Bobby niet laten verdrinken, Mr. Brown! Ik zeg U immers dat heeft achter mijn rug terwijl ik uit stad was, die slechte Baptiste gedaan. Och Lady Eveleen! bedenkt U zich eens goed; zoudt U het signalement van die twee niet kunnen opgeven aan de politie?

- O! Signalement, politie!

Een jonge man zei lachend:

- Mr. Brown heeft gelijk - wat prozaïsche woorden! Die jongeling op een wijnvat in zee lijkt mij een verschijning uit de antieke godenwereld, een Triton en Bacchus in eenen!

Lady Eveleen riep:

- Inderdaad dat was hij! Als een god kwam hij daar op uit de zee, naakt, een en al glans!

Mr. Brown wierp een spotachtigen blik op zijn vrouw.

- Nu ja John, zoo goed als naakt dan! dat streepje badcostuum!

- O Lady Eveleen! hoe choquant!

- Lady Eveleen, ik hoop dat U een waaier bij zich hadt om u achter te verbergen!

- Mr. Brown! wat zegt U van Lady Eveleens geestdrift voor klassieke schoonheid in jonge mannen?

De jonge vrouw ging voort:

- Ja, als een antiek beeld stond hij daar voor ons! Maar toen hij terug kwam om den kellner den cognac te betalen, in zijn kleeren, was hij maar heel gewoon, zooals alle andere jonge mannen hier in Nice; ik zou wezenlijk geen beschrijving van hem kunnen geven.

Madame Voronides riep:

- Maar die vrouw die Bobby mee heeft genomen?

- O dat was werkelijk niet iemand wier gezicht men zou onthouden. Een naaistertje, een winkeljufje, zoo iets, zoo alledaagsch mogelijk.

Mr. Brown zag zijn vrouw van ter zijde aan.

- Lady Eveleen meent dat haar kleeren die van een naaistertje of winkeljuffertje waren, armelijk en alledaagsch. Zijzelve was waarlijk niet alledaagsch; een allerlieftalligste verschijning.

Rondom in den kring riepen jongelieden:

- Een beschrijving, Mr. Brown!

- Nauwkeurige bijzonderheden als het u belieft!

- Wij stellen ons allen ter beschikking om haar te gaan zoeken in Nice!

Lady Eveleen haalde de schouders op.

- Ik zou willen wedden John dat je haar niet zoudt herkennen als je haar straks tegenkwaamt.

Een van de heeren stond op.

- Ik ga eens zien hoe onze jagers vorderen.

Het was weer stil geworden op de plek waar de jager het gedempte blaffen had vernomen; de mannen die den kuil groeven leunden op hun spaden, bezweet en lusteloos. De jager kroop over den heuvel, telkens luisterend tegen den grond. Bäbeli had de oogen niet van hem af.

- De aarde zal toch niet ingestort zijn en de honden levend begraven?

Hij schudde het hoofd.

- Neen ik hoor beweging. Nu eens dichter bij de oppervlakte dan weer dieper omlaag. Zij zetten hem na.

Bäbeli vroeg waarom hij een hooivork had medegebracht? En hoorde, enkel bij gebrek aan beter.

- Voor een das hoort een dassegaffel of nog beter een krabber, een stalen priem gedraaid als een kurketrekker; dien stoot men hem in het lijf en trekt hem uit zijn hol als een kurk uit een flesch.... Al menigen das heb ik daarmee gespietst! Maar vraag hier eens naar zoo iets! De Franschen zijn geen jagers, zij weten niet wat een dier toekomt. De eerste de beste neemt een geweer en schiet op al wat hij ziet, op zangvogeltjes, op een hert voor het begin van den bronsttijd, op een hinde, wat zeg ik! op een hinde die een kalfje bij zich heeft. Ik heb het met mijn eigen oogen

gezien anders geloofde ik het niet. Niet op wild jagen zij, maar op wildbraad, als slachters. ‘Vleeschjagers’ noemt men bij ons zulke ellendelingen. Zij hebben geen hart voor het wild en geen medelijden, zij eeren God niet in zijn creatuur.

Hij spuwde op den grond van verachting.

Daar schoot Seppl van onder een bos varens uit. Bäbeli greep naar hem.

Maar hij, onder haar handen uit, was het gat weer in dat nu open lag onder de varens.

De jager prees hem.

- Dat is een echte dashond! komt kijken of de jagers op hun post zijn en meteen terug naar den das! Die geeft het niet op, al moest hij een dag en nacht in het hol blijven. Zoo iets is ingeschapen; dat is met geen dressuur te verkrijgen. Een beste hond! Een hond die wat waard is.

Hij hield op; aan vrouwen was zulk een hond niet besteed. Hij dichtte den uitgang onder de varens die hem ontgaan was bij het zoeken.

De schelle stem van Madame Voronides riep; met een wrevelige beweging stiet hij de spade in den grond en ging naar zijn meesteres.

- Ulrich! waarom hebt ge Tommy niet gepakt?

- Ik vraag Madame wel excuus, het was Tommy niet, het was de hond van die dames, de hond dien Madame vanmorgen van Tommy wegjoeg. Hij lijkt precies op hem. Hij is ook in het dassenhol.

- Die hond van van morgen leek in het minst niet op

Tommy; een heel gewone straathond. Zou ik Tommy niet kennen?

- Madame, Tommy had toch een kleedje aan.

Madame Voronides antwoordde driftig:

- Alsof hij zijn paletotje niet verloren kon hebben in het hol! Ulrich ik verzoek u beter op te passen als Tommy weer te voorschijn komt.

De man antwoordde niet.

- Beveelt Madame dat wij verder graven?

- Graaft verder en haast u wat meer!

De jager keerde terug naar den kuil, dien de mannen groeven boven een dof aanhoudend geblaf. De tijd begon den gasten lang te vallen. Zij hadden eindelijk gedaan met eten en peuzelen aan versnaperingen. Enkelen waren al opgestaan en slenterden door het bosch. Iemand brak het zwijgen met den naam van den verloren Tommy.

Madame Voronides riep:

- Kon ik die twee maar vinden!

Mr. Brown ried:

- Looft U een hooge premie uit voor het terugbrengen.

- Neen Mr. Brown! dat zou tegen mijn principes zijn. Een premie looft men uit aan een eerlijken vinder. Deze twee menschen zijn niet eerlijk. Zij hebben niet gevonden, zij hebben genomen. Als ik hun geld gaf zou ik oneerlijkheid beloonen - stelen en helen. Het zou aanzetten zijn tot diefstal, tot speculeeren op de gehechtheid aan een lievelingsdier, op de edelste

gevoelens van het menschelijk hart. Dat mag ik niet doen.

Mr. Brown dronk zwijgend zijn wijn uit.

Niemand zei iets.

Daar barstte door de dun geworden aardlaag het gebas der honden uit met een woede die de lucht verscheurde. Het bosch werd vervuld van het moordzuchtige getier. De vrouwen hielden de handen tegen de ooren. De jager schreeuwde:

- Wij hebben hem, wij hebben hem!

Het gezelschap sprong op. Allen haastten naar den kuil waarin hij tot aan de schouders toe stond.

Hij had de spade weggeworpen. Met de scherpe vork in de hand stond hij gebukt.

Daar kwam onder in den kuil, waar een bres was in den wand, iets grauwgeels te zien, een borstelige rug. De honden gilden. De geelgrauwe borstelige rug kwam het opene in.

De jager hief met beide handen de vork in de hoogte, en stiet de tanden in het dier. Toen haalde hij het uit zijn schuilhoek, wrikte het op, tilde het omhoog. Twintig handen grepen er naar. Een spartelend lichaam viel op den bestrooiden boschgrond. De jager heesch zich uit den kuil. Hij plantte den das den voet op de flank en trok hem met een ruk den vork uit. Langzaam kwam bloed afgedruppeld over de grauwgele borstels.

De honden waren er plotseling, hijgend, de tong uit den muil. Elk aan een kant van de prooi grauwden zij tegen elkander. De jager keek naar de bel bloede-

rig schuim die aan den hoek van den muil opborrelde en langzaam aflekte langs het wit van de wang waar de streep zwart overheen loopt naar den schouder.

- Ik heb hem in de long geraakt.

De das sloeg om zich heen met zijn sterke pooten. Een van de honden kreeg een schop waarvan hij achteruit vloog, den staart tusschen de beenen, maar dadelijk kwam hij terug en zette zich weer naast den buit.

Een heer die een wandelstok in de hand had, gaf den das een por in de ribben.

- Hij heeft nog kracht genoeg.

- Zoo'n dier is taai. Het verdraagt veel meer dan een mensch. Ik heb in den oorlog wel gewonden vervoerd die op het transport naar de barak stierven aan veel geringer wonden dan hij nu heeft.

Een ander van de gasten vroeg:

- Is het vleesch goed van smaak?

- Neen, men kan het niet eten. Dat laten wij liggen voor den vos en de kraaien.

Madame Voronides bezag het stuiptrekkende lijf door haar face à main.

- De kleuren zijn leelijk, vuil geel en zwart. Alleen de witte kop is wel aardig met die zwarte dwarsstreep. Maar voor een pels is het haar veel te ruig.

De jager zei:

- Al de jagerregimenten hadden vroeger ransels van dassenvel. Het stond heel goed!

De heer met den wandelstok stelde voor:

- Een weitasch er van zou misschien wel aardig zijn voor Monsieur Voronides.

En een onderdrukt lachen ging door de groep der gasten. Madame Voronides veinsde onopmerkzaamheid. Zij richtte haar zwarte oogen en face à main op Bäbeli, die door den kring gedrongen, bukte naar Seppl.

- O! zijn pootje!

- Hij is den das te na gekomen, Mademoiselle. Nog maar een onbesuisd jong beest zonder ervaring; misschien de eerste maal dat hij op jacht is?

Bäbeli ijlde met Seppl naar haar moeder. Zij nam haar zakdoekje om den half doorgebeten poot te verbinden, de moeder bond den haren er over heen. Maar het windsel was dadelijk doortrokken en druipend van bloed.

Zij begon te schreien.

- O, wat is het allemaal akelig!

En wist niet of zij het meest haar kleinen lieveling beklaagde met de wreede wond in zijn poot, of den doodgemartelden das, het onnoozele dier, of de menschen die het eene dier africhten op het andere, en, tot gruwelijke genoegens zichzelven ophitsend, lijden aan hun ziel terwijl zij leed aandoen. De jager kwam met verband.

- Dat ten minste heb ik in het veld geleerd, een goed verband leggen.

Toen hij er gereed mee was aaide hij Seppl eens over den kop. Seppl likte zijn hand. Mr. Brown sprak Frau Winterhalter aan, om haar zijn auto aan te bieden.

- Het is een lange weg naar stad, Madame. Mademoiselle - Uw dochter niet waar? - schijnt zeer ontroerd. En uw kleine hond mag niet loopen nu.

Lady Eveleen was hem nieuwsgierig gevolgd. Zij zag Bäbeli aan, deed haar oogen wijd open, keek nog eens goed, en haastte naar haar gastvrouw.

Een oogenblik later kwamen zij te samen terug. Madame Voronides hijgde; zij repte zich wat zij kon op haar vleezige voeten die over het strakke schoeisel heenpuilend dat de opgeperste aderen bol opstonden door de ragfijne zijden kous, zwikten bij elken stap op die hooge puntige hakken. Zij waggelde recht op Bäbeli toe, voor wie Mr. Brown het portier open hield van zijn auto.

- Een oogenblik, als ik U mag verzoeken Mr. Brown. Mademoiselle geeft U mij mijn hond terug, dien u daar op den arm hebt.

Verbaasd zag Bäbeli in de zwarte toornige oogen.

- U vergist zich, Madame. Dit is onze eigen hond. Hij lijkt precies op den Uwen. Uw chauffeur heeft hem al eens daarvoor aangezien. Maar hij is de onze. Ziet u maar, zijn naam staat op zijn halsband!

En zij wees der van drift roode vrouw het Seppl Winterhalter op het geschenk van Monsieur Charles.

Madame Voronides krijschte.

- Ah! met een halsband meent U te kunnen bewijzen dat de hond van U is! Een halsband is gemakkelijk om te doen! Maar deze hond is van mij, uit hetzelfde nest als Tommy, op wien het geen wonder is,

dat hij zoo precies lijkt! Mijn Bobby is het dien een slechte bediende, dien ik daarvoor ook heb weggejaagd, in zee heeft gegooid. En de man die hem daaruit heeft gehaald, heeft hem aan U gegeven, inplaats van behoorlijk aan den politie-agent die er al aan kwam. Maar voor dien heeft hij zich wel vlug uit de voeten gemaakt!

Bäbeli had eerst sprakeloos gestaan van verbijstering; maar nu vond zij woorden.

- Hij heeft zich niet 'uit de voeten gemaakt', uitgelachen heeft hij dien agent!

Madame Voronides werd woedend.

- Ik zeg wat ik weet! Deze heer en dame hebben alles gezien. Die man heeft een glas cognac weggenomen van hun tafeltje. U ziet, ik heb getuigen, ontkennen helpt u niet.

De moeder deed een stap naar voren en legde den arm om Bäbeli.

- Mijn dochter heeft niets te ontkennen, Madame, zij heeft geen kwaad gedaan!

Mr. Brown zei strak:

- Er heerscht hier een misverstand. De agent kwam enkel en alleen om dien heer te waarschuwen dat badcostuum niet geoorloofd is op den Boulevard en enkel daarom ging de bader weer in zee. Wat mijzelven betreft, ik moet weigeren als getuige te worden aangeroepen. Ik ben niet bereid te verklaren, dat ik mademoiselle herken als dat jonge meisje dat ik vier maanden geleden enkele minuten zag. En wat den hond betreft, voor een niet-kenner als ik, is er

geen verschil tusschen den eenen dashond en den anderen.

Lady Eveleen zweeg, verlegen over de scène en haar eigen figuur.

Maar Bäbeli richtte zich op.

- Ik ontken niets, Madame. Ik heb monsieur Charles te hulp geroepen toen ik Seppl zag verdrinken en hem meegenomen naar huis omdat ik medelijden met hem had. Hier is hij.

Madame Voronides greep hem als greep zij een prooi.

Hoeveel Seppl voor haar was geweest, Bäbeli begreep het pas goed toen hij er niet meer was. Zij miste hem aldoor. Miste dien blik uit heldere bruine oogjes en die twee vertrouwelijke pooten op haar deken bij het wakker worden, dat jolige om haar heen springen op weg naar het atelier, dat listige te voorschijn gluren onder de gordijn-franje uit terwijl zij zat te werken, die luidruchtige vreugde bij het samen naar huis gaan, die tevredenheid vlak tegen haar aan, 's avonds onder de lamp en de speelsche liefkozingen van het jolige wezentje, onder haar naarstigen arbeid met moeder te samen en de zorgelijke besprekingen.

Op het atelier misten zij hem ook, Madame vroeg naar hem en al de meisjes. Hij had vroolijkheid aangebracht.

Toen Bäbeli in antwoord op al de vragen naar Seppl zei, dat de rechtmatige eigenaar hem had opgeëischt

riepen allen: - Hoe zoo? hoe kon nog recht gelden na verwerping?

Want zij wisten dat Seppl van verdrinken was gered. Maar op den naam van Madame Voronides werden allen stil.

De moeder had dadelijk Seppl's mandje en zijn kommetje weggezet waar Bäbeli die niet meer zou zien. En zij trachtte haar te troosten; zij moest maar bedenken dat Seppl het nu veel beter had dan zij het hem konden geven. Maar toen riep Bäbeli en de tranen kwamen haar in de oogen:

- Neen hij heeft het niet beter dan bij ons, hij heeft het niet zoo goed! Wij hielden van hem, en hij hield van ons; hij was gelukkig hier. Dat is hij niet bij Madame Voronides. Houdt zij van hem? Toen hij ziek was heeft zij hem overgelaten aan dien knecht, dien zij kende voor een ruw mensch. Toen hij in het dassenhol zat en haar eigen hond ook en wij hadden zulk een angst, maakte zij er een feest van voor haar gasten. Nu zal zij hem aankleeden als een pop met belachelijke prullen die hem hinderen. Daar vraagt zij niet naar, voor zichzelf vindt zij het aardig. Neen, zij geeft niets om hem. Het is haar immers aan te zien, zij denkt alleen om zichzelf!

De moeder sprak niet meer over hem. Zij begreep hoezeer Bäbeli zich haar onachtzaamheid in het bosch verweet; en zeker ook wel het tegenhouden van de zaak met den hondenkoopman. Nu hadden zij Seppl verloren en in het geheel niets in de plaats. Zij onderdrukte zoo goed als zij kon den hoest die haar

weer kwelde sedert opnieuw de mistral woei en de lucht een wervelende stofwolk was.

Twee dagen na dien bedroefden dag van Seppl's verlies kwam Bäbeli lusteloos terug uit het atelier, daar zag zij haar moeder uit het venster wenken met een blij gezicht.

Zij vloog de trap op.

- Seppl?

- Och wat, Seppl! Oom Jakob heeft het geld gezonden voor de reis. Zondag zijn wij thuis!

- O moeder, o! moedertje!

Zij vielen elkander in de armen, tegelijk lachend en schreiend van vreugde.

En de moeder, beurtelings verhalend en voorlezend uit den brief van broeder Jacob die schreef dat zij haar huisje weer kon betrekken, want juist hadden de huurders het ontruimd, was er al in gedachten en aan het schoonmaken en aan het inruimen, ging door den tuin en wees Bäbeli waar zij akelei wilde zaaien en waar duizendschoon. En Bäbeli riep:

- En ik krijg mijn kamertje weer, niet moeder? en zie het groene meer in den zonsopgang als ik wakker word!

Maar toch, terwijl zij de dorade bakte die Moeder in de uitbundigheid harer vreugde had gekocht voor een feestmaal met een gougloppe van den confiseur voor dessert, een echten Zwitserschen Gugelhopf, terwijl zij den goudig glanzenden visch bakte, zuchtte Bäbeli:

- Als wij nu Seppl mee konden nemen naar huis!

De moeder had het ook al gedacht. Zij zei:

- Kind, wij zullen neef Frantz vragen om een hondje als er weer een nest is van zijn Seppl.

Want zij waren verzoend nu met de familie. Allen kwamen haar opzoeken. Zij zaten met haar en Bäbeli op de tuinbank onder den grooten appelboom die nu haast ging bloeien. En al de oude klanten kwamen terug, zij behoefden niet te zien op een penning, de kost van een hondje kon er goed af.

- Wij vragen Neef Frantz om een mooi hondje en dat noem je dan weer Seppl.

Bäbeli antwoordde niet.

Zij gingen te zamen zitten naaien aan die oude japon die voor een heel klein weinigje geld nieuw moest worden, een, twee, zeven moest die nu af en zij haastten zich, daar hoorden zij den tred van Monsieur Charles op de trap.

En zijn vroolijke stem kwam om de deur:

- Mogen wij binnenkomen met ons beiden?

Daar stond hij, lachend. En van zijn arm viel meer dan sprong Seppl op Bäbeli's schoot. En hij had zijn twee pootjes op haar schouders en deed zich pijn aan het gewonde en jankte, maar jankte nog scheller van vreugd en likte haar in haar hals, om haar kin, op haar wang, waar hij haar maar kon raken. En Bäbeli die hem zachtjes afweerde en liefkoosde tegelijk riep maar:

- Seppl, mijn Seppeli!

En Seppl jankte onbedaarlijk, al scheller, buiten zichzelf van blijdschap, half dol, het was of hij zou barsten van geluk, zijn hart had geen ruimte genoeg meer

in dat kleine lichaam. Bäbeli had haar twee armen om hem heen, zij drukte hem tegen zich aan.

- Nu hebben wij elkander weer! Seppl mijn vriendje! Nu neemt ook niemand je mij weer af!

De jonge man vroeg, bevreemd, wat er dan toch was gebeurd met Seppl? En kreeg meer te raden dan te vernemen uit het bij stukken en brokken gedane verhaal van de moeder, die van den hak op den tak springend tegelijk van broeder Jakobs brief sprak en van Seppl in het hol van den das en Bäbeli's onverzettelijk besluit liever den geheelen nacht aan den ingang te wachten dan zonder hem heen te gaan.

De plotselinge aankondiging van scheiden had Charles zulk een schok gegeven dat hij niet meer hoorde wat Frau Winterhalter verder zei; geheel verloren staarde hij op Bäbeli.

Hij dacht:

- Nu gaat zij heen!

Frau Winterhalter ging voort:

- En toen zei die Engelsche dame - Mijn man en ik hebben het gezien en die meneer - dat was U, Monsieur Charles! - nam een glas cognac weg van ons tafeltje, en Madame Voronides....

Charles had zijn bezinning herwonnen: bij dien naam van Voronides sprong hij op.

- Die? Die? Dan weet ik het einde al van de geschiedenis, zij heeft U Seppl afgenomen!

- Afgerukt! riep Bäbeli.

- Ja dat zal zij wel gedaan hebben - als een roover zijn buit. Ik ken die vrouw. Ik heb haar moeten inter-

viewen voor den Phare. ‘Onze illustre Gasten’ heette die reeks artikelen, die de hoofdredacteur had bedacht; de doorluchtigheid straalde uit de vertering in de groote hotels en de pleizier-inrichtingen van Nice. Zij was de eerste dier doorluchtigen, die hun portret in den Phare wenschten te zien. Dat is geen vrouw! Dat is een ijdelheid, een hebzucht, een begeerte naar macht. Alles is bezit voor haar, de aarde en haar volheid. Als een zeeroover op de zee zoo zeilt zij op de petroleum. Altijd meer buit! Altijd grooter macht! Haar man, haar zoon, haar villa hier, haar hotel in Parijs, haar landgoed in Roemenië, haar parelsnoer waarvoor de grootste juwelier in Londen tien jaar lang de parels bijeen heeft doen zoeken, haar diamanten tiara die de kroon der Koningin overschittert - dat alles is voor haar een en hetzelfde - bezit, oorzaak en genot en teeken van macht. Zij begeert niet anders, zij kan zelfs niet begrijpen dat iets anders begeerlijk zou kunnen wezen. Zij heeft U Seppl afgerukt, niet omdat zij van hem houdt - zij kàn niet liefhebben - maar omdat hij bezit is; hoewel nog zulk een klein bezit, toch bezit; bezit dat haar macht toont, haar rang in de wereld; hij komt uit een koninklijken stal! Daarom wil zij hem, daarom alleen!

- O! Monsieur Charles! U zegt alles wat ik den heelen tijd heb gedacht! En nu houd ik Seppl; hij zou al te ongelukkig zijn bij haar.

De moeder schudde het hoofd.

- Monsieur Charles, U meent het zoo goed met ons! Maar brengt U toch Bäbeli niet op zulke gedachten!

Recht is recht al valt het nog zoo hard er aan te gehoorzamen. Morgen aan den dag gaat Seppl naar Madame Voronides terug. Zouden wij gestolen goed houden?

- Goed! Goed! is Seppl een ding? Heeft hij geen gevoel en geen verstand? Heeft hij niet ook zijn recht in de wereld?

Bäbeli had het hartstochtelijk uitgeroepen, haar oogen flonkerden.

Gal zag haar aan met een langen blik.

- Mademoiselle Bäbeli, als U wist hoe dankbaar ik U ben voor dat woord! Het recht van het dier! Wie denkt daaraan? Wij menschen beschouwen alles als geschapen om onzentwil, dingen en wezens. De dieren, meenen wij, zijn er voor ons gebruik of misbruik, ons genoegen, onze baat, onzen dienst, wij kunnen met een dier doen wat wij willen, het heeft zich niet te verzetten. Een voerman mag een oud uitgemergeld paard voor de veel te zware kar voortranselen tot het er bij neervalt. Een boer mag zijn ganzen het dons uit de bloedende borst plukken voor zijn dekbed, hij mag hen opsluiten in een kooi waarin zij zich niet kunnen bewegen en hen volproppen met ballen voer die hij hun de keel in duwt, terwijl hij hen zonder een druppel water laat versmachten, opdat de zieke lever zal zwellen en zwaar zijn op de schaal van den opkooper voor den fabrikant van pâté de foie gras. Een jager mag klemmen zetten waarin het beknelde dier, met gebroken beenderen worstelend om los te komen, zichzelven verscheurt. Wie verbiedt het hun?

Het is hun recht! Wie verbiedt Madame Voronides van een aardigen verstandigen aanhankelijken hond een stomp speelding te maken, hem vast te houden tegen zijn zin, en hem terug te halen als hij wegloopt! Het is haar recht, niet waar? O Mademoiselle Bäbeli, hoe zal ik mij verheugen als U Seppl medeneemt naar waar zij hem nooit meer kan vinden!

De moeder bleef standvastig.

- Als het recht van een mensch staat tegenover het recht van een dier, moet het recht van het dier wijken, Monsieur Charles.

Gal geraakte in drift.

- Als die vrouw een mensch was, zou zij zelve dat diertje dat Bäbeli heeft gered, gekoesterd, verzorgd, genezen en dat in zijn dankbaarheid aan haar hangt, aan Bäbeli hebben gegeven. Neen, Madame! het gaat hier niet om het recht van een mensch; maar om de botviering van ijdelheid en heerschzucht aan een weerloos wezen, om het recht dat macht is tegenover het recht dat goedheid is.

Hij hield zich in.

- Ik vraag U vergiffenis als ik te ver ben gegaan. Dit is een zaak die mij in het hart raakt. Van kind af heb ik gevochten voor het recht van het dier op goedheid.

Haastig ging hij heen. De twee vrouwen hoorden hem stilstaan op de trap of hij terug wou keeren. Maar toen ijlde hij het huis uit.

- Hij meent het goed met ons en goed met Seppl, Monsieur Charles. Hij is een goed mensch! Maar al

te onstuimig en onbesuisd. Zooals toen op een wijnvat over de zee, zoo, denk ik soms, schommelt hij over het leven.

Bäbeli antwoordde niet.

De moeder hernam:

- Het is maar een geluk dat die Mevrouw onzen naam en ons adres niet weet. Anders had zij Seppl al terug laten halen. Want zeker begrijpt - niet zijzelve dat geloof ik niet, - maar zeker begrijpt die chauffeur wel, dat hij naar ons is teruggeloopen. Nu kunnen wij de eer aan ons houden. Ga morgen zoo vroeg mogelijk, kind. Beter doorgeloopen dan doorgekropen, met een verdrietig ding waaraan niets is te doen.

Daar het kind niet antwoordde, zei de moeder ietwat streng:

- Je denkt aldoor aan Seppl, maar denk nu ook eens aan ons. Zouden wij ooit pleizier van Seppl kunnen hebben als wij hem hielden? En als Oom Jakob en als Neef Franz, die verstand heeft van honden, ons vroegen hoe wij aan zulk een kostbaar dier kwamen, wat zouden wij dan moeten antwoorden? Denk daar eens over na!

Bäbeli zei bedrukt:

- Ja, moeder.

De twee waren al te bed, toen zei de moeder door den donker naar Bäbeli sprekend:

- Het is waar, de dieren hebben recht op goedheid, maar wij menschen die moeten vechten om ons dagelijksch bestaan, worden voor goedheid te hard.

Dien geheelen nacht lag Bäbeli wakker. Zij dacht na, zooals zij nog nooit in haar jonge leven had nagedacht. Het was waar wat moeder zeide, het was waar - o! nog veel meer waar! - wat Monsieur Charles zeide.

Zij richtte zich op van haar kussen, en met het hoofd op de hand zag zij Seppl in het schijnsel van de straatlantaarn dat door de reet der dunne gordijnen kwam. Flauw glansde zijn zwarte rug er in met een gebogen glimp. Hij sliep vast.

- Seppl, je bent naar mij toe gevlucht als naar je veiligheid. En nu moet ik je zelf uitleveren aan die harde vrouw.

Zij stelde zich voor hoe hij weer zou wegloopen en telkens weer - hij liet zich immers niet vasthouden! en kwam voor een gesloten deur, en daar bleef zitten janken tot de buren hem wegjoegen. Een ruw mensch schopte hem de trap af. Hij zwierf door de straten, hongerig, doodmoe, vervuild. Eindelijk pakte de politie hem op; die maakte hem af. En haar kussen werd nat van tranen.

Maar eindelijk dacht zij of het niet mogelijk zou zijn dat Madame Voronides medelijden kreeg met Seppl en hem bij haar liet? Zij was toch moeder; zij had een klein hulpbehoevend wezen gekoesterd en gekust. Zoo hard als zij Monsieur Charles leek kon zij zeker niet zijn. Het kwam er maar op aan den weg te vinden naar haar hart, het goede woord te spreken dat de goede plaats vindt. Terwijl Madame Voronides al zachter werd in haar voorstelling - zij lachte en

speelde met een kindje nu - zocht Bäbeli naar dat goede woord. Want hoe Madame Voronides te doen begrijpen dat Seppl liever bij haar beiden was dan bij haar, zonder haar te vertoornen voorbij alle mogelijkheid van toegeven?

Het ochtendlicht scheen haar al in de oogen, toen geloofde zij dat zij het gevonden had: bij een leven in de vrije natuur als overeenkwam met zijn aard en zooals hij het zou hebben te samen met moeder en haar aan het Meer, zou hij toch gelukkiger zijn dan in de groote steden, in Nice of in Parijs, waar hij om het gevaar op de straten altijd aan den ketting gehouden moest worden.

Seppl woog zwaar op haar arm toen zij, tusschen hoop en vrees, hem een half uur ver naar de Villa Voronides droeg.

Zij dacht hoe licht hij was geweest toen zij hem naar huis droeg uit de zee. Hij was goed gegroeid bij moeder en haar, al had hij dan niet al dat dure voedsel gekregen dat de hondenkoopman noodig noemde en evenmin elken dag vleesch, zoomin als zij zelven.... Seppl keek onrustig, toen zij hem het hek binnendroeg; een smalle sikkel wit stond langs het bruin van zijn afgewende oogen. Zij aaide hem.

- Straks gaan wij weer samen naar huis Seppl.

Maar hij beefde.

En Bäbeli's hand beefde ook, toen zij op den knop drukte aan de monumentale deur.

De opendoende livreiknecht sloeg een blik op haar die haar van het hoofd tot de voeten opnam, en zei,

de ingang voor personeel was aan de achterzijde van het huis, en daar zou haar het geld worden gebracht. En hij stak de hand uit naar Seppl's nek.

Seppl trok de lip op en gromde door zijn tanden.

Bäbeli zei moedig.

- Ik verzoek Madame te mogen spreken.

De knecht in de prachtige groene livrei met de gouden knoopen keek haar aan, aarzelde, en liet haar met Seppl op den arm binnen in een kamer, waar een bijzonder sierlijk gekleed jongmensch met een gouden polsband aan de rechter hand een sterk geparfumeerde sigaret zat te rooken onder het bladeren in een geillustreerd tijdschrift.

- Bobby, Monsieur Gorovei. Hier is iemand die hem terugbrengt.

Het jongmensch stond langzaam op, slenterde naar een groote schrijftafel, ontsloot een lade en reikte met een beweging die zijn gouden polsband deed schitteren, Bäbeli drie bankbiljetten toe.

- Vijftienhonderd francs. Wilt u natellen en teekenen?

Hij schreef op een blad papier en legde het met een pen er naast op de tafel.

Bäbeli zag hem verbaasd aan.

Eenigszins ongeduldig en zeer uit de hoogte zei hij:

- De premie die Madame heeft uitgeloofd voor het terugbrengen van Bobby. U hebt de advertentie gezien in den Phare van dezen ochtend. Wilt u de quittantie teekenen? - Bobby! in je mand!

Bäbeli was een stap teruggedeinsd, zij klemde Seppl vast tegen zich aan.

- Ik heb die advertentie niet gezien. Ik verzoek Madame te mogen spreken.

Het jongmensch zei nog meer uit de hoogte:

- Madame is op dit uur niet te spreken voor - hij veranderde het woord dat hem op de tong lag, snel in ‘voor vreemden’. Ik ben de secretaris. Ik heb opdracht deze zaak te behandelen. Wil de quittantie teekenen en Bobby hier laten, Mademoiselle.

Bäbeli kleurde.

- Madame zal mij, geloof ik, ontvangen wanneer zij weet dat ik haar Seppl kom terugbrengen.

En in antwoord op den blik tusschen verbazing en onbeschaamdheid in van den secretaris, voegde zij er op vasten toon aan toe:

- Ik zal hem aan niemand afgeven dan aan haarzelve.

Zij zag Monsieur Gorovei recht in de oogen.

Hij scheen op het punt iets te zeggen. Maar haalde de schouders op, en nam een telefoon-hoorn in de hand waarin hij eenige radde woorden sprak van een taal die Bäbeli niet verstond. Echter hoorde zij ‘Bobby’. Er kwam antwoord in een schelle kregele stem. De secretaris beval den knecht ‘dit jonge meisje’ bij Madame te brengen.

Een wit marmeren vestibule door en een trap op die een heuvel van bloeiende mimosa, camelia en azalea geleek, bracht de man haar naar een groot vertrek, heel en al blauw van binnenschijnende zee en hemel.

Blakend in vuurrood lag Madame Voronides op een sofa in de volle zon.

Zij riep met haar schelle stem:

- Bobby! ongehoorzaam dier! Eigenlijk moest ik je aan Ulrich laten brengen dat hij je afstrafte met de karwats.

Toen pas zag zij Bäbeli aan.

- U! U! Waarom hebt U hem niet dadelijk teruggebracht in plaats van te wachten op een advertentie? De premie was natuurlijk bedoeld voor een vinder die niet wist wie de eigenaar was van het dier. Mijn secretaris zegt mij dat U hem alleen aan mij wildet afgeven; waarom? Hij had order om uit te betalen.

Bäbeli, onthutst door haar toornigen blik en toon, en door dat herhaalde woord van geld, begon te stamelen.

- Wij hebben niets geweten van een premie Madame, wij lezen geen couranten. En Seppl is pas gister avond laat gekomen, Monsieur Charles bracht hem. Hij zat voor de voordeur.

- Ah! en wie is die Monsieur Charles die zoo maar een hond medeneemt van de straat om hem cadeau te doen aan een kennis?

Bäbeli voelde zich verloren. Madame Voronides kon Charles niet anders dan kwalijk gezind zijn.

- Monsieur Charles is hij die Seppl gered heeft uit zee. Hij is altijd heel goed voor hem geweest. Hij heeft ons ook geholpen aan een veearts die hem van de schurft heeft genezen. Hij houdt van dieren.

- Die man die op een wijnvat dreef en die Mr.

Brown zijn cognac wegnam? Ah! dat is de tweede maal dan, dat hij zich mijn hond toe-eigent om er naar zijn goedvinden over te beschikken. Ik vroeg U zijn naam, wil mij dien zeggen!

- Wat heb ik gedaan? dacht Bäbeli. - Nu zal zij hem aanklagen!

- Nu? U schijnt niet te begrijpen, Mademoiselle, dat verzwijgen zoo weinig als ontkennen helpt in dit geval. Er zijn genoeg getuigen geweest van dat ongepaste tooneel - dat hebt U toch kunnen ervaren in Montboron, nu pas, toen die heer en dame U herkenden. Nu dan: Hoe heet die eigenmachtige vriend van U? Monsieur Charles wie?

Bäbeli wist zich niet meer te redden.

- Monsieur Charles Gal.

- Wat! Gal? Gal van den Phare de Nice?

Bäbeli durfde niet opzien, terwijl zij haar ja murmelde.

Anders had zij gezien hoe het dreigende gezicht tegenover haar als doorbrekende zon zoo blijde werd. Want de Roemeensche die op den eersten blik bekoord was geworden door de Provençalen-schoonheid van den jongen man, had van dat vraaggesprek voor den Phare de Nice een herinnering behouden als ware hij bekoord geworden door haar; en het artikel over haar (door den hoofdredacteur met forsche streken eigenhandig bijgewerkt), dat de reeks van Nos Illustres Hôtes opende, had gesmaakt naar meer. Zij had al besloten Monsieur Ch. Gal een invitatie te zenden voor een feest dat het schitterendste zou wor-

den van het seizoen en dat prinselijke gasten met hun tegenwoordigheid zouden vereeren. Wat hij schreef zou niet een Compte Rendu zijn van het banale soort met enkel de namen der voornaamste gasten en eenige gemeenplaatsen, maar iets ‘geziens’, ja! iets dichterlijks. Monsieur Gal, het was hem aan te zien, was een dichter.

Op een toon die Bäbeli verrast en blijde deed opkijken, zei zij:

- Hoe, Monsieur Gal van den Phare was dat? Dien ken ik zeer goed; een buitengewoon talent! Dat juist hij het moest wezen die mijn Bobby redde! Als U mij dat gezegd hadt in Montboron, Mademoiselle, had ik hem dadelijk geschreven om hem te bedanken. Hoeveel genoegen zou het hem gedaan hebben te weten dat hij mij zulk een dienst had bewezen! Maar dat verzuim zal dadelijk worden ingehaald. Nu begrijp ik dat U mij zelve wildet spreken, Mademoiselle. U hadt wel gelijk! Mijn goede Gorovei zou van de zaak niets hebben begrepen.

Met een vriendelijk gebaar strekte zij de handen naar Seppl uit, om hem op den schoot te nemen.

- Bobby, het zal mij niet verwonderen als je te avond of te morgen nog eens verheerlijkt wordt in de litteratuur. Dat was een dichter die je redde, Lady Eveleen Brown zei een Grieksche God! Bacchus en Triton in eenen! Wat een avontuur voor een kleinen ondeugenden ongehoorzamen hond! Kent U monsieur Gal nader, Mademoiselle?

Al kon zij de oorzaak van den omslag in Madame

Vorodines' stemming niet bevroeden, Bäbeli begreep dat zij er haar en Seppl's voordeel mee kon doen.

- Hij komt nu en dan bij ons om te zien hoe Seppl het maakt, Madame. Hij stelt veel belang in hem. Hij is zulk een dierenvriend! En Seppl schijnt het te begrijpen en te begrijpen dat hij hem dank schuldig is. Als hij Monsieur Charles hoort aankomen op de trap, begint hij te kwispelen en te blaffen.

Madame Voronides glimlachte.

- Monsieur Gal is een dierenvriend zooals alle zeer goede menschen.

Zij aaide Seppl die schichtig keek.

Bäbeli voelde in zich opkomen en onderdrukte meteen een verzoeking om op dierlievende gronden Gal te laten pleiten voor de gave van Seppl aan haar. Zij zocht en werd al onzekerder en banger omdat zij den overgang niet vond naar wat zij nu, meende zij, moest zeggen.

Madame Voronides die zag hoe zij bloosde en verbleekte, dacht aan wat haar het vanzelfsprekende leek, het geld.

- Wat ik daareven zei omtrent de premie, Mademoiselle, vervalt nu natuurlijk geheel en al. Zij komt u ruimschoots toe! En te meer nu U er in het geheel niet van wist, doch uit eigen beweging, zoo loyaal mogelijk, kwaamt om mij Bobby terug te brengen en het geheele ingewikkelde en interessante geval te verklaren. Het is mij een waar genoegen U uwe goede zorgen voor Bobby althans financieel te vergoeden!

Zij richtte zich halverwege op uit de kussens en tastte

in een kleine Boule-secretaire naast de sofa. Zij schoof de bankbiljetten in een enveloppe.

- Dank U, Mademoiselle! en dankt U voor mij ook Madame uw Moeder.

En zij reikte Bäbeli de enveloppe toe.

De wisselvallige blos schoot Bäbeli zoo vurig in het gezicht, dat de tranen haar in de oogen sprongen. Zonder goed te weten wat zij deed, weerde zij die zware, van goud en edelgesteente flonkerende hand vol geld af, en tastte naar de andere.

- Geen geld Madame, geen geld voor Seppl! O, Madame! ik....

Hulpeloos zag zij Madame Voronides aan met smeekende oogen.

Seppl stond onrustig op. Hij maakte een piepend geluid in zijn keel.

Madame Voronides zei eenigszins koel:

- U zult mij toch zeker niet willen beletten mijn verplichtingen na te komen, Mademoiselle. U hebt onkosten gehad door mijn hond. Die wensch ik te vergoeden. Of is misschien vijftienhonderd niet genoeg? Ik heb aan de rekening van den veearts niet gedacht, ik beken het.

En zij zocht naar een vierde bankbiljet.

Wanhopig en met het gevoel dat nu toch alles vergeefsch was en verloren riep Bäbeli:

- Neen, neen, neen, Madame, geen geld! wij willen geen geld aannemen voor Seppl, wij willen hem niet verkoopen! O, Madame! hij is van U! Maar wij houden zooveel van hem, hij is als een kameraadje, een

kleine vriend voor ons! Madame ik kan hem niet missen! U wilt toch dat hij gelukkig zal zijn, U....

Zij kwam niet verder, zij barstte uit in snikken.

- O! vannacht wist ik zoo goed wat ik moest zeggen, en nu ben ik alles vergeten! Madame weest u goed, laat u mij Seppl behouden!

Madame Voronides staarde haar aan, sprakeloos van verbazing.

- O! nu zijt U boos op mij, ik wist het wel!

Bäbeli liet zich neervallen op een stoel en sloeg beide handen voor het gezicht. De tranen drupten haar langs de vingers.

Met een huilenden kreet sprong Seppl op haar schoot, en likte driftig haar handen. Zijn kort hijgend janken klonk als schreide hij met haar mee.

Madame Voronides zag, bevreemd, op het weenende meisje en den kleinen hond die haar trachtte te troosten.

En daar gebeurde iets zonderlings in haar. Het bewustzijn van hier en nu verzonk en òp rees het leven van dertig jaar geleden. Zij was jong, verliefd, gelukkig, de vrouw eindelijk, na al die bittere jaren wachtens in armoede, van haar knappen Manuel, de moeder van een schoonen eersteling, zijn evenbeeld. En daar zat hij op den grond, haar kleine Manuelito, dood ongelukkig onder vaders al te strenge berisping voor een kinderlijk vergrijp, snikkend, met zijn vuistjes in zijn oogen; en zijn kleine terrier Jack, zijn onafscheidelijke speelkameraad, was tegen hem opgesprongen en likte hem jankend in zijn gezichtje. En

zij zelve, ook schreiend, haalde den vader er bij, die het jonkske met hond en al op den arm nam.

- Schrei maar niet, Manuelito, vader is niet boos meer.

- Manuel, Manuelito! dacht Elena Voronides. - Je was zoo bedroefd, mijn jongetje! En Jacky wou je troosten, het trouwe diertje, de kleine kameraad....

En plotseling stond zij op en boog zich over Bäbeli en Seppl. Met een zachte beweging nam zij de handen weg van dat beschreide gezicht dat haar angstig aanzag met blauwe oogen door tranen heen brandend, met een zachte stem zeide zij en wischte van de gloeiende wang de tranen af:

- Schrei maar niet mijn kind! als het dan zulk een groote vriendschap is tusschen U en Seppl, dan moet gij beide toch te samen blijven. Neem hem weer mee! Ik schenk hem U.

En zij gaf Bäbeli een moederlijken zoen.

De ijle blos-en-blanke bloesem aan den appelaar voor het huisje waarnaar Bäbeli en de moeder uit de vreemde verte zoo hard hadden verlangd, was zware roode vrucht geworden, toen kwam Charles Gal hun verhalen dat ook zijn groot verlangen was vervuld; dank zij een waarlijk-vorstelijke gift van Madame Voronides, de oprichting van die school waar kinderen zachtheid jegens dieren zouden leeren.

Hij klopte Seppl, onbedaarlijk blij over het weerzien, op den rug.

- En de kinders van de eerste klasse maken al aar-

dige verhaaltjes over honden en katten die zij streelen, en paarden voor een kar wien zij een pluk gras voorhouden, en vogels die zij uit de kooi hebben gelaten.

Dat was het verheugelijke einde van wat was begonnen met de redding van Seppl uit zee.

Een einde dat ook een begin was; als het einde van den appelbloesem in appels, en het einde van die eerste ontmoeting van Bäbeli en Charles in liefde, en het einde altijd weer van goede en schoone dingen in nog betere en schoonere op deze altijd door eindigende en eindeloos overnieuw beginnende wonderbare wereld.

Lucullus en de Kokoskrab

De kapitein vloekte. Driemaal al had de sirene geroepen naar den eenigen Europeeschen passagier van de boot, dien de motorsloep naar het eilandje had gebracht waar het schip zijn lading van hertevachten en -horens innam, en waar die ééne een kokoskrab wilde vangen voor lekkerbeet op zijn tafel? en nog verscheen hij niet aan het strand. Ware het iemand anders geweest dan Lucullus, de kapitein had order gegeven tot afvaren. Maar Lucullus was zulk een goede kerel!

Zoo driftig als hij zich had gemaakt en tegen alle orde en regel in, liet de kapitein de sirene een vierde maal fluiten. En zij huilde dat de weergalm terugsloeg van het palmbosch langs het strand, toen schitterwit uit bruin van stammen een forsche figuur te voorschijn blonk. Een smalle bruine volgde, die aan het eene einde van een buigend bamboejuk een petroleumblik droeg en aan het andere een vracht kokosnoten.

De kapitein begon te lachen. En hij zei tegen den stuurman die ook lachte:

- Lucullus heeft zijn kokoskrab.

Uit Leiden, waar hij juist zeven jaar student in de rechten was geweest, toen zijn verbolgen familie hem zonder meesterstitel op een mailboot zette en aan het koffieplanten op haar onderneming in den Oosthoek, onder een bekwaam administrateur, had Hendrik Vermeer dien bijnaam van Lucullus medegebracht als vrijwel eenige winst van zijn academie-jaren. En

in Indië was zijn gedrag tegenover spijs en drank van alle soort en hoedanigheid onder alle omstandigheden en te allen tijde een zoodanig geweest als een ieder overtuigd had van zijn recht op den naam van den antieken fijn proever. Niet anders meer dan Lucullus noemde hem wie over hem sprak. En zelfs gebeurde het wel, en dat al vaker, dat deze of gene hem rechtstreeks aansprak met dien naam.

Hendrik Vermeer nam het niet kwalijk. Maar hij zei dan toch, een weinigje scheef glimlachend met zijn volle ietwat bruinige lippen en met zijn bruine oogjes die eenigszins schuins boven het oppersende bol der wangen stonden:

- Lucullus, Lucullus, cum grano salo, altijd. En verder een solied koffieplanter, en op de Bank kunnen zij naar mij vragen. O zoo!

De ander lachte, een heel gezelschap lachte om het ‘cum grano salo’.

Daarvan kwam Lucullus op dreef, en hij riep:

- Een schepje Attisch zout heb ik altijd in mijn vestjeszak!

Het gelach klonk nog luider, en Lucullus die niet wist waarom, lachte mee, tevreden over zijn inbrengst aan vroolijkheid. Hij zag de menschen graag vroolijk. Hij was een goede kerel.

Zooals hij daar nu op dek stond, tusschen den hoop kokosnoten en het petroleumblik waaruit twee geweldige grauwe krabbenscharen saamgebonden opstaken, wijdbeens op bemodderde voeten, zijn jas open, zijn zonnehoed in den nek, zijn bruinig van vet-

plooien breed omlijst vollemaansgezicht glimmend van het zweet, was hij een toonbeeld van voldoening over wèl-gedaan werk dat moeielijk was geweest.

Zoodat de kapitein, alle ergernis vergeten, op den toon van wie hartelijk geluk wenscht, zei:

- Nu Lucullus! dus je hebt je klapperkrab.

Lucullus riep:

- En wat voor een!

En tilde het petroleumblik in de hoogte, om het grauwe geharnaste monster met de hoekige knekelpooten en de geduchte scharen beter te laten zien.

Toen verhaalde hij hoe hij het gevonden en gevangen had.

Er waren zeker klapperkrabben genoeg op het eiland. Een Inlander had hem ook verteld dat hij er een wist die zich juist had ingegraven om haar schaal af te werpen en op haar gemak te gaan zitten groeien vóór de nieuwe zich vormde, die haar lijf en leden insloot. Met zijn oor tegen den grond had hij de krab hooren krabben en scharrelen in het zand. Haar nieuwe schaal was nog week nu, haar scharen slap, zij kon zich niet verweren, zij was ieder jagers gemakkelijke buit. Maar toen de man de aarde omgroef - geen klapperkrab! Sporen daarentegen van naakte voeten rondom; hij was wie weet hoe weinig! te laat gekomen. Toen was hij gaan zoeken in het klapperbosch maar had niets anders gezien dan kleine schrale scharminkelige scharreldieren, spinnen leken het wel, de moeite niet waard van het vangen. Tot hij dezen reus ontdekte, zóó aan het schrokken met kop en

klauwen in een opengekliefde noot dat hij hoorde noch zag en in de lus gevangen zat eer hij kon vluchten of zich te weer stellen.

- Maar, riep Lucullus, - toen was ik er nog niet! Men zou zoo denken: wie op jacht gaat naar een klapperkrab en hij vangt er een, die heeft zijn zin. Dat dacht ik vroeger ook. Maar nu heb ik ervaring opgedaan en weet; zoo is het niet! Neen meneer! Bij een klapperkrab hoort klappernoot. De krab moet om zoo te zeggen van binnen noot zijn, anders - oneetbaar! begrijpt u me?

De kapitein en de stuurman begrepen het niet aanstonds. En nu kregen zij het verhaal te hooren van Lucullus' ervaring, bittere ervaring in den eigenlijken zin van het woord, aan een gastvrije tafel opgedaan, waarop te zijner eere een kokoskrab en aspic was verschenen. Bitter tot in de scharen toe was het dier geweest, bitter als gal. En waarom? Omdat het had geleefd op bittere wilde vruchten inplaats van op zoete kokosnoot. Door die ervaring wijs geworden had Lucullus nu de pit geproefd waaraan de krab zich zoo begeerig te goed zat te doen toen zijn helper haar ving. Zij was bitter als roet. En hij zag den boschgrond bestrooid met die noten, vrucht van een boom die overal tusschen de kokospalmen groeide. Dus had hij de krab wel medegenomen als jachtbuit; maar tegelijk dat wat haar pas smakelijk maken zou: een voorraad versche klappemoten voor haar ‘opvoeding’.

- Als zij dat allemaal verwerkt zal hebben, dan zal

er een diner aan zitten! Jelui zijt geïnviteerd, heeren!

Zijn gulle toon en blik op zijn gasten was al een begin van het lekkere feest met zijn drieën.

Dien ergen trek in klapperkrab had Lucullus gekregen uit een verhaal dat hem, - hij wist niet meer waar of wanneer of hoe eens in handen was gekomen.

Op dat prachtige schip was het geweest, dat heerlijk met wonderen van dieren en planten beschilderd, over de Indische zeeën de herdenking draagt van dien vurigen minnaar der Indische natuur, die als eerste haar wilde doorgronden in haar voortbrengselen en die het licht zijner oogen aan zijn levenslangen vorschersarbeid ten offer bracht. Zijn beeltenis uit de dagen der blindheid schijnt den reiziger tegen van de eereplaats op het schip; het zacht-ernstige gelaat, de voor altijd gesloten oogen, de teedere handen en vingertoppen toegespitst tot een betasten, zoo doordringend fijn dat het zien werd. Zijn boek over Ambon ligt voor den lezer gereed. Het verhaal staat daarin van dien tocht onder laaie luchten, over een flonkerende zee, blakende stranden langs, waarop zijn inheemsche helpers een kokoskrab vingen, en als uitgezochte lekkernij in de prauw brachten, maar beducht voor hun naakte voeten, haar hingen aan den mast. Een geit stond daar aangebonden: ‘een middelbaare geit’ schrijft Rumphius, en de krab sloeg haar de scharen in het oor en trok het dier daaraan op. Uit het overigens vergeten verhaal waren de

geweldige kracht van die scharen en de geroemde zoetheid van het vleesch Lucullus bijgebleven. En de aanvankelijke teleurstelling aan de tafel van zijn vriend had het verlangen te levendiger aangewakkerd, dat hij nu eindelijk en ten laatste bevredigen zou.

Zoo zat hij dan wèl te moede naast zijn gevangene in het petroleumblik en voederde haar met beetjes blank malsch zoet kokosnotenvleesch, onder de hand zelf medeproevend. Eigenlijk voederde hij zich zelven den geheelen tijd; voederde zijn toekomstig ik om de beurt met zijn tegenwoordig.

De krab at onverzadelijk. Hoewel hij wist dat haar nauwsluitend pantser geen ruimte voor uitzetten liet, hield Lucullus vol dat zij zienderoogen dikker werd, dat zij oprees in het petroleumblik als een spekpannekoek in de pan. Met een innig welgevallen sloeg hij haar gedijen gade, de aangename transsubstantiatie die bitter vleesch herschiep in zoet, een goor onguur monster in aanlokkelijk feestgerecht.

Over de toebereiding was hij het nog niet met zichzelven eens; met zich zelven: zelf, met eigen handen wilde hij haar gereed maken voor zijn disch.

Zijn huishoudster, een Chineesche aan wie hij bij gelukkig toeval was gekomen, kookte wel is waar uitstekend - al zijn vele gasten hadden zijn tafel geroemd, zoowel de rijsttafel als de ‘Europeesche’; maar met dat al - het was een vrouw; als vrouwen nu eenmaal zijn: goed voor het alledaagsche, voor wat zij kunnen doen volgens gewoonte en sleur, zon-

der dat zij er veel over behoeven na te denken. Maar nieuwe dingen vinden, dat doen zij niet. Het brengt hen van streek als zij zelf moeten oordeelen en beslissen. Aan de hoven van Europa en in de groote restaurants koken koks, geen keukenmeiden. En alle wezenlijk goede kookboeken zijn geschreven door mannen.

Hoe nu maakte hij, Lucullus, zijn klapperkrab klaar? Hij dacht er lang over; een geheelen dag.

Die ééne bittere was en aspic geweest; genoeg om hem aspic te doen verwerpen. De herinnering zou het welgevallen aan die gele doorschijnendheid waar het blank der krab zoo verlokkend doorheen gloort, vergallen. Hij was volstrekt zeker dat hij iets bitters proeven zou bij den eersten hap.

En bouillabaisse? In plaats van al die 'vruchten der zee' die de bekwame Marseillaansche kok met een weinigje saffraan kruidt, klapperkrab?

Hm. De Middellandsche Zee is veel zouter dan eenige andere. Of - juist niet zoo zout? Lucullus geraakte in de war. In elk geval - er was iets met het zout in dat water, iets bijzonders, en als van zelf spreekt zouden de kreeften en krabben en zeesterren en inktvisschen van de Middellandsche Zee daar een bijzonderen smaak van krijgen, dien - dat spreekt ook van zelf - een klapperkrab, opgegroeid aan een eilandstrand van de Molukkenzee, niet zou hebben. Wat voor het een deugde deugde dus niet voor het ander. En dan dat saffraanluchtje.... Eigenlijk was het hem in Marseille ook tégen geweest.

Gestoofd en opgediend met een saus van de olie die de krab in haar hollen onder het lijf weggekromden staart bewaart? Het kòn. Hij had een zee-officier hooren verhalen van zoo toebereide kokoskrab. Maar de officier zei, de olie had er een raren smaak aan gegeven. Oppassen was de boodschap!

Neen. Dan was het beter koud, met mayonnaise.

Hij had olijfolie in zijn goedang; niet van die zoogenaamde olijfolie, knoei uit kruidenierswinkels dat met olijven zooveel te maken heeft als de kat met het Zevengesternte: afval uit katoenspinnerijen, vettigheid uit de pitten der kapok geperst; neen! olijfolie werkelijk van olijven, het echte sap van de volrijpe vrucht, in door den boomgaard gespannen netten opgevangen opdat zij niet kneuze in den val en behoedzaam opgetast op stapels, dat zij onder de eigen zwaarte en druk haar sappen loslaat, goud-groene ‘huile vierge’ op geen markt te koop, die een mede-Lucullus, reisgenoot op een Fransche boot, hem uit zijn gaarden in Algiers had gezonden.

Ja; het kon heel fijn wezen.... Maar hij had al bij zooveel mayonnaise van huile vierge gegeten! toujours perdrix....

Het zoeken moede verlangde hij naar leiding.

Hij riep zijn jongen.

- Amat! het boek!

Amat, lang al verdacht op het bevel, bracht oogenblikkelijk het kookboek van Escoffier, grootmeester van keukenkunstenaars, dat hij, als altijd wanneer hij zijn Toewans koffer moest pakken, mede had geno-

men van de bovenste plank der zilverkast in de binnengalerij waar het in eervolle eenzaamheid stond, meest gewaardeerd en eenig behouden bestanddeel van Hendrik Vermeer's studenten-bibliotheek.

Met van inspanning gefronst voorhoofd zocht, vond en las Lucullus.

Het was toch jammer dat Escoffier in het Fransch schreef. Vroeger als student had hij het gemakkelijk gelezen. Maar in Indië, en midden in het werk, niet waar? dan vergeet men zijn moderne talen. En er stonden ook van die moeielijke woorden in de recepten, technische termen om zoo te zeggen? die kon men niet overslaan of er maar wat van maken; een recept is iets absoluuts; de minste of geringste vergissing - en alles is bedorven.

Onverwachte hulp was eens tot hem gekomen.

De aardige zuster van een der employés op de koffie-onderneming, een onderwijzeres, voor de vacantie te logeeren bij broer en schoonzuster, had, toen zij hem eens zag tobben met een recept, het Hollandsch voor een paar van die moeielijke woorden aan den rand der bladzij geschreven. En toen hij weer en alweder terugkwam met ‘het boek’, tenslotte een kleinen vocabulaire gemaakt van de allerergste, dien hij zorgvuldig in het boek had geplakt, dat geen er uitglijden en wegraken mogelijk was. Den grootsten dienst had hij er van! Hij dacht met dankbaarheid aan dat meisje. Een aardig meisje, een lief meisje, een mooi meisje ook.... Toen hij eenmaal over zijn angst voor haar geleerdheid heen was, - dat mocht hij

niet, het staat niet in een vrouw, maar werkelijk, bij haar merkte men er niets van - had hij het gesprek zoo nu en dan eens op eten en koken gebracht. Zij wist niet veel van koken maar wou graag leeren, zei zij. Zij hield er wel van. En zij wist opperbest wat lekker was al had zij nooit gehoord van Escoffier. Een alleraardigste meid.... Hij was over trouwen gaan denken. En toen kwam ineens die kennisgeving van haar huwelijk.

Enfin! Misschien was het beter zoo.... En zijn Chineesche huishoudster kookte ook wezenlijk uitstekend.

Lucullus studeerde in het boek van Escoffier, sloeg moeielijke woorden na in het woordenlijstje, begon het recept weer van voren af aan, dat de letters hem gingen schemeren voor de oogen. Ten laatste viel hij in slaap.

Het schip voer over een kalme zee.

Van hooge blanke stapelwolken langs den Noordelijken horizon liepen weerspiegelingen als rechte banen van zuiverwitten glans over het glorieuze blauw der golven op het schip aan. Groene eilandjes leken te zweven in de van hitte sidderende atmosfeer. Teeder blauw verscheen een ver kustgebergte, werd paarsig, dan donkergroen, versomberde tot bruin dat onmerkbaar weer oplichtte en wederom paars werd en teeder blauw in achtergelaten verten, en als lage wolken begon te gloeien eer het verijlde en verdween in den vurigen zonsondergang die van horizon tot zenith den hemel in laaie zette. Het purperen licht

scheen den slaper door de oogleden. Hij zag van zijn Escoffier op naar het hemelsche tooverspel, bedacht dat het tijd was om te gaan baden en slofte op zijn bloote voeten in pantoffels naar de kajuittrap. Onderweg bleef hij een oogenblik staan bij de kokoskrab. Het ging haar naar haar zin, blijkbaar naar den vleesche.

Hij had graag eens op dien hoornigen rug gedrukt, om zich te beter de dikte van malsch blank fijn-zoet vleesch daaronder te verbeelden; maar de herinnering aan het verhaal van de krab die ‘een middelbaare geit’ optilde met haar scharen, weerhield hem. Die te saamgebonden tangen mochten eens los raken!

In het verfrisschende bad kreeg hij een inval: uit de combinatie ontstaan van drie recepten, onderscheidenlijk voor krab en kreeft en garnaal, een recept voor zijn klapperkrab, waarvan de voorstelling al hem blij maakte.

Weltevreden rookte hij dien avond zijn Manilla op den langen stoel waarvandaan hij het petroleumblik in het oog hield; en vereenigde terwijl toekomstige vreugde met verledene door de herdenking van het pas genoten diner - een diner te zijner eere door den kapitein bedacht, en dat de kok in herinnering en in verwachting van ruime fooien, met bijzondere zorg had toebereid. Voor de afwisseling en bij wijze van voorbereiding ook op fijner genoegens, mocht Lucullus zoo nu en dan wel een huiselijk-eenvoudigen maaltijd; wat hij noemde boerenbruilofts-eten. Dat had hij dezen avond gehad; erwtensoep met ooren en

pooten en een stevige rookworst er in; varkenskrabbetjes met boerekool; en spekpannekoeken met stroop toe. Hij had er behoorlijk oude klare op gedronken. Het werd koel op dek. De kapitein sprak van verandering aan de lucht. Hij verwachtte een zware bui. Het was geen goede tijd van reizen nu in de kentering.

Lucullus die een herinnering had bewaard aan de Baai van Biscaye in een orkaan en een lange lijst van vergane of zwaar ontredderde schepen toen de boot Gibraltar aandeed, vroeg of er veel ongelukken gebeurden met zulk weer in de Indische zeeën? veel schepen vergingen? En de kapitein antwoordde schokschouderend dat ongelukken kwamen wanneer zij wilden, maar er moest heel wat gebeuren voor een eerlijk schip verging.

Hij stapte naar de brug.

Lucullus voelde zich huiverig worden in den vochtigen wind die aanwakkerde. Hij ging te kooi.

Maar hij kon den slaap niet vatten; het schip was zoo begonnen te slingeren. Hoewel er geen duimbreed ruimte bleef aan weerszijden van hem voelde hij zich heen en weer gesmeten tusschen hutwand en rand van de kooi. En hij werd haast kwalijk van het zwaaien van zijn handdoek die schuins over de deur veegde.

Toen hij eindelijk insliep droomde hij dat hij zeewater slikte. De golven klotsten tegen zijn kooi aan. Hij klom er uit en voelde den vloer zich begeven, hij verdronk.

Het gerucht dat de hutjongen maakte met het dichtschroeven van de patrijspoort deed hem wakker worden, terwijl hij tevergeefs trachtte te schreeuwen. Hij vroeg of het zwaar weer was; de jongen zei ja. Hij keek naar de zwarte patrijspoort. Springend en vallend water, witbeschuimde golf en schuins striemende regen sloegen in gudsen tegen het glas. Alles werd benauwd in de hut, hij voelde zich als in een val. Hij hijgde; zijn hart begon te bonzen. Hij greep naar den reddinggordel en gespte dien om. Met vallen en opstaan, rechts en links zich stootend, kwam hij de hut uit, de kajuit in en langs onder zijn greep wegdraaiende stoelenruggen aan de trap.

Het was of de treden hem van zich af schudden. Met beide handen klampte hij zich vast aan de leuning, terwijl hij zwaaiend zich naar boven heesch.

Op dek stond plotseling de kapitein voor hem in een oliejas die gudste. Verbaasd zag die hem aan.

- Lucullus,! wat doe je hier?

Hij stamelde:

- In gevaar is het toch beter op dek te zijn.

- Gevaar? wat voor gevaar?

De zeeman zag den reddinggordel om den omvang van zijn passagier en begon te lachen.

- Ga gerust naar je hut, man. Voor het verdrinken roep ik je wel.

En ging lachend terug naar zijn post.

De lach was geruststellend; een binnenst gevoel deed Lucullus twijfelend denken of soms niet behalve de storm ook ‘het boerenbruilofts-eten’ iets te maken

kon hebben met die nachtmerrie die hem zoozeer had benauwd. Maar dan zou het èrg worden in de hut; hij bleef in de frissche lucht, regen of geen regen.

Tegen het dek op als tegen een berg, plotseling weer het dek af als naar een afgrond, zwaaide en slingerde hij naar zijn stoel.

Die stond vastgesjord. Hij plompte er op neer, greep de beide leuningen en lag gered.

De electrische lichten weerspiegelden in drijvend nat dat heen en weer stroomde tusschen de spuigaten aan bakboord en de spuigaten aan stuurboord. Boven zijn hoofd sloeg de regen een roffel op houten trom. Hij trok zijn beenen op den stoel, den plaid over zich heen en voelde zich hoog en droog te midden van het zwalpende geweld. Het gevoel van zeeziek worden was over. Het blik van de klapperkrab stond stevig vastgesjord, zag hij.

Hij mompelde:

- Maar goed ook!

Stopte de plaid in onder zijn rug, en schikte zich weer tot slapen.

Als een reuzenzuigeling in een reuzenwieg lag hij in het schommelende schip.

Minder heftig werden de schommelingen; allengs verrustigden zij tot een deinend wiegen.

Het flauwe wit dat voor den dageraad uitgaat, verscheen aan de Oosterkim. De duistere zee werd bleek, achter floersig zwart van wolken scheen blankheid. De storm was voorbij.

De stuurman op de brug zag de lichten uitgaan en

de dingen op dek hun dagkleur krijgen. De slaper van wien de plaid was afgezakt lag daar in gebatikte nachtbroek en kabaai: een heuvel van vroolijk bont en wit. Roode kapellen en blauwe, boven wijdopen, wasgele bloemen zwevend, rezen en daalden zachtkens met de deinende bolte mede van zijn buik. Door den opengevallen mond ging zijn adem een gerusten gang met beurtelings rochelen en blazen. Zijn rechterbeen waarvan de broekspijp was opgestroopt in het afglijden van den stoel stond met den blooten voet op dek, enorm en argeloos. De opgaande zon bescheen het met rozige glansen.

De slaap, dacht de stuurman, des rechtvaardigen.

Hij had zich omgewend en tuurde over het eindeloos glorend golvenvlak naar purper en blauw van kustgebergte dat oprees ver in het Westen, toen een ontzettende schreeuw hem deed verstijven van schrik. En dadelijk daarop een tweede nog woester, het gegil van een mensch in doodsnood.

Een man over boord? Neen! het gegil kwam van het dek.

Hij sprong de trap af en sloeg achterover. Iets geweldigs was tegen hem aangebonsd, dat brulde. Nog half verdoofd van den slag, met zijn hoofd in beide handen bleef hij zitten. Daar zag hij Lucullus brullend als een getergde stier, in razende vaart over het dek galoppeeren. Aan zijn eene been waarmee hij schopte en trapte of hij het van zich af trappen wou, hing vastgeklauwd de kokoskrab.

De stuurman rende hem na met uitgestrekte handen,

in hetzelfde oogenblik dat de kapitein half ontkleed uit zijn hut geloopen kwam.

- Sta stil man, dat wij het kreng van je afhalen!

Wanhopig weerde Lucullus hen af.

- Neen, neen, neen! Niet aanraken, niet aanraken! dan wordt hij nòg venijniger! Hij zou mij het vleesch uit mijn been rukken! O! O! O!

De schreeuwen braken uit hem. Tranen drupten over zijn aschvaal akelig vertrokken gezicht. De twee mannen stonden radeloos, starend op het ongure beest en op de twee kronkels bloed langs het bruine been.

Daar kwam met een timmermansnijptang open in de hand, Amat er aan gerend. De in hellepijnen stampende en schoppende man stond sidderend stil. Achter hem neergehurkt greep de Maleier de krabbenscharen tusschen de stalen kaken van de nijptang en kneep uit alle macht. Met een geluid dat door merg en been ging knarste en brak verbrijzeld dat levende gesteente. De krab viel af van haar prooi.

Drie man tegelijk droegen den bezwijmende naar een langen stoel. Amat trok de scharen uit het vleesch, zuiverde, zalfde, verbond behendig de wonden. De kapitein schreeuwde naar champagne. De spen kwam aanloopen met een flesch waar de kurk knallend van afsprong, de kok zette een emmer vol ijs neer. Met de ronde tranen nog op zijn ronde wangen liet Lucullus zich achter elkander vier glazen ingieten.

Toen, met een sidderenden zucht van weer bekomen zijn, stiet hij uit:

- Zoo'n Judas!

De kapitein riep:

- Waar is dat duivelsche dierage?

Iemand had het over boord geslingerd.

- Naar de haaien.

In het groen-en-witte schuimwater naast het schip kwam juist de bleeke onderzijde te zien van den haai die al sedert het begin van de reis langszij was gebleven. Op de flank gewenteld liet hij de zinkende krab zijn muil binnen en klapte zijn zes rijen gezaagde tanden op elkaar.

De kok zei:

- Die zal hem zwaar in de maag liggen, zoo met schaal en al.

Vol wraakzucht commenteerde de kapitein:

- Twee krengen die aan elkaar krepeeren.

Maar de stuurman:

- Wat zonde! Die krab was toch nog opperbest om te eten, zelfs zonder haar scharen. En met wat geduld had zij ook weer nieuwe scharen aangezet. Dat doen zij immers geregeld als zij die elkaar hebben afgeknepen bij het vechten.

Lucullus zeide niets. En dien geheelen dag bleef hij stil.

Hij keek op toen de timmerman, wien Amat zijn groote nijptang terug had gebracht, twee lussen uit kokosvezel getwijnd touw kwam vertoonen, gevonden naast het omgekantelde petroleumblik.

En verzonk opnieuw in zwijgen.

De kapitein trachtte hem uit de muizenis te halen.

- Doet de beet van dien satan nog zoo'n pijn?

Hij schudde van neen. En na een poos:

- Zoo erg is het nu niet meer. De Perubalsem, weet je. Een beste jongen die Amat. Ik zal hem opslaan.

De kapitein wachtte; maar verder kwam er geen woord.

De stuurman probeerde het met gekscheren. Hij betreurde het fijne diner, verdwenen in de maag van een wellicht nu reeds overleden haai.

- Waar drijft nu onze haai-zaliger?

Lucullus wendde zijn oogen naar zee of hij naar een deinende donkerte zocht. Maar hij zei niets. Eindelijk zei de kapitein, met een slag op de gezonde knie:

- Lucullus, je piekert. Dat zijn wij niet van je gewend. Wat scheelt er aan?

Maar hij kreeg geen antwoord.

En dat goedige gezicht aanziende, begreep hij wel: niet uit norschheid zweeg Lucullus.

Indien Lucullus op de deelnemende vraag niet antwoordde, het was omdat hij niet antwoorden kon; hij wist zelf niet wat hem deerde.

In zijn binnenste bewoog, zoo stuntelig en hulpbehoevend als op den grond een naakt hoekig vogeljong dat te vergeefs kale stompjes van vlerken strekt, een begin van gedachte, schamel en bang, een verbijstering over dat ongehoorde, dat een dier, tot voedsel van den mensch geschapen en zoo zorgvuldig opgekweekt, plotseling tegen een mensch zich keerde, om zich te voeden met hem. Was het niet of alles onzeker

werd? Gevaarlijk de geheele schijnbaar zoo aangename wereld?....

Hij zat bedrukt.

Maar de gong voor het middagmaal weerklonk.

En die rijsttafel was waarlijk beter nog dan thuis, bij zijn Chineesche huishoudster! Voor de gefarceerde kip en een kerrie-saus die hem als fluweel over de tong streelde, verdween Lucullus' naargeestige muizenis.

En niet erger hield hij uit de botsing met de kokoskrab dan vier smalle litteekens, glimmend wit op het zachte bruin van zijn rechter kuit en een hartgrondigen afschuw van kokoskrabben anders dan op schotel.

Eerzucht, Vriendschap en een wild Zwijn

Ook Janssen en Kapitein ter Zee Swaardveger hadden elkander gekend en gewaardeerd sedert de dagen dat de een keukenjongen was en de ander adelborst. En zij herinnerden elkander soms aan den dag toen de vriendschap begon, met medelij van den eenen kant en dankbaarheid van den anderen. De adelborst liep de wacht. Het was etenstijd en hij had honger. En door den koekoek zag hij zijn kameraden zich te goed doen aan een hutspot waarvan de lekkere reuk hem recht in den neus kwam. De schotel ging voor den tweeden keer rond, half leeg al, en de jongens schepten hun bord vol, dat het niet meer om aan te zien was. Hij stak zijn hoofd door den koekoek en riep naar beneden: - Zeg eens! denk jelui ook eens om mij!

De keukenjongen hoorde het en het ging hem door hart en nieren. Hij greep den ijzeren pot, waarin de rest van den hutspot zachtjes stond te zudderen, schepte er vier volle pollepels uit, sneed de grootste helft af van het klapstuk met een lekkeren lap vet er aan, en had alles achter op het fornuis en in veiligheid, voor de ledige hutspotschotel om een tweede vulling de kombuis binnen werd gedragen. Toen een uur later de uitgehongerde adelborst zich eindelijk verzadigen kon, keek de keukenjongen eens door den koekoek. En de adelborst, die toevallig opzag, begreep aan den gullen glimlach op dat gezicht onder de witte koksmuts aan wien hij de overvloedige rijkelijkheid van zijn portie had te danken, en sprak

dien dank ook uit, bij de eerste ontmoeting op dek. De adelborst werd officier, de keukenjongen werd kok. Swaardveger maakte carrière, Janssen kreeg den naam van den knapsten kok op H.M. vloot. Geviel het echter dat Luitenant Swaardveger dienst deed op denzelfden oorlogsbodem als hij, dan overtrof Kok Janssen zichzelven.

Daarom moest hij het als een ondragelijke verongelijking gevoelen toen op den Zeeleeuw, waar hij en zijn vriend elk zijn post en plicht vervulden, de Kommandant aanmerkingen maakte op zijn koken.

De Kommandant hield zichzelven voor een fijnproever. Janssen echter minachtte hem voor een gulzigaard. Zijn meeningen, oordeelvellingen en zelf-bedachte recepten te moeten aanhooren, stelde Janssens zelfbeheersching op een zware proef.

Soms was het enkel een alleen voor hem begrijpelijke blik van zijn vriend, over den schouder van den Kommandant heen, die den kok schijnbaar kalm deed blijven.

Als dan daarna de twee kwansuis bij toeval elkander ontmoetten ergens, waar zij veilig waren voor vreemde oogen en ooren, barstte Janssen uit.

De Kommandant kende geen knol van een citroen, hij had zooveel tong als de haai langszij, het was hem om het even wat hij slikte, als het maar veel was, en als hij, Janssen, zoo dom was geweest zich aan zijn vitten en bedillen te storen, dan zou er elken middag een zoodje op tafel zijn gekomen, waar de scheepshond zijn bek niet aan gestoken had.

Swaardveger zei:

- Een geluk voor ons allemaal, dat je zoo dwaas niet bent, Janssen. En zal ik je nu eens wat zeggen? Zet den naam op het menu, dien de Kommandant verkiest en kook den schotel, dien jij verkiest. Dan zijn wij tevreden en jij bent tevreden en de Kommandant is ook tevreden, - want proeven wat het is doet hij toch niet. Watblief?

En Janssen wischte het driftige zweet van zijn gezicht, waaide zich eens met zijn witte muts en meesmuilde:

- Dat is goed bedacht Meneer!

En de twee gaven elkander een langzamen voorzichtigen oogknip, als de Kommandant den kok weer liet komen, om te zeggen:

- Zoo is het nu eindelijk goed, Kok!

Daar kwam, toen zij voor Triëst ten anker gingen, een uitnoodiging voor den Kommandant van den Oostenrijkschen Admiraal, Freiherr von und zu Oettingshausen, die de eerste gourmet van Europe heette. En bij de terugkomst was de Kommandant opgetogen.

Hij haalde het menu uit den zak om het den officieren voor te lezen, iederen schotel afzonderlijk prijzend. Bij de Selle de Sanglier à la Oettingshausen barstte hij uit in geestdrift. Daarmede alleen al had de Admiraal zijn naam verdiend! Maar welk een genie moest ook zijn kok zijn om zijn recept zoo voortreffelijk uit te voeren!

Hij liet Janssen komen.

- Kok! Nu heb ik toch iets gegeten bij den Admiraal aan boord, dat moet je me hier eens voorzetten. Ik weet niet of je er wel van gehoord hebt: wildzwijn. Dat is in vergelijk met ons huis-, tuin- of keukenvarken wat een Prins is in vergelijk met een polderjongen. Je begrijpt zulk een dier in de vrije natuur, in het bosch, waar het leeft van de edelste dingen: truffels en.... en champignons, ja! en vossebessen en junipeer en zuiver beekwater, dat wordt heel iets anders dan zoo'n boerebeest in een kot, dat spoeling slobbert en zich in zijn eigen vuiligheid wentelt om wat koelte. Men wordt er vies van, als men het bedenkt! En klaargemaakt dat die wildezwijnsrug was! Kijk eens, Kok!

De Kommandant legde het menu op de tafel en wees met zijn vinger:

- Hier, dit: Selle de Sanglier à la Oettingshausen. De Admiraal heet Oettingshausen, begrijp je; hij heeft het recept bedacht, en het gegeven aan den fijnsten restaurateur in Weenen; die zet het nu bij groote gelegenheden den kenners voor. En nu zal ik je zeggen: de Admiraal komt morgen hier en hij brengt zijn kok mee, die zijn opleiding bij dienzelfden restaurateur heeft gehad; en de kok heeft een bout van het wilde zwijn. Hij zal je de bereiding leeren. Prepareer je erop, Janssen! Alles in de kombuis moet hem tegenglimmen en blinken. Hij mag zoo knap wezen als hij wil, die Weener, wij zullen hem eens toonen wat Hollandsche zindelijkheid is!

Met een welwillend, een zelfs minzaam gebaar gaf de kommandant den kok zijn congé.

Hij deed het geen seconde te vroeg: Janssen stond op springen.

In de kombuis rukte hij zijn muts af, smeet die op den grond, trapte er op, rukte zijn koksjas af, smeet die op den grond, trapte er op, rukte zijn lang koksmes uit de scheede, smeet dat op den grond, trapte er op; en ineens, de braadpan in het oog krijgend, waarin nog wat jus napruttelde, greep hij die, zoo heet als zij was, met beide handen:

- Als ik dan geen vleesch kan braden, dan heb ik ook geen braadpan noodig! Weg er mee!

En door de open kombuisdeur vloog de braadpan over de reeling in zee.

- En dan hoef ik ook geen aardappels te koken bij het vleesch!

En de ijzeren pot vloog de braadpan achterna.

- En geen groenten!

En een aluminium pan vloog den ijzeren pot na.

- En geen compôte!

En een tweede aluminium pan achter die eerste aan.

- En dan kan ik vanzelf ook geen poddingen maken! Weg met den poddingvorm!

Het witte aardewerk ding blonk in een boog tegen het hemelblauw.

- En weg met den taartenring!

Die hoepelde door de lucht.

- Weg met den heelen verdomden rommel zeg ik! Razend greep de kok om zich heen in de kombuis.

Zoo wit als zijn muts stond het koksmaatje te beven op zijn beenen of hij dacht straks ook beet gegrepen en over boord geslingerd te worden.

Daar vloog het zware wafelijzer en daar de weegschaal met een zwerm gewichten achter zich aan. En wie weet, wat er aan potten, pannen, ketels, kroezen, trechters, zeeven, vergieten, keukengerei van alle slag nog meer aan had moeten gelooven, als niet juist van pas Swaardveger op het dek was gekomen, die de kombuis binnen ging, het koksmaatje naar buiten schoof en de deur achter zich dichttrok. Toen werd het stil daarbinnen.

Uit de kombuis ging Swaardveger naar de hut van den Kommandant. En na een wijle vernamen de in spanning wachtende officieren het bulderende lachen van hun chef, dat het helaas! al te zeldzame teeken was van zijn goede luim.

Zoodat iedereen begreep: door Swaardveger kwam het, dat het avondeten zoo bijzonder goed en de Kommandant zoo buitengewoon in zijn humeur was... Iedereen ook had al spoedig begrepen, dat tegenover Swaardveger van het gebeurde niet gerept moest worden.

Het gunstige toeval beschikte volkomen vereffening der beroering. Het beraamde bezoek der twee Oostenrijkers, vlootvoogd en kok, verviel. En terwijl een statig spel van seinen van het eene vlaggeschip naar het andere het leedwezen van Admiraal en Kommandant en hun hoop op een spoedige herontmoeting in de Stille Zuidzee uitte, gaven Luitenant ter zee

Swaardveger en Kok Janssen elkander een langzamen, behoedzamen oogknip van volkomen voldoening.

Dat was nu al jaren her.

Swaardveger was Kommandant en Janssen Kok op den Zeeleeuw. Het schip lag voor Soerabaya. De Kommandant was met zijn officieren te gast bij den Resident, de kok bij zijn vroegeren chef en leermeester, houder nu van een om de uitstekende tafel bekend hotel in de bergen bezuiden de stad.

Of de Duivel er mee speelde; er stond Selle de Sanglier à la Oettingshausen op het tafeltje-wèlbereid, waaraan de hotelhouder zijn gast noodigde.

Janssen fronste de wenkbrauwen.

Maar argeloos en mild legde zijn gastheer hem een uitgezocht stuk op zijn bord, hoopte de truffels er om heen en de gebraden sinaasappel- en ananas-schijven, hield hem de sauskom voor, waarin laurierblad tusschen rozijnen dreef in den met bloed vermengden room en zei:

- Ik heb den Admiraal zelf hier gehad. Ik had juist een half wild varken van het koffieland hier dichtbij. En toen heeft hij mij het recept cadeau gedaan, bij wijze van tevredenheidsbetuiging met het hotel.

Zijn gulle blik was onweerstaanbaar. Janssen liet zijn ergernis varen - hij wist wel, dat hij prikkelbaar was als allen, die dagin daguit voor heete vuren staan: koks, keukenmeiden, bakkers en stokers. Hij proefde; langzaam, doordringend, nadenkelijk.

Toen zeide hij, overtuigd:

- Zoo iets heb ik nog van mijn leven niet gegeten. Ik zou het niet geloofd hebben!

En in denzelfden adem:

- Dat zet ik den Kommandant voor!

Hij vroeg den hotelhouder, die met leedwezen moest verklaren geen vezel van het wildbraad meer in zijn koelkamer te hebben, naar de mogelijkheid om een wild zwijn te bemachtigen.

Maar die schudde het hoofd; de opzichter van het koffieland lag met een verstuikten voet. Janssen riep:

- Hij zou mij misschien zijn geweer wel willen leenen!

De hotelhouder zag hem verbaasd aan.

- Kun je schieten!?

Janssen zag geen kans meer de onvoorziens hem ontschoten woorden terug te halen. Allerminst aan een vakgenoot had hij ooit gedacht te bekennen, hoe ver de tot navolging prikkelende bewondering voor zijn kommandant, een scherpschutter van de besten, hem had weggelokt van zijn rechten koksweg. Maar hoe dikwijls had hij van zijn kombuisvenstertje uit hem begluurd als hij zichzelven en den anderen officieren den langzamen tijd aan boord verdreef met schutters-kunststukjes! En op de Westkust van Nieuw-Guinea, waar de Papoea's met pijl en boog jacht maken op de groote, rozig-gouden visschen, die met een schittersprong opflitsen uit het water voor den vervolgenden haai, had de Kommandant zulk een prachtstuk geschoten, een reus, dien zij met zijn tweeën in de sloep moesten beuren. En hij, Janssen, had dien

Goliath, dien koning van een visch, toebereid op zijn Provençaalsch, zooals hij het had geleerd in een kloosterkeuken daarginder; ‘au four’, zwemmend in den witten wijn - Clos des Anges was het geweest -, stekelig van dicht lardeersel, beklonterd met boter, geurig van een geheelen ruiker kruiden, die hij zelf op de welriekende heuvelen der Provence had geplukt, en ten slotte overstrooid met handenvol Parmesaansche kaas, die in den ovengloed was gesmolten en weer verhard tot een goudbruine korst....

De verbaasde hotelhouder vroeg nogmaals:

- Kun je schieten!?

Schoorvoetend deed Janssen een schrede naar de waarheid.

- Ik heb mij wel eens wat geoefend, zoo nu en dan, in mijn vrije dagen aan wal.

- Nu! zei de hotelhouder en hij sprak met nadruk. Nu! als je nog niet verder bent gekomen dan wat oefenen, dan zou ik maar niet aanleggen op een wild zwijn! Man! weet je niet wat gevaarlijk beest dat is? Wel! dat is veel erger dan een tijger! Dat is haast zoo iets als een wilde buffel, als een rhinoceros! als een olifant, daar! Een Zondagsjager die op wilde-zwijnenjacht gaat! Mijn verstand staat er van stil! Hier, hier in deze achtergalerij heb ik een Inlander laten binnendragen, die gejaagd had op een wild zwijn. Hij had zoo een oud gebrekkig geweer als de Javanen wel op de passar koopen; het schot had geketst, en het beest was op hem afgekomen. Het had hem opengescheurd van den navel tot de ribben -

ik kon het gezicht niet kwijt raken, wel een week lang heb ik het voor oogen gehad. Ik moet er niet aan denken, nù nog! Neen! laat dat uit je hersens! Het koffieland loopt niet weg, de wilde varkens loopen niet weg, de opzichter loopt niet weg, je schip komt wel eens weer voor Soerabaya te liggen. En onderwijl, zal ik je wat zeggen? - onderwijl probeer je het recept op een gewoon varken; er komt oefening bij te pas, kan ik je verklaren.

Janssen deed er het zwijgen toe, al geloofde hij dat de hotelhouder het gevaarlijke van de jacht op wilde zwijnen overdreef. Overdrijven had hij altijd gedaan, in alles, behalve in recepten.... Maar hij kon dat denkbeeld van een wild zwijn te gaan bemachtigen voor zijn Kommandant niet uit zijn hoofd zetten; dien heelen nacht lag hij wakker er van.

In gedachten stond hij met zijn geweer op den loer tusschen koffiestruiken. Snuivend en knorrend brak een wild zwijn te voorschijn uit het groen. Hij mikte, hij raakte! Hij gaf het zieltogende dier het genadeschot in het oor, hij riep Inlanders, die het aan een bamboe naar het hotel droegen, hij bracht het aan boord. En in zijn kombuis bereidde hij het à la Oettingshausen. Wat een verrassing voor den Kommandant, wien hij er met geen woord van gerept had! En dan naderhand hem te vertellen van de gevaarlijke jacht!

De regen ruischte tegen zijn jaloezieën. Een geur van opengaanden koffie-bloesem dreef naar binnen.

Overnieuw stond hij tusschen de koffiestruiken op den loer naar het wilde zwijn....

Moe en murw van peinzen en woelen stond hij op bij het aanlichten van den dag. Het bad onder den waterval van de helling frischte hem op; toen, geheel en al, de sterke kop koffie, dien de bediende hem bracht. Hij ging het koffieland op, alweer denkend aan wilde zwijnen. Maar zoo vervuld van zijn door vriendschap aangewakkerde eerzucht als hij was, een oogenblik lang vergat hij die toch op het gezicht en bij den geur van den bloeienden koffietuin. Als lichtelijk besneeuwd stond met hooge rank-buigende takken het struikgewas, verblindend wit tegen den blauwen hemel, tintelend van regendroppen; en de lucht en de lichte morgenkoelte waren een en al geur, een fijne, doordringende, koele geur, lichtelijk bitter onder het zoete, zóó zuiver, dat het inademen als een loutering was, een inwendig bad. Janssen ademde, schouwde:

- Als wij het zóó krijgen in den hemel....

Aan een dorren boomtak langs het pad zag hij iets wits hangen en nam het in de hand; het was de kleine schedel van een biggetje.

Met aandacht bezag hij het fijne groeisel, de gerande naad over het midden van het voorhoofd, waarvan de vergroeiingen wel vreemde letterteekens gelijken, de schoone bogen boven de oogholten, het beenderweefsel aan de binnenzij van den schedel, als versteend mos zoo teeder vertakt, waarin de zenuwen van gezicht, gehoor, reuk en smaak geborgen waren

geweest, en de spitstoeloopende bocht der kaken met de als zaadparels witte en kleine tanden, de breeder kiezen, gegroefd voor malen, en puntig al, de wordende slagtanden. Een ivoren kunstwerkje leek de kleine schedel, een 'Netse', zooals de Kommandant er had medegebracht van de reis naar Tokyo.... Zoo vaak hij al een varkensschedel in handen had gehad, zóó veel wonderlijks had hij er nooit aan gezien. En dat zoo iets fijns nu een grove, gevaarlijke snuit werd, die wroette en verscheurde....

Een zonderling geluid stoorde zijn overpeinzing. Tegelijk met gekraak van brekende takken een soort snurkend knorren. En met één zag hij, en had nog maar juist den tijd om zich tusschen de koffiestruiken te verbergen, een groot, zwartig, borstelig, rondruggig, hoogbeenig beest te voorschijn breken uit het groen aan de overzijde der smalle laan: een wilde zeug met hangende tepels. Uit haar kleine, kwade oogen zag zij argwanend rond. Janssen voelde zijn hart in zijn keel. Als zij hem zag, was het met hem gedaan. Niet eens een stok had hij om zich te verdedigen. Hij hield zijn adem in van angst.

Achter de moeder aan kwamen zeven biggetjes uit de struiken.

De zeug zag nog eens om zich heen, speurend. Toen ging zij verder, de laan af. De jonkjes volgden vlug, drentelend, aardige diertjes, grijs-bruin met lange zwartige streepen over den gewelfden rug. Eén was achtergebleven; het had klaarblijkelijk iets bijzonder

smakelijks opgewroet uit de aarde; daar trok het aan met krachtige rukken.

De moederzeug, met de zes andere achter zich aan, was verdwenen om de bocht der laan. Het biggetje wroette en rukte onverdroten verder; een ketella-plant misschien, waarvan de wortel hem zoet smaakte.

Zoo schielijk, dat denken en doen één was, had Janssen zich languit over het kleine dier geworpen en het bij een achterpoot in de hoogte en onder zijn arm, voor het een gil kon geven. Een tweeden schreeuw smoorde hij met zijn grooten rooden zakdoek om den opgesperden snuit geknoopt. En het biggetje onder zijn arm knellend, zette hij het op een loopen, den koffietuin uit naar den veiligen landweg en het hotel.

Zoo stijf, dat hij meende er wel alle lucht uitgeperst te hebben, klemde hij het biggetje tusschen elleboog en ribben; niet meer dan een reutelend kreunen kwam uit den dichtgebonden snuit. Maar plotseling verschrikte hem de echo van den eersten, schrillen noodkreet naar de moeder. En ten tweeden, en ten derden en ten vierden male; heuvels en bosschen schreeuwden hem na. Janssen liep zooals hij van zijn leven nog niet geloopen had. Zijn hoed vloog af; de zon verblindde zijn oogen, verschroeide zijn gezicht. Het zweet gudste hem van het voorhoofd; hij snakte naar adem, zijn kleeren plakten en trokken aan hem, of hij worstelde in het water. En het biggetje trapte, schopte, schokte, rukte, spande zich als een stalen veer; het was haast niet te houden. En zoo zwaar

werd het als lood. Terwijl de aanklagende echo voor de zesde maal schreeuwde, stond hij, ademloos, blind van zweet, met zijn hart in zijn keel van de vrees straks den hoefslag van de vervolgende zeug te zullen hooren, een seconde lang stil, om het over den nek te zwaaien, het neertrekkend bij de voorpooten met de eene, bij de achterpooten met de andere hand. Het bleek lichter te dragen, beter vast te houden zóó. En hij herademde en schepte lucht, voor hij weer in den draf sloeg, met de ellebogen tegen de ribben en de vuisten tegen de borst, zooals hij hardloopers had zien doen. Als hij den landweg maar kon bereiken, voor de wilde zeug hem op het spoor was! De laan tusschen de koffiestruiken leek eindeloos.

Dáár, als twintig schetterende trompetten tegelijk, barstte vlak aan zijn oor, het biggetje uit in gillen. Het ging hem door merg en gebeente, het verscheurde zijn trommelvlies, het doorpriemde zijn brein, het was om doof te worden, om gek te worden. Niettegenstaande haast en vrees keek hij om naar den zakdoek die met dien zwaai over zijn nek het biggetje over den afhangenden snuit gegleden moest zijn. En daar zag hij het vurige rood een eindweegs achter zich op den grond. Metéén echter zag hij iets zwarts in het verschiet der laan; de wilde zeug! En hij rende. Het biggetje schreeuwde ten hemel. Maar door die hersenen doorvlijmende noodkreten heen hoorde hij een al duidelijker wordenden vierslag, gehamer van vier razende hoeven, die hem wilden vertrappen en verbrijzelen en daarboven dreigde een vervaarlijk-

getande muil. Hij liep om zijn leven. Daar kwam hulp in zicht; aan den zoom van het heuvelbosch, dat den jongen aanplant begrensde, houthakkers die hun bijlen zwaaiden.

Hij stiet de laatste lucht van zijn longen uit in een kreet om hulp.

- Toeloeng! Toeloeng!

Een van de houthakkers zag om, riep iets en meteen wierpen allen hun gereedschap neer en klommen in de boomen.

- Toeloeng!!

Janssen jammerde.

Van zijn tak schreeuwde een Inlander terug:

- Klim in een boom, Toewan! klim snel in een boom! snel, snel!

Janssen was te verbijsterd om te verstaan. Dicht achter zich al hoorde hij het hoeven-gehamer en het woeste snuiven. Hij struikelde meer dan hij liep, hij viel haast voort.

Drie magere gele kamponghonden stoven hem voorbij, op het wilde varken af.

Een helsch geweld barstte uit, blaffen, gillen, woedend gegrauw, een gegrom diep snorkend; toen opeens schrilde een ellendige schreeuw en jammerend janken verstierf in gerochel. Een van de honden kwam hinkend langs hem heen gevlucht, overstroomd van bloed; hij sleepte zijn ingewand na.

Het afgrijselijke gezicht bracht Janssen tot bezinning. Hij smeet het biggetje af en heersch zich met krampachtige handen en dijen een boom in. Met dat hij een

tak greep en in den veiligen vork zich borg bereikte de woedende moeder haar jong. Zij berook en besnoof het, wentelde het om en om, likte het om den snuit, duwde het waggelend overeind op zijn vier pooten. Het biggetje drong zich tegen haar aan. Zij hief den geweldigen kop omhoog en zag Janssen op zijn tak aan met vlammende oogen.

Zou zij blijven wachten, tot hij van uitputting uit den boom viel? Hij had wel gehoord van dergelijke dingen - een kudde wilde zwijnen, die een etmaal lang den boom omlegerd had gehouden, waarin een jager was gevlucht.

Uit boomen aan den boschrand schreeuwden, floten, gilden de Inlanders, trommelden met afgebroken takken tegen de stammen, maakten vervaarlijk gerucht, zooals waarmee zij bij zons- of maansverduistering den boozen geest verjagen, die het hemellicht dreigt te verslinden.

Misschien maakte inderdaad dat rumoer en het gezicht van zulk een menigte menschen - en een had het vlak op den snuit geraakt met het zware einde van een wervelend geworpen dooden tak - het wouddier schuw, misschien ook had het ongedeerd wedervinden van haar jong de moeder bevredigd. De wilde zeug wendde zich om en verdween met het tegen haar aandringende biggetje tusschen de koffiestruiken.

Toen hij de Inlanders uit de boomen zag komen, waagde Janssen het zich naar beneden te laten glijden. Bevend dat zijn tanden tegen elkaar sloegen bleef

hij tegen den stam geleund staan; haast kon hij zich niet op de been houden. Zijn hoofd gloeide en hamerde; hij dacht een zonnesteek te hebben gekregen. Een Inlander kwam met zijn zonnehelm, aan de bocht der laan gevonden. Een ander wou hem den kortsten weg wijzen naar het hotel. Hij zei iets, zelf wist hij niet wat, en gaf den Mandoer wat hij in zijn beurs had om onder allen te verdeelen.

Hoe hij op den langen stoel in de voorgalerij van het hotel was gekomen, kon hij zich later nooit meer herinneren, noch hoe lang hij daar roerloos was blijven liggen, of wat hij had geantwoord op de bezorgde vragen van zijn gastheer.

De hotelhouder begreep er zooveel uit, dat een wilde ever Janssen had vervolgd, maar was omgekeerd voor de houthakkers aan den zoom der onderneming. Hij vond, Janssen mocht nog van geluk spreken, dat het een ever was geweest en niet een zeug met biggen; die ware voor geen honderd houthakkers omgekeerd, als zij haar jongen bedreigd had geloofd!

Hij vierde de veilige thuiskomst van zijn gast met een eigenhandig bereid diner en drie flesschen Beaune van het groote wijnjaar.

Weer terug in zijn kajuit ging Janssen dadelijk te kooi. Maar dien geheelen nacht vluchtte hij voor een zwart monster met vlammen van oogen, buffelhoeven en slagtanden als een olifant. Hij werd wakker badend in angstzweet.

De gedachte, dat de kommandant van zijn jammer-

lijk mislukt avontuur niet wist, troostte hem eenigszins.

Hij kwam hem tegen op dek den volgenden morgen in de vroegte al. De kommandant vroeg, hoe hij het had gehad ‘boven’ bij zijn ouden chef? En verhaalde van een aangenamen dag bij den resident, op wiens bal de jonge officieren gedanst hadden tot vier uur in den ochtend.

Toen opeens:

- Ja Janssen! voor ik het vergeet: als je er soms over mocht denken te avond of te morgen mij te tracteeren op Selle de Sanglier à la Oettingshausen - verboden kost, verboden kost! Het stond op tafel bij den Resident, en ik wou mij juist bedienen, daar riep Dokter Onnen - je herinnert je Dokter Onnen wel van die reis, die hij met ons maakte, toen hij nog diende bij de Marine? - daar riep Dokter Onnen dat, als mijn lever mij lief was, dat is te zeggen mijn leven, ik wild zwijn had te schuwen als het vuur. Het is maar dat je het weet, Janssen.

Janssen salueerde met twee vingertippen tegen zijn koksmuts.

- Ik zal het niet vergeten, Kommandant.

- Je zou zeggen, mompelde hij in zichzelven terwijl hij terugkeerde naar zijn kombuis. - Je zoudt toch zeggen!....

En telkens weer, terwijl hij doende was met het middagmaal, kwam de verbazing in hem boven over die ongeloofelijke beschikking van het toeval, die eens voor al verboden maakte, wat hij te vergeefs had be-

proefd en waaraan te denken alleen al zijn ingewand ontroerde.

En hij zei weder overluid:

- Je zoudt toch zeggen!

Maar wat, o! wàt had Kok Janssen wel gezegd, had hij geweten, wat hij onmogelijk weten kon, noch zelfs vermoeden, - daar immers geen Westerling de snelheid beseft van ‘windetijding’ in den Oost - dat zijn lamentabele beleving van den vorigen ochtend vóór den middag al bekend was geweest op den Pasar in de stad; en dat des avonds een spotvogel Het Wonderlijk Avontuur van den Eerzuchtigen Scheepskok, de Wilde Zeug en het Biggetje had verhaald aan de schaterende tafelronde bij den Resident, die uitriep dat dien door 't wild gejaagden Zondagsjager-kok nu wel de eerzucht vergaan zou zijn Selle de Sanglier à la Oettingshausen te bereiden op zee.

En dat, ten slotte, die aanzienlijke schotel op de feesttafel, evenals de waarschuwende arts er aan, op dat eigen oogenblik waren ontstaan in de vlugge verbeelding van zijn vriend den Kommandant, om zijnentwil bewogen.

Ballingen

Als die zwaarmoedige buien die zij in zichzelve - want met niemand sprak zij ooit daarover - onredelijk en afkeurenswaard noemde, als een donkere storm haar overvielen en alles werd zwart en vijandig, dan hield het Evelien soms naar de dieren te gaan in den Dierentuin.

De Gaarde ligt aan den zoom van de stad waar al lucht van de velden waait, en kapellen komen fladderen. Veel vogels nestelen in de groote iepen en de linden die in Juni bruisen van de bijen; de geheele gaard geurt dan.

Tegenover het groote hek, waarvan het smeedwerk leeuwen, tijgers en olifanten verbeeldt onder een krans van pronkende pauwen, zit een oude vrouw in haar winkeltje vol dieren-snoepgoed. Zij glimt als zij Eveliens auto ziet aankomen, met beide handen grist zij haar voorraad te hoop. De kleine jongen van den chauffeur houdt haar een mand voor, waarin nog altijd plaats genoeg is, als zij er bij heele hoopen de lange apennoot-peulen, de driekante Paraguay okkernoten, walnoten, hazelnootjes in heeft laten kletteren. Evelien bevoelt pisangkommen of de nog wat groenige vrucht wel rijp genoeg is, keurt harde koekjes, en neemt een doos mee van het speelgoed dat zij telkens aan het vrouwtje brengt om kinderen op den koop toe te geven, kleurige tintelige ronde dingen, waaraan kleine grijphanden, harige of poezele, zich niet kunnen bezeeren en mondjes als muiltjes sabbelen zonder gevaar.

De auto is dadelijk teruggesnord naar Mijnheer.

Het hek van de Diergaarde binnen is Evelien in het Land van Vroeger en Ver.

Aan weerszij van de groote laan begroeten de prachtige papegaaien haar: zij beginnen te krijschen, kuif op te zetten, met de vleugels te kleppen, dat oranje, goudgeel, rozerood purper als plotse vlammen opslaan uit blank en grijs. De zevenkleuren-papegaai uit Nieuw-Guinea spreidt zich uit tot een wapperenden regenboog, de groote gitzwarte met den geweldigen snavel verdraait zijn oogen onder het witte vlies dat hij rimpelig opentrekt, al de groene parkieten beginnen te fladderen. De kakatoe's wien Keesje leert praten, moeten hun kunsten vertoonen voor zij iets krijgen. Zij kijken hem aan met opzij gehouden kop en zeggen met een grafstem:

- Goeden morregen Baas! Krrrijg jij zoo maarrrr vrrrrij van school? Je spiebelt, je spiebelt meneerrrtje! Als niemand het ziet dan alleen de oppasser - want kinders en menschen die geen verstand hebben van dieren zouden er onvoorzichtig door worden - houdt Evelien hun een vinger voor. En een blauw-grijze geschubde klauw, waaraan een ring en kleine ketting hangt, laat den stok los, sluit zich om dien zachten vinger; de tweede komt na. Kirrend stapt de vogel haar arm langs, klimt op haar schouder, neemt tusschen haar lippen uit de toegestoken vrucht. Zelfs de groote zwarte van Nieuw-Guinea, dien Maleiers om zijn gevaarlijken snavel Amerikaanschen Nijptang noemen, terwijl de kleine zwarte enkel maar Nijptang

heet, zelfs die voor wien de oppasser bang is, doet zacht tegen Evelien.

De watervogels op den grooten vijver zwemmen te hoop rondom dobberende beschuiten; statige zwarte zwanen met rooden snavel uit Australië, Japansche eenden als Japansche prenten en beelden zoo fantastisch-mooi, sneeuwig gevogelte van de Poolzee. Langs den kant staan, rozerood, flamingo's.

Als de ontelbare zwerm opwiekt uit de meeren, schijnt het den toeristen op de Nijl-opwaartszeilende dahabyah, als ging morgenrood op.

Langs het roofdieren-huis maakte Evelien altijd een wijden omweg. Toen Kees die er gaarne gaat kijken als de leeuwen en tijgers worden gevoerd, eens vroeg of het om den stank was, dat zij die meed, schudde zij van neen. Maar zij zei niet waarom; het zou het kind zijn pleizier hebben bedorven. Zij kon het niet aanzien, zooals de groote lenige sterke dieren, die uit prachtige oogen zoo dof kijken eindelooze verten in, rusteloos op en neer loopen, op en neer, altijd maar op en neer van den eenen traliemuur naar den anderen.

Eens, bij zijn terugkomst van het huisje dat hij liet bouwen aan de Zuidkust, dat zij daar de zee konden gaan zien wier groot gedruisch zij soms, als storm opstak uit het Zuiden, flauw vernamen op het koffieland, had haar man haar verteld hoe hij een tijgerin had gezien in het ruige dal beneden het Inlanderpad over de bergen.

- Zij lag op haar rug te rollen met dien witten buik

van haar in de zon. Door mijn verrekijker kon ik zien hoe zij gaapte en met haar oogen knipte. Zij rekte zich lekker uit. Zij dacht: 'Niemand ziet mij!... Ik was eigenlijk blij dat ik mijn geweer niet bij me had....'

Naar de slangen zag zij ook nooit. Maar dat was omdat zij haar afschuw daarvan niet kon overwinnen. Lang bleef zij altijd bij de herten. Zoo wijd was hun veld onder den wijden hemel, het leek niet of zij gevangen waren. Zij liepen rustig te grazen. Hinden hadden kalfjes bij zich die onder het gaan hun neus tegen den rondstaanden uier drukten. In het voorjaar sproot het gewei donzig op uit den hooggedragen kop van den bok. De horen was warm, de hartslag te voelen in het zachte omhulsel. Met stille schoone oogen zag het dier haar aan, voor het, haar palm beademend, het brood er uit nam met zijn fluweelige lippen.

Er waren altijd veel kinderen aan het hek van de herten. Zij hielden hun bebladerde takken voor en bossen bloemig gras. Nadat zij eens een baldadigen jongen die naar een hinde stak met zijn stok, een Maleier-sprookje had verteld van het Dwerghert, slimste dier van het woud, dat den wreeden krokodil en den tijger met zijn vreeselijke klauwen voor den mal kon houden dat de apen in de takken het uitschateren van het lachen, kwamen allen op haar toegeloopen zoo haast zij haar zagen. Zij wilden altijd eerst het sprookje van den vorigen keer hooren en wel precies zóo als toen. Als zij ook maar het minste of geringste er aan veranderde riep het van alle kant:

- Maar verleden heb je het heel anders gezegd!

- Ja? Dat weet ik niet goed meer. Hoe was het dan? Allen tegelijk zeiden het.

Als het sprookje behoorlijk af was verteld, wilden zij er nog een. Evelien moest lezen en bedenken. Haar man vond haar dikwijls met de Duizend en Een Nacht, als hij laat thuiskwam van een aandeelhouders-vergadering.

Zij hadden een dwerghertje gehad op Kadipaten. Het wordt wel gezegd, een dwerghertje is zoo schuw en zoo teertjes, het sterft van het felle licht van een lamp. Maar dit, dat Herman gevonden had tusschen de koffiestruiken, waaruit de honden de moeder hadden opgejaagd, en dat hij in den arm had meegebracht op zijn Sandelwood-hit, had zij met de flesch grootgebracht, de melk altijd eerst voelend aan haar wang, zooals zij het voor haar kinders placht te doen. Het was haar overal nagetrippeld in huis en door de bijgebouwen, naar den stal, naar den goedang als zij uitgaf's morgens en de kokkie en de paardenjongen stonden te wachten, naar de badkamer zelfs. Het werd groot. Het stoeide met de honden. Het stiet. Ineens was het verdwenen. Maar het kwam terug na eenigen tijd; en met twee jonkjes....

Ook de kleine knaagdieren zijn aardig, bij hen krijgt men ook het gevoel van gevangenzijn niet; mummelende konijnen, sneeuwhazen, marmotten die schel kunnen fluiten, eekhorens zoo vlug als water, slimme moesangs die gluren of zij nog tusschen het dichte loover speurden naar roode zoete koffiebessen. De pitten die zij uitspuwden lazen de vrouwen ijverig op,

zij kregen extra loon voor de moesang-koffie. Den vrienden in Holland wien zij daarvan zond, liet haar man haar altijd schrijven dat zij die koffie ‘maar niet voor evenveel moesten opdrinken’; dat was het beste van den oogst. - Er zaten dikwijls toeschouwers bij de kooi van die kleine knagers. Zij kende op de banken een oud-koloniaal met een houten been, die altijd hetzelfde vertelde; hoe zijn vrouw in de kazerne een moesang om haar hals placht te dragen, zooals een dame op de Keizersgracht een bontje, maar dan levend; en de moesang kwam op de leuning van zijn stoel zitten bij de thee, en kreeg een kopje, dat hield hij met zijn twee voorpooten vast om te drinken.

Bij de grappige apen waren altijd kijkers in menigte, om twee Wau-wau's vooral, tamme diertjes, die opkeken naar wie Maleisch tegen hen sprak. Evelien vertelde den kinders die bij haar kwamen staan, hoe langs de groote rivier de Barito, die door de oerwouden van Borneo stroomt met eilanden blauw-bloeiende waterhyacinth op zijn bruinige vloeden, geheele stammen van die kleine zachtgrijze apen wonen in de met slierten rottan omhangen reuzeboomen. Als de zon opgaat beginnen zij in koor te roepen: Wau-wau! wau-wau! Het klinkt als een groot gezang. Zij antwoorden elkander van den eenen boom naar den anderen, en over de breede rivier.

De kinderen luisterden met groote oogen. Deze twee aapjes waren zeker klein gevangen en onder menschen opgevoed, deed zij hen begrijpen. Zij wisten

niet meer van het wijde woud en het koor, dat de zon tegenzingt.

Zij gaf den kinderen volle peperhuizen nootjes mee, snoeperij en speelgoed voor de apen. Dan ging zij een weinig verder weg van het gejoel en gekrijsch. Stil zat zij op een bank. Zonneplekken wiegelden over den grond en lichte schaduwen, zwarte takjes met zwarte bladeren er aan en in den vroegen zomer zwarte bloesemtrossen, steile tuilen later van doorschijnig-gevleugeld zaad. De wind die uit het Westen kwam rook door gras en bloeiende rogge en klaver henen, naar de zee, ziltig.

Zoo rook het soms in de kentering door het zuivere zoet van den koffiebloesem heen. In den donkeren werd zij wakker van dien adem van de zee. De dag ging op, de groote maanorchideeën aan den pinangpalm voor het slaapkamerraam begonnen te gloren. Als zij de jaloezieën open deed zag zij den tuin al geheel in dagekleur, de rozen en de oleanders rood, den merah oranje, de citroenen zonnegeel tusschen het blinkende gebladerte.

Zij zag op naar de lucht boven de bergen in het Zuiden; geen regen te wachten nog.

Zij reden naar het huisje aan het Strand.

Steil stort het gebergte af in zee. Van de galerij zagen zij neer in de branding. Het schuim vloog naar binnen bij Zuidenwind, zij kregen zout op de lippen. Daar is niets tusschen deze kust en de Zuidpool, uit de oneindigheid achter den ledigen horizon komen de hooge golvendrommen er aan gerold, die donderend

uiteenslaan en opstuiven tegen de rotsen, sissende wolken schuim. Zij hebben het rotsige strandgebergte uitgehold aan den voet van de kaap. Er zijn grotten daar en diepe holen, waarin de branding rommelend schoot. De zoekers van zwaluwnesten, lekkernij voor rijke Chineezen, die zich aan de schommelende touwen af laten zakken langs de rots, - zij vertrouwen dat Njaj Loro Kidoel, de almachtige Godin der Zeeën van het Zuiden, hen zal beschermen om de offers, die zij haar hebben gebracht bij plechtige aanroeping - weten de plekken waar het mogelijk is te baden, niet voor één mensch alléén, dien sloegen de baren neder en sleurden hem mede in het terugstroomen de diepte in; maar voor zeer velen, die vast elkander bij de hand houden, zoodat met hun allen zij staan tegen het geweld en de vastheid en kracht van allen is de kracht en vastheid van elk, van den zwakke die wankelt als van den sterke, die zich schrap heeft gezet, voor velen te samen is het mogelijk.

Een zwaluwnesten-zoeker, dien zij aan het strand hadden gevonden afgestort van uit de hoogte waar zijn koord door was geschuurd over een scherpen voorsprong der rots, en dien zij naar huis hadden gedragen en verpleegd tot hij weer heel en gezond was, had hun een plek gewezen waar het veilig baden was, voor velen tegelijk.

- Ons, zei de man, - hebben de apen de goede wijze van baden geleerd. En de veilige plek. Elken dag tweemaal bij opgang en bij ondergang van de zon gaan zij daarheen uit het woud.

Op een middag dat zij niet mede was gaan baden, omdat haar man, altijd overbezorgd over haar, zoo dringend had verzocht dat zij zich toch zou ontzien na die lichte koortsvlaag van een paar dagen geleden, en toen de anderen de helling af gingen was zij boven gebleven, waar zij elkander konden zien en toeroepen straks, toen had zij de apen gezien.

De Westerhemel werd al rood, donker stonden de palmbosschen op de heuvels er tegen; de golven gloorden, roode kammen boven blauw-donkerende kom. Naar de kim toe werd het rood donkerder, effen, zuiver purper was het in de verte. De zon stond vlak boven den rand van de zee, één gloed was alles; daar kwamen de apen te voorschijn uit het woud. Zij gingen een naakte rotskam langs naar het strand. Zwart stond de lange rij ruggen en kleine koppen tegen de vurige lucht. Zij hielden elkander vast bij den staart, de grootste ging, sterk en omzichtig, voorop, de kleinen, en de moeders met hun jonkje vast aan de borst hadden zij in het midden genomen. Tegen de roode lucht boven den bergkam bewoog de slinger voort, boog over den rand en was een wijle onduidelijk, te raden enkel aan bewegend gewas langs de steilte, verscheen weer op de roodgele blinkende zandstrook aan den voet der rots, ging het water in. Als een snoer kurkvloten aan gezonken net dreven de kleine zwarte koppen. Zij telde er dertig. Neen, dáár nog en dáár en het verst die groote, acht en dertig, negen en dertig. Het snoer kromp, zette uit, golfde, maakte slin-

gers en lussen, het brak niet, nergens op de roode zee dreef het uiteen.

De kinderen juichten toen zij hen tegen het verstilde zeegroen der na-avondluchten de zwarte stippelreeks wees, die weer keerde naar het woud.

- Negenendertig zijn het er, negenendertig!

Zij gingen 'het pad van de Apen' zoeken den volgenden ochtend in de vroegte, alleen daarlangs wilden zij van nu aan naar de zee.

Op de onderneming was het anders met de apen; daar waren zij hun vrienden niet.

Zij begluurden uit de boomen de koelies, die de jonge koffie plantten. En als de mannen weg waren liepen zij den tuin in en trokken de kleine planten uit, nieuwsgierig en speelsch.

Zij lieten zich niet verjagen, niet door bassende honden onder aan den boomstam, niet door steenworpen, die hier en daar er een trof, dat hij uit de takken plofte. Er moest op geschoten worden. De mandoer kwam des avonds aan de deur van het kantoor met wat een bos touw leek, dat waren apestaarten, gebracht als bewijs van den dood van zooveel dieren. Het kon niet anders, het was beter er niet over te denken.

Herman hield zoo veel van dieren, in dien tijd speelde hij graag daarmee. Des ochtends als zij te samen met hem den dagelijkschen rondgang deed over de onderneming, liepen al de honden om hen heen. Een was er bij die hinkte; een wilde zeug wier biggetje hij had opgejaagd, had hem den linkerachterpoot afge-

beten; maar hij rende met de anderen om het hardst. Van den baas kreeg hij altijd de lekkerste beetjes. Herman zag overal sporen, hoorde lichte geluiden, wees haar een moesang die rijpe koffiebessen zat te eten, een klapperrat snel tegen een stam op, een zwarten egel, die zich oprolde voor een snuffelenden hond. Hij kende aan de stem en aan de vlucht allerlei vogels. Hij verhaalde van een wonderlijken man dien hij vaak bezocht, een Indo, die alle dieren temde; een tijger liep los op zijn erf, die kwam als hij riep; en hij had een zieke slang genezen.

- Hij heeft zoo iets wonderlijks in zijn blik. Ik voel het binnen in me als hij mij aanziet met zijn zonderlinge grijze doordringende oogen.

Hemzelven kwamen Inlanders uit de dessa opzoeken, als hun buffel ziek was of hun paardje; hij wist de dieren te genezen.

Soms herinnerde Evelien hem nog wel eens aan ‘de groote koempoelan’ elken namiddag.

Het werd al koel, de zon scheen schuin en roodachtig. Hij schoof den stapel brieven en stukken opzij, die de postlooper had gebracht, en klapte in de handen. Mian bracht een bak vol harde eieren. De honden die al zaten te wachten kwamen op een rij voor de treden staan van de galerij, hij wierp hun de eieren toe die zij met een hap opvingen. De vier hitjes kwamen, een paar mooie Sandelwoods, de twee andere ruige dieren van Timor, wien het galoppeeren over de eindelooze geelgeschroeide grasvlakten nog in het bloed zat; de keep in hun eene oor was het merk van

den radjah tot wiens kudde zij behoorden - een mensch als zij zelven zoo ongetemd; hij had twee slavinnen willen dooden om een fout in het weefsel van zijn met paardachtige gedaanten versierden radjah-sjerp en het afgelegen huis, waarin de controleur de vluchtelingen beschutte belegerd met een bende van halfnaakte paardenherders, die uit roestige geweren schoten, tot een officier met twaalf soldaten achter zich aan er aangegaloppeerd kwam uit de benting.

De paardjes kwamen de galerij binnen. Herman voerde hun pisangs en klonten suiker. De geiten kwamen, fokdieren van een nieuw ras, dat hij wilde acclimatiseeren in de streek, zij konden een rijkdom worden voor den kleinen man. De geiten tikkelden met hun harde hoefjes over de steenen van den vloer. De zwarte bok met zijn groote kromgewrongen horens keek hem onderzoekend aan uit zijn gele oogen. Hij lekte het laatste korreltje grof zout op uit zijn hand. De kleine roomwitte Bengaalsche koeien kregen ook zout, dien moest men tegemoet gaan, zij kwamen de treden van de galerij niet op. Voor de vogels waren er noten van alle slag, die baboe Dalima kwam brengen. Witte duiven uit de duiventil en grijze duiven uit het bosch kwamen aangevlogen, de twee groote Australische kroonduiven zoo groot haast als pauwen, die de kapitein van een boot op de Papoe ten geschenke had gebracht kwamen statig aangetreden pronkend met hun paars-groen-purperen borst en het doorschijnende kroontje van in goud gevatte smaragden, dat trillend zweefde boven hun scherpen kop.

Cochinchina hennen hoog op de dik omvederde pooten, Japansche fazanten van goud gegoten en zuiver zilver, tripten tusschen de hoenders van het erf en de groote kalkoensche haan, die met stijve wieken over den grond schrapte en zijn staart rond uitspreidde, schor kakelend rondom een grauwe hen, liet den laag-loopenden boschhaan ongemoeid, dien Herman met gebroken been in een strik had gevonden en weer geheeld.

Hij legde zijn arm om haar heen.

- Hier staan wij nu als Adam en Eva in het Paradijs.

Het was een winter geweest van verschrikkingen. Als een afstortend rotsblok de sneeuw op de berghelling losdreunt en de lawine sleurt het woud op de heuvels mede en verplettert een welvarend dorp aan den voet, zoo had de val van een oud-aanzienlijke bank handelshuizen en gezinnen medegesleept in het verderf. Het voorjaar werd ontrust door boos gerucht, gefluister achter voorgehouden hand. Het gemompel was niet tot zwijgen te brengen dat den plotselingen dood van een vermogend en invloedrijk man zelfmoord noemde.

Of uit de grauwe luchten van den winderigen April-morgen de donkerte werd uitgegoten over haar hart, voelde Evelien zich overstelpt door een van die zwaarmoedige buien, waarvoor als zij zichzelve placht voor te houden zij geen enkele reden had.

Alles was zwart en vijandig.

Haastig, zooals hij sedert eenigen tijd al was in de

dingen van het gezinsleven, had haar man haar dien ochtend, in de deur al om naar kantoor te gaan, een brief van hun zoon in Londen toegereikt:

- Alles wél.

De zoon, deelgenoot in de zaak sedert een jaar, meldde het welslagen van een groot en vervooruitziend plan, waardoor de firma op de Londensche beurs een rang verwierf als zij reeds innam op de Amsterdamsche. Namen volgden en cijfers die Evelien niet begreep. Dan: - Die plotselinge dood, te noemen hoe men wil, ruimt ons een lastig concurrent uit den weg. Evelien was een brief aan de oudste dochter begonnen evenals de jongere goed getrouwd en gelukkig. Ook de dochter had verheugd geschreven over vaders voorspoed in zaken. Het vlotte niet met Eveliens antwoord. Zij nam de portretten van de kinderen in de hand; bezag het knappe kloeke gezicht van Herman-zoon, zijn vaders evenbeeld, de groepjes van de twee meisjes met hun mannen en de kleintjes, zoo jong, vroolijk, fleurig; begon overnieuw aan den brief, stokte weer. Zij legde de pen neer.

Gedachteloos ging zij voor het venster staan.

Werkvolk was doende bij de aangroeiende huizenrij aan den overkant der vaart, die het uitzicht van vroeger over weiden en boomgroepen tot aan het blankschemerende duin toe, had weggenomen. Een heiblok kwam in beweging. De slag doorschokte haar van de voeten tot het hoofd, de kamer denderde. Op de vaart kwamen schuiten zand, kalk en baksteen aangedreven, ingezonken tot den rand toe. Een ge-

heele stadswijk, vormeloos nog, dobberde daar op het modderig verkleurde water. Zij groeide onbekenden menigten tegen, uit wie weet welke verten aankomend op de wereldstad.

Het neerdreunende heiblok schudde het huis. De nieuwe woningenrij dreigde. Zij kreeg verlangen naar de Diergaarde.

Er waren geen spelende kinders dezen guren morgen, en de bank ledig, waar de invalide koloniaal placht te zitten.

Maar de oppasser kwam haar tegemoet bij de apenkooi. De eene Wau-wau was ziek; hij wist niets met hem te beginnen, het beestje wou geen medicijn innemen en niet onder de dekens.

- Als ik maar Maleisch kende, dat ik hem aan het verstand kon brengen wat goed voor hem is; naar zijn mallemoerstaal zou hij wel luisteren denk ik.

De Wau-wau zat krom ineengedoken in een hoek van de kooi. Hij zag op toen Evelien hem heel zachtjes riep. Zijn groote kinderoogen stonden dof.

Evelien vroeg den goedhartigen oppasser haar het diertje te geven. De man durfde niet, zoo iets was verboden. Juist kwam de directeur der gaarde voorbij. Hij zag naar het zieke aanpje, toen naar Evelien en knikte.

Zij ging op de bank zitten en nam den Wau-wau op haar schoot. Kreunend duwde hij zijn kop onder haar arm, en greep zich met beide handen aan haar vast. Zij voelde door haar kleeren heen de koortshitte van het kleine lichaam.

Toen begon zij zachtjes, als tegen een ziek kind, tegen het aapje te praten: hoe erg het de koorts had, en hoe goed het zou wezen als Wau-wau nu verstandig was en zijn medicijnen innam, en zoet in zijn mandje wou blijven. De aap scheen haar te verstaan. Na een poosje kwam dat kleine kinderlijke gezicht te voorschijn uit haar mantel, en zag haar aan, met groote bruine oogen, die als omfloersd waren van ellende. Evelien liet zich de kroes medicijn geven, deed drinken en slikken voor, hield den Wau-wau, die onder gerimpeld voorhoofd uit ernstig toe had gezien, den drank aan de lippen. Hij dronk, het heele gezicht vertrekkend. Toen ging hij gewillig in de mand, die de oppasser op de bank zette en bleef stil liggen onder de deken, met den eenen poot om Eveliens vingers.

Zij ging met hem mee naar den afgeschoten hoek in het schildpaddenhuis, waar de oppasser de mand neerzette.

- Ga nu maar zoet slapen. Ik blijf bij je.

Zij bleef tot zij dien krampachtigen greep om haar vingers voelde loslaten.

- Hij slaapt vast. Ik kom morgen terug.

De ziekte duurde langer dan de oppasser had verwacht. Veertien dagen lang kwam Evelien elken morgen naar het aapje kijken. Het stak den kop uit de mand bij het vernemen van haar lichten voetstap, en greep door de tralies naar haar handen. Dat was een vreugde toen het uit de mand mocht en bij haar op schoot! Het luisterde naar haar zoete woordjes of het elk afzonderlijk verstond. Als zij heenging begon

het te huilen. Zij moest terugkomen en nog eens en alweer beloven, en paaien.

- Wees nu zoet! ik kom immers morgen terug. En dan breng ik ook weer een pisang voor je mee, en een heele handvol noten en o! zoo een mooi stuk speelgoed!

Eindelijk was hij geheel en al beter. Wat mager, maar rechtop met heldere oogen zat hij in zijn mand.

De oppasser zei:

Ik wou hem er uit nemen, en brengen hem naar het apenhuis, maar hij grijpt zich met handen en voeten vast. Haast zou ik zeggen hij wou wachten op Mevrouw.

Evelien riep:

- Kom je er uit, Wau-wau? Kom je bij de vrouw?

Het aapje sprong in haar uitgestrekte armen. Het maakte lacherige babbelgeluidjes van blijdschap. En met zijn twee kleine harde palmen streelde het haar in het gezicht.

Een snelle vaste stap kwam nader op het pad. Glimlachend zag Evelien om naar haar man. Zij had hem de geschiedenis van het aapje verteld, den vorigen avond.

Hij aaide eens over den smallen harigen kop die hem aankeek van haar arm.

- Weer als op Kadipaten; Eva in het Paradijs.

Zij had het niet willen zeggen; maar de woorden kwamen voor willen te snel.

- Toen stond Adam naast Eva.

Hij zag haar aan over het vleiende aapje heen. Haar

oogen waren vochtig. De glimlach aarzelde om den bevenden mond.

- Ja, zeide hij eindelijk. - Ja....

En met beide handen maakte hij een zonderling gebaar; was het betoogend? was het hulpeloos?

De Vogelaar en de Vogels

De Vogelaar wordt hij genoemd in de geheele streek rondom het riddergoed. De andere grootgrondbezitters zeggen niet Quitzow op Demmin, de boeren zeggen niet de Heer Graaf, behalve zijn tuinman die zijn oppasser was toen hij diende bij de Uhlanen van de Lijfgarde en die nog altijd hardnekkig Heer Luitenant zegt al is dat luitenantschap met zijn zonderling, voor velen aanstootelijk en door niemand recht begrepen einde nu al veertig jaren her, zegt iedereen, man, vrouw en kind, ‘de Vogelaar’, en onder de tallooze brieven die iederen dag van heinde en uit verten aan gene zijde van de wereldzee tot hem komen, zijn er zelfs - en die leest hij het eerst - met kinderlijke hanepooten geschrevene waarop staat: ‘Aan den Vogelaar op Demmin’ en die beginnen met ‘Lieve Oom Vogelaar!’

‘De Vogelaar’ wordt hij geheeten omdat al zijn dagelijksch denken en doen gericht is op de vogels. Dat is hem ook goed aan te zien. Hij lijkt op een vogel met zijn smal scherpbesneden gezicht, adelaarsneus en klare dicht bijeen staande oogen die snel en scherp blikken. Hij draagt zijn klein hoofd hoog op den ranken hals gereed voor plotseling wenden en opzien, en als een vogel zoo licht en vlug beweegt hij, zoozeer is zijn lijf met al zijn vormen en gewoonten gegroeid naar die ééne gedachte in zijn binnenste: het leven te leeren verstaan der vogels, dat wonderbare leven voor alle oogen open zooals het drijft op den wind en zingt in den zonneschijn en toch voor het

begrip zóo duister, zóo gesloten, dat de vlijtigste en scherpzinnigste vorschers telkens opnieuw verbijsterd staan voor zijn vele geheimenissen.

Het beheer van Demmin laat de Vogelaar over aan zijn rentmeester wiens vader al de rentmeester van zìjn vader was. Die overlegt met den schaapherder en den opzichter in den koeienstal, den voorman van de arbeiders, den machinist, rijdt over de velden, staat in de stofwolk die opvliegt rondom de dorschmachine. De Vogelaar is bij de vogels. Met het aanlichten van den dag gaat hij er op uit met zijn geweer en zijn verrekijker, en, als een maaier die voor schaften thuis den tijd niet heeft, brood in den zak en een veldflesch om den schouder. Pas als geen vogel meer vliegt komt hij thuis. Dan heeft hij, zorgvuldig in mos en breed weegbreeblad gewikkeld dat de vederen niet aan elkander verkleefd geraken, vogels in zijn weitasch waaraan hij een of ander ongewoons heeft gezien met zijn scherpe oogen. En eer hij zich aan den laten maaltijd zet, bereidt hij zijn buit voor op het onderzoek met ontleedmes en microscoop.

In de groote zaal die vroeger de feestzaal was maar nu zijn werkkamer, zit hij uren achtereen gevederte, ingewand, spieren en gebeente te doorvorschen. De roodbruine patrijshond die mede is geweest den geheelen dag - hij weet dat hij geen kik mag geven wàt hij ook ruikt eer de baas het nog kan zien, en hij houdt zijn muil al beeft hij van drift en al is het toch zijn natuurlijke en erfelijke post en plicht te blaffen tegen vogels - Treff kijkt op uit den dommel, en volgt

hem met de oogen als hij opstaat, en denkend over een onverklaarde vondst op en neer loopt in de lange zaal met de handen op den rug.

Aan drie van de muren - vroeger hingen daar portretten van Quitzows in harnas en uniform of in zijden gewaad met parelsnoer op de borst - zitten opgezette vogels uit de zes deelen van de vogelwereld. Die uit Europa en die uit Egypte en die uit Madagascar, die vogelprovincie op zich zelf, heeft hij zelf geschoten. De andere zijn geschenken van de vele vogelminnaars, zijn vrienden overal op de wijde wereld. Kleuren van zon en dageraadshemel en avondwolken, kleuren van vuur en glorig water, kleuren van erts en edelgesteente omtooveren hem bij zijn op en neder gaan. Dat zijn de glorieuze vogels van Brazilië, arara's en kolibri's, Chineesche en Japansche fazanten, Paradijsvogels van Nieuw-Guinea. Daarnaast plekken koelte en schemering, fijngrijs golvig geschakeerd als geribbeld zeezand, grauw van brokkelig gesteente, spikkeling van kiezels, bruin van donkere aard; dat zijn vogels van barre Noordelijke gebergten en heide, van het stormige zeestrand, uit duister woud, pluvieren, meeuwen, zaagbekken, de groote trapgans, de nachtkoning oehoe. Maar dat teedere weer, als bloemen en jong loof, dat zijn vogels van de bloeiende weide, het tinteldonkere beukenbosch, en zonnige wateren, goudvink, kievit, wielewaal en Vlaamsche gaai, de hemelsblauwe ijsvogel.

Aan den vierden wand hangt een groote wereldkaart.

Lijnen loopen daarover die gaan van de kusten der IJszee tot Kaap de Goede Hoop, van Alaska over de Aleoeten naar Honoloeloe, van Labrador over den Atlantischen Oceaan tot in de pampas van Brazilië. Wegen van trekvogels zijn dat door de lucht die hij na jaren van waarnemen, lezen, vergelijken, berekenen hier heeft geteekend.

Hij blijft een pooze staan voor de kaart, verzonken in nadenken. Onzichtbare menigten vogels omzwermen hem, zoekers van de zon, vrij om haar te volgen als menschen niet zijn.

Na een wijle keert hij terug tot zijn werkgereedschap.

Zijn dagenlange zwerftochten door weide en woud en langs het water, zijn strak-stille studie in den lamplichten avond, om een enkel ding is alles gedaan: om de vogels, die liefelijkste wezens van de wereld, die zingende hartjes, die minnaars van de zon, speelnooten van den wind, bij de menschen welbekend, welbegrepen, welbemind te maken.

Toen hij, nu zoovele jaren geleden, zijn vader opvolgde als heer van het oude familiegoed, zette hij er zich toe om met zijn werk als met zijn woord dit éene te dienen; als voorbeeld dat strekt naast leering die wekt, stelde hij Demmin naast zijn boeken. Met huis, tuin en hof, boomgaard en akkers, met woud en water maakte hij het een vrijplaats en veiligdom voor de vogels.

De boeren zijn zuinig op hun grond. Geen voetbreed die oogst zou kunnen dragen gunnen zij aan heester

of heg. Zij schudden het hoofd over de hagen die de nieuwe heer liet planten langs zijn velden, de boschjes elzen, wilgen, berken her en der. Alweer zag men het: een officier deugde voor landbouwer niet.

De grootgrondbezitters zagen toegeeflijk naar de boschjes en hagen; goede bescherming was dat voor het wild, voor fazanten, hazen, reeën; een jager gunde hun dat! Maar toen zij ervoeren dat Quitzow niet jaagde, verbaasden zij zich. En dat hij zijn bosch aan gene zijde van de plassen liet verwilderen, dat veroordeelden zij als iets schandelijks. Vroegere kameraden van hem zeiden, wat hij getoond had als officier, toen hij op de groote manoeuvres die belangrijke en eervolle opdracht onvervuld liet, dat toonde hij nu wederom als grootgrondbezitter; gebrek aan plichtsbesef en eergevoel.

En de vrouwen hieven de handen op over de wanorde in het huis, een huis voor de vogels!

Hij stoorde zich aan niets of niemand; Demmin werd een vogelrijk.

Nu is het huis vol vogels. In open kooien zingen vogels in alle vertrekken en zalen, in de lange gangen, langs de trappen. De toren met zijn ramen van wijdmazig ijzergaas is een veilige broedplaats voor vogels haast uitgestorven in de streek die hij er terug wil brengen, en voor zeldzame uit verre landen die hij hier wil gewennen.

De tuin is vol vogels. Die niet meer gehoord of gezien worden onder den rook van de suikerfabriek in het stadje waarheen elken herfst de heeren en de rijke

boeren hun lorries vol beetwortels rijden langs het smalspoor, die nestelen in den tuin van Demmin.

Voorbijgangers op den landweg staan wel stil langs den muur en luisteren glimlachend naar het ontelbaar-stemmig gekweel, gefluit, gezang, triomfantelijk slaan en schetteren, fijn gepieuwieuw uit honderden nestjes elke lente.

De tuinman die het hier zoo streng-ordelijk zou willen hebben als in de kazerne, heeft er hartzeer van dat hij het doode loover niet mag wegharken uit de boschjes. Maar hier broedt tusschen de struiken, onzichtbaar in het bruinige donker, de bruine nachtegaal. Hier ijlt zoo schielijk dat het oog zijn huppelsprongetjes niet kan volgen en die haast aanziet voor glijden als dat van een tol of van een schaatsenrijder, het kwieke blauwborstje pikkend over de dorre bladers, en gaat dan, verscholen in het dichtst van het gebladerte, alle andere vogels zitten nafluiten, tot zelfs krassende kraaien toe, maar in het zoete en klare dan, want rauw geluid, daarvan houdt het blijde blauwborstje niet.

De hof is vol vogels. Het zwiert en tjilpt er van de zwaluwen. Want wel is er een waterleiding naar de stallen, maar aan de oude groenbemoste pomp in den hof doet elken dag in den tijd van het nestbouwen een paardeknecht eenige forsche slagen dat het water gulpt over den grond; en de zwaluwen komen er snavels vol modder halen voor den bouw van hun nest onder den rand van het dak.

De boomgaard is vol vogels. Broedkasten hangen aan

alle boomen zooals de Vogelaar er heeft bedacht, stukken nog omschorsten stam van den boom niet te onderscheiden die een schuinen insluip hebben naar het hol binnenin dat er geen regen in kan noch roofgediert. Meezen van allen slag bevolken die, spreeuwen, braamsluipers, zwartkopjes, winterkoninkjes, de boomklever die eenige klimkunstenaar die het met den kop omlaag kan, het boomkruipertje, in kleur niet te onderkennen van de schors dat in spiralen een stam langs ijlt en met zijn fijnen krommen snavel uit de smalste spleten insecten haalt, al de grage jagers die rupsen in den zomer en legsels in den winter wegpikken van bloesem en stam.

Over de heg keken de boeren eerst spottend naar de nieuwerwetsche broedkasten. Maar toen zij eenige jaren achtereen de boomgaarden van Demmin rood en gebogen van vrucht hadden gezien, en dan met een zuur gezicht hun eigen appelaars bekeken waaromheen het gele zwartig bestipte valooft den grond bezaaide en tusschen de kleine schrompelige appels aan de takken waren overal de stoffige spinselkluwens van rupsennesten te zien, hing de een na den ander Demminer broedkasten aan zijn boomen.

En toen, ieder jaar overnieuw, de graanvelden van Demmin effen groen blonken naast de hunne die geel zagen van den overwoekerenden hederik; en toen in het muizenjaar hun klavervelden die zoo welig hadden gebloeid dat de lucht zoet was van geur, geen zaad zetten terwijl op de Demminsche de trossen diep hingen; en de Demminsche beetwortelvelden waren

een en al blauwige breedbladerige glans, maar op de hunne verwelkte kleingebleven loof, geheel doorknaagd van ongedierte dat in honderden eieren aan de onderzijde had gekleefd; toen mompelde toch deze en gene of misschien de Demminer geen gelijk had, als hij zei dat de vogels in zijn heggen het onkruid klein hielden waaruit zij het zaad wegpikten, en uit de bieten de insecteneieren wegvingen, en dat de buizerden en uilen in zijn boschjes de klaver beschermden door hun felle jacht op de muizen, die de aardnesten uiteten der hommels, de bevrachters van den voor bijen te diepen klaverbloesemkelk, als zij dien binnenkruipen om met hun lange slurf den honig uit te drinken. De een na den ander plantte een heg en liet in kuilen waar het slecht ploegen was en de zure grond toch niet droeg, een boschje elzen en berken opgroeien en op een heuveltje wel een ouden vermolmenden boom staan dien hij al had willen vellen voor brandhout.

En het bosch van Demmin benoorden de plassen is vol vogels. Zelfs de groote oehoe die heinde en ver niet meer wordt gevonden, zoo is hij overal vervolgd, neergeschoten, aan staldeuren gespijkerd, heeft hier zijn nest in hollen eik. En door den halfdonker schatert het dronkemans-gejoel van den rossen uil met de bruine oogen. Spechten hameren en lachen, groene, bonte, de zeldzame zwarte zelfs. De koekoek roept overal. Rechtuit rechtaan vliegt de draaihals, snorrend. Maar geen geluid of gezicht van mensch is er te vernemen. Geen bijlslag klinkt, geen gepiep van zaag, geen

radergeknars van mallejan waaraan de kaalbehouwen stammen in kettingen schommelen terwijl de voerman met zweepgeklap de langzame paarden in stap houdt. Dicht en donker is het er als in een oerwoud, ondoordringbaar van struikgewas, vogelkers, lijsterbes, papenmuts, vlier, wilde rozelaar, braamstruweel. Boomen die de herfststorm heeft omvergerukt liggen op den moerassigen grond te verrotten overwoekerd van gele en donkerbruine zwammen. Overal staan er, die de komende herfst zal neerslaan, zoo oud en broos zijn zij, vol holen en gaten. De brandnetels laten hun vale trossen hangen boven manshoogte.

De naaste buurman van den Vogelaar, die zijn goede kameraad was geweest in het regiment en niet als zoo vele anderen den omgang met hem had afgebroken, sprak hem eindelijk er over aan. Hij kon het niet langer aanzien zei hij, dat zulk kostelijk bezit zoodanig werd verroekeloosd. Zij hadden elkander ontmoet aan den zoom van het verwilderde bosch en, tegelijk, hun paarden aangehouden.

De Vogelaar vroeg:

- Hoort gij de vogels? Ziet gij de vogels?

De ander antwoordde verbaasd:

- Ja, ik hoor vogels en ik zie vogels, menigten van vogels! Wat omtrent de vogels?

De Vogelaar zag omhoog een spreeuw na, die iets in den snavel droeg. Een wit blaadje, leek het wel, fladderde daarvan af, dat viel in de manen van zijn paard.

Hij nam het behoedzaam er uit, en toonde het den vrager.

- Dit is een wiek van den bastaardsatijnvlinder en het antwoord op Uw vraag.

De ander zag hem van ter zijde aan, hoofdschuddend. Hij dacht aan een oud gerucht, door niemand geloofd; bij het nagaan van een vogel zou von Quitzow die belangrijke opdracht hebben verzuimd. Maalde hij op het punt van vogels? Dat antwoord was onverstaanbaar.

Een maand later had hij het verstaan.

Toen kwam de rups van den bastaard satijnvlinder, de verslinder van het woud. Ontelbaar kropen de harige stoeten. Achter hen bleef naaktheid, schijndood als in den winter. Van kaalgevreten bosch naar groen kropen zij. Het woud werd krinkelend ongedierte. De lucht was vervuld van zwevend haar dat onnaspeurbaar en onontkoombaar kleefde aan levende lijven, de huid ontstak in zwerende wonden, de oogleden etterend toeschroeide.

Geen mensch waagde zich meer in woud waar de rupsen vraten.

Om de stammen aan den zoom werden kleverige strooken gebonden dat de rupsen er niet in op zouden klimmen. Het loover werd besproeid met bijtend gif dat de rupsen zouden vergaan. Maar of harige hoopen stierven op den grond, door de lucht fladderden de witte vlinders in wolken, uit millioenen legsels kropen milliarden rupsen te voorschijn. De boomen werden mager en zwart. En altijd weer stegen witte wol-

ken vlinders op in den zonneschijn en altijd verderop lag de grond bezaaid met op bloembladers lijkende dooden en altijd nieuwe volken rupsen kropen uit legsel en altijd meer bosch werd kaal. Verderfelijk als een orkaan die met pletterenden hagelslag een weg der vernieling breekt door de landen, mijlenver, zoo trok de rupsenplaag over de wouden.

En ten tweeden male kwamen de rupsen over het schaars uitgeloopen groen.

Toen werd het een groot sterven van geboomte. Legers van zwarte geraamten stonden onder den zomerhemel. En, zooals in een van oorlog, hongersnood en pest geslagen land bij menigten de dooden worden weggedragen, pas ontbloeiende jeugd met verdorden ouderdom te saam, zoo droegen de houthakkers honderdjarige stammen weg te saam met dunnen opslag, dat waar woud was geweest kaalheid werd.

Maar in het doode duistere land blonk levend groen, het woud van Demmin en zijn geheele ommestreek. Koekoek en wielewaal die de harige rups niet vreezen en ontelbare andere vogels, jagers op poppen en eieren, hadden de vernielers vernield.

Ook die het niet bekenden zeiden toen in hun hart:

- De vogels van Demmin zijn het die ons woud hebben gered.

Toen kwamen van heinde en ver raadvragers tot den Vogelaar.

Zoo velen kwamen dat hij niet anders meer antwoord kon geven dan aan allen te zamen.

Hij bepaalde vaste dagen. Die zomersche leergangen

begonnen waarvoor altijd nog zoo vele leerlingen komen. Sommigen komen om den wille van hun bezit; zij vragen, hoe door middel van de vogels hun akker, hun woud, hun jacht, hun wijngaard te beschermen tegen kever en rups. Anderen vreezen voor de gezondheid van het volk; tegen de vliegen en de muggen, overbrengers van besmettelijke ziekten, van cholera, typhus, sluipende koortsen willen zij de vogels als helpers. Velen komen uit de groote steden; boven gerucht en gedrang uit hebben zij den roep vernomen van trekvogels en een nieuw verlangen is onrustig in hen geworden. Werkers aan verdrietend werk voelen een last afvallen van hun hart als de Vogelaar spreekt over de natuur en haar al wijs bestel; als hij verklaart hoe die levende wolk over de aarde, het ontelbare gevogelte, het evenwicht in stand houdt tusschen gewas en gewas, tusschen gewas en dier, tusschen dier en dier, zóo dat geen machtige oppermachtig wordt, geen zwakke uitgedelgd. En daar zijn dichters onder hen die, moede van den haast en den haat in de groote steden, het waanzinnige gewoel, de ziekten der lichamen, de pijn der zielen, herademen en hoop scheppen uit de schoonheid die hier voor hen opengaat en waarvan zij niet wisten.

Vóór enkele jaren had de Vogelaar, die nu alleen is, een jongen kameraad, van diegenen die tot hem kwamen om kennis de meest verlangende, als hijzelf altijd bij de vogels.

In het stadje waar hij woonde zagen de menschen

hem aan voor den bediende van den fotograaf. En inderdaad was Albert van den ochtend tot den avond doende in diens atelier met portretten van burgers, boeren en buitenlien die hij zoo mooi moest maken als die mannen en vrouwen zelven meenden te zijn; een ambachtsmans-knecht.

Maar in den vroege en in den late, voor de dag van den fotograaf begon, nadat de dag van den fotograaf was gedaan, dan was hij tusschen vogels een vogelaar.

Het stadje ligt tusschen water en woud; ten Westen een wijd ondiep meer, smeltsel van oertijd-gletscher in del van heuvelige met zwerfblokken overstrooide heide, waaruit een smalle stroom noordwaarts slingert door andere plassen, kleine meren, moerassen henen naar de nabije Oostzee; ten Oosten een bosch van eiken, berken, dennen en hier en ginder ouder woud van statige beuken waarin nog bouwvallen te vinden zijn van dorpen, uitgemoord en platgebrand in den Dertigjarigen Oorlog.

Met het aanlichten van den dag was Albert met zijn donker doosje waarin hij op zonnestralen beelden van vogels ving, aan het meer of in het bosch.

Van zijn kostbaas den schoenmaker had hij in ruil voor een heelen stapel portretten van hemzelf, zijn vrouw en zijn acht kinderen in Zondagsche kleeren, een oud ten ruwste opgelapt paar waterlaarzen gekregen, die de schoenmaker als het geld voor verstellen niet meer waard, moest verpassen voor den visscher aan het meer. Daarmee plonsde hij rond

langs den drassen kant waar karekieten hun nest hebben hangen aan de riethalmen, zachtkens schommelend op windtocht en watergekabbel, en de grijze reiger staat te visschen. Soms nam hij zijn kans waar om in de schuit van den visscher het meer op te roeien. Schielijke waterhoentjes doken weg en leken verdwenen tot hij een lelieblad een weinigje zag bewegen en daaronder den kleinen kop die lucht schepte en uitkeek. Meeuwen zeilden zilverend in de zon op onbewogen wieken.

In het bosch klom hij in oude boomen en ontdekte het diepe uilennest in den hollen stam, en in gaten die de specht had uitgebeiteld rumoerige meezenbroedsels. Hij wist de beste plekken waar vogels zich te goed doen aan wilde frambozen en aardbeien, blauwbessen, vossebessen, lijsterbessen, en de bottels van den wilden rozelaar die zoo zoet en sappig worden van den eersten nachtvorst.

Met zijn camera vol opnamen kwam hij thuis bij den schoenmaker als de slonzige vrouw het brood sneed tegen haar dik uitstaanden goren schoot.

De dag in het atelier duurde hem lang.

Maar 's avonds op zijn vlieringhok bij den schoenmaker, bij het schijnsel van de roode lamp, dat op de glasplaten in het behoedzaam geschommelde bad de onzichtbare teekeningen van de zon te voorschijn tooverde, dan was hij weer onder de vogels, dan zag hij hen visschen, zweven, pronken, broeden als op het meer en in het bosch. Dan was hij gelukkig.

De best-geslaagde van zijn foto's bracht hij aan den Vogelaar.

Die verheugde zich er over hoe de jongen altijd dat éene stipje tijd had gegrepen, dat ondeelbare atoom, waarin het innerlijke uiterlijk wordt, de aandrift beweging en daad.

Hij riep:

- Die prenten zijn verhalen!

Maar Albert klaagde eens, al te weinig zag hij van de vogels. Want de visscher die het meer gepacht had van de stad en rijk werd van zijn vischhandel, was allen visschenden vogels te vijand als roovers en moordenaars. Hij had den vischarend vergiftigd met van strychnine doortrokken lokaas en liep met zijn geweer te loeren op reigers en ijsvogels. Onder water spande hij netten voor de duikende eenden.

In het stadsbosch teekende de houtvester de oude boomen waarin uilen en spechten huizen voor de houthakkers en liet het struweel en het struikgewas wegkappen waarin zooveel klein gevogelte zit. Op de weide langs den boschrand waren vroeger wel trapganzen gekomen; maar omdat zij kostelijk wildbraad zijn, hadden stroopers er gestrikt en in klemmen gevangen; en nu bleven de voorzichtige vogels weg.

Toen zei de Vogelaar, Albert was altijd welkom op Demmin als hij er vogels na wilde gaan; en hij noodde hem tot blijven, dadelijk; de logeerkamer was altijd bereid voor een gast die het eenvoudige voor lief nam. En dien eigen dag waren trapganzen aangeko-

men op de weide achter het bosch. In de vroegte wilden zij er dan te zamen heengaan.

Het werd pas licht toen zij den zoom van het bosch bereikten. In de laagte lag de weide als een ijl wit meer. De zon steeg boven de Oostelijke heuvels uit, het witte meer werd lichtrood en begon wazig te golven en op te stijgen. En daar kwam in het bedauwd glorende gras de troep groote vogels te zien, oranje-bruin, donker gestreept. Zij sliepen met den kop onder de vleugels. De genter hield wacht. De roode gloed scheen hem in de oogen. Hij stak den kop op en keek waakzaam rond.

De twee mannen doken dieper weg achter het boschje brem en jeneverbes.

De genter rekte den linker poot en daarover zich spreidenden vleugel uit, toen den rechter, prachtig blonk, langs een streep wit, het oranje en zwart in de zon, tijgerachtig. Toen sloeg hij beide vleugels uit, wijder dan een man zijn beide armen strekt, het was of zij al grooter, al breeder, al prachtiger werden. Albert had O! en O! geroepen eer hij het wist, de bewondering vervoerde hem.

Had de genter het gehoord? Hij wendde zijn kop om naar het bremboschje. Recht in Alberts lens keek hij met zijn groote bruine oogen. Albert zag in den zoeker hoe de zon door den langen pluimbaard aan zijn snavelhoeken scheen, twee glorige wolkjes mist werden de ijle vederbossen.

Hij drukte af in het oogenblik dat de vogel een scherpen waarschuwingsschreeuw uitstiet en opvloog, met

kracht zijn groote vlerken nederslaand. De geheele troep volgde hem luidkleppend. Als van een wolk die voorbij de zon zeilt streek hun schaduw over de glinsterende weide. Zij verdwenen achter het heuvelbosch.

Kort daarna - October ging al ten einde - kwamen uit het bevroren Noorden de vogels aan op de zeekust, de Noordoosten wind droeg bij wijlen hun scherp gekrijt over Demmin.

De Vogelaar zei:

- Nu wacht ik de wilde zwanen!

De twee gingen in den nacht naar het meer; dat was de eerste rustplaats der zwanen op hun trek naar het Zuiden.

De volle maan scheen. Zilverig blonk het vlakke water, de lange dwarse bladers van het riet glinsterden, donker stonden de verdorde bloesempluimen boven dien glans. De twee mannen zaten in een elzenboschje aan den kant waarin hier en daar nog een dood blad hing, en in trossen de leege zaadhulzen van den herfst. Onhoorbaar op zijn donzen vleugels streek een uil voorbij, een das sloop door schaduw kenbaar aan de witte streep over zijn wang die te voorschijn schemerde uit het zwarte.

De twee kameraden zaten in zwijgen. Opeens voelde Albert zijn arm gegrepen.

- Daar komen zij!

Het was als een windvlaag die aanvoer over het bosch. In den witten maneschijn daalde een blinkend witte, woelende glans uit de lucht, die barstte van ru-

moer als onweer en storm. Met fluitende, klappende vleugelslagen waar water klotsend tegenop vloog, stortte de zwanenzwerm in het meer.

Zij overdekten het water tot waar het onduidelijk werd in schaduw van riet en boschjes. Van oever tot oever was het een tumult van slaande vleugels waarop de maan schitterde, ranke halzen stonden rechtop, gepluimte bolde als zeilen rond van wind.

Toen zij eindelijk aan land gingen om te slapen waren de oevers van het meer wit alsof het gesneeuwd had.

De vorst die de komst der zwanen had voorspeld viel in. De eerste sneeuw dwarrelde. Zij hield aan. Een voet hoog lag zij op den ijzeren grond.

De Vogelaar en Albert gingen de voederbakken vullen in het bosch waarom hunkerende vogels al zaten, kouwelijk ineengedoken, bonte bolletjes veeren tusschen de zwarte takken. Velerlei spoor van vierstralige sterren, kleine en groote, huppelend, loopend, springend, dat plotseling tusschen twee vleugelvegen ophield, waar een smal spoor van zolen er aankwam, teekende het hongerige rondwaren van klein gevogelte, van kraaien en fazanten, opgevlogen voor den aansluipenden vos. Bloeddruppels en zwevende donsjes beduidden het neerschieten van de moordzuchtige klapekster op mees en braamsluipertje, op den stouten koolmees zelfs, de groote moordenaar op den kleine.

Albert vroeg den Vogelaar of hij niet schoot op de klapekster en op den nog wreeder sperwer? Maar die

schudde het hoofd. De roofvogels dat waren de beschermers, want de louteraars van het geslacht. Zij doodden het zwakke, dat te sloom is om te ontkomen en dat voorttelend altijd zwakkers en ziekelijkers voortbrengen zou.

Zóó, doodend, beschermde de vos het wild in het woud. Met schade en schande leerden dat onwetenden die den rossen roover hadden uitgeroeid in hun bosch; sedert was hun al te talrijk wild kreupel en krank.

Opdat Albert zien zou hoe zelfs ouders hun kroost opofferen aan dat opperste gebod van het gemeene best dat het zwakke uitstoot, nam de Vogelaar hem mede naar de broedplaats van de oeverzwaluwen, de steilte aan de rivier, waar de ronde gaten, de ingang van hun diep ingegraven nesten, donkeren in het geel der helling. En verhaalde.

De zomer was kil en regenachtig geweest, de zwaluwen hadden zoo laat gepaard en gebroed dat de jongen nog niet konden vliegen toen de tijd kwam voor den trek. Hij had de oude vogels langzaam, aarzelend, onzeker af en aan zien scheren met voedsel voor de schreeuwende jongen, terwijl op telegraafdraden en daken kwetterend zwaluwenvolk bijeendromde en de zwermen hun oefenvluchten hielden, wielend en zwenkend over de rivier en het bosch. En plotseling waren alle zwaluwen verdwenen en uit de nestingangen aan de helling langs de rivier kwam nog onophoudelijk ongestild hongergeschreeuw. Eindelijk verstierf het in stilte. Voor het hart was dat wreed.

Maar rede verstond: de natuur voorkwam dùs meerder lijden. Want in den laten herfst als voedsel schaars wordt en de dag te kort voor voldoende voederen en eten, waren de jongen niet tot krachtige vogels opgegroeid, en hun te zwak gebleven vleugels hadden hen begeven op den winterschen tocht, nog eer zij de Alpen hadden bereikt die hen scheidden van de landen der zon. Wreeder dan de hongerdood in het nest had dat langgerekte sterven gemarteld; en met hen waren in de sneeuw de ouders omgekomen die in een nieuwe lente een nieuw kroost zouden voortbrengen.

Het werd zachter in de lucht. Het winterkoninkje dat den geheelen winter zachtjes gekwetterd had terwijl het zoo schielijk en behendig hipte door het dichtst van braamstruweel en egelantieren waar hier of daar misschien nog een bevroren bes zat, begon luider te zingen. De kruisbek, de vurige minnaar, paarde in de sneeuw.

Toen kwam Maart en op een lauwen wind de eerste zwerm trekvogels, rumoerige spreeuwen, die tierend hun oude nestelplaatsen opzochten. Leeuwerikengejubel klonk uit de bleekblauwe lucht. De boekvinkenwijfjes kwamen terug, kort daarna de mannetjes. Zij gingen aan het kwetteren en kweelen al luider tegen elkander op, zij pronkten prachtig, zij vlogen elkander in de veeren en rolden in een kluwen over het gras; onpartijdig keek terwijl een wijfje toe: er waren zoo heel veel mannetjes in den zonneschijn! De kievit, de bonte pronker, de vlugge vlieger, zwierde in

buitelingen die zijn zwart, wit en donker metaalgroen deden flonkeren in de zon, de roode vonken op zijn schouders vlammen; midden in zijn wentelende bochten duikelde hij ineens over zijn gekuifden kop. Van het meer kwam klokkegeluid van waterhoentjes en het zonderlinge blaten dat de mannetjes-snippen maken met hun strakgehouden vleugels terwijl zij zich recht uit de lucht laten vallen naar hun gaaike. De roerdomp schreeuwde. Het bulkende brullen, dreigend en klagend tegelijk, van den grooten nachtvogel, die hoogschouderig en plomp ergens in het verborgene stond, klonk over het water de verten in.

Op een middag, enkel blauwte en zonneschijn, toen hij in het meer had gezwommen en tusschen het riet zat aan den kant, aanschouwde Albert de ontmoeting in liefde der adelaars hoog in de lucht.

Op elkander toe kwamen zij gezeild, breed, op wijde wieken. Plotseling waren zij één, een donkere werveling, viermaal gevleugelde stormvlaag, midden in het blauwe een gebalde onweerswolk, blank en bruin, van zonnelicht overvloten en doorschoten, beurtelings glorie en duisternis.

Toen dreef het paar weer uiteen. Twee adelaars zeilden. Naar het bosch voer de eene, de ander naar het strand van de zee.

April kwam met wolken van zangvogels.

Nu werd alles gezang, het bosch, de boomgaard, de tuin, het huis.

Als Albert 's avonds kwam vond hij den Vogelaar in den tuin.

Het werd al koel. Het een na het ander zwegen kleine stemmetjes.

Daar begon, o heerlijk! de merel.

Op de spits van den grooten den zat hij, donker tegen de roode lucht, hij leek een slanke zwarte vaas, daaruit stegen stralen op van muziek.

Als ook de merel naar het nest keerde, bleef het roodborstje nog na-mijmeren en droomen in weemoedige wijsjes.

Het laatste rood aan de lucht verstilde tot doorschijnend bleek-geel en groen als van klaar water. Het was al geheel donker onder de boomen. Een weifelige witte glimp werd de zilveren maneschijn. Dan in vervoering van minnesmart begon de nachtegaal te klagen; al dieper, al hartstochtelijker werd die smeekende stem, in een groote stilte de eene.

Op de bank onder den grooten treuresch zat de Vogelaar naast Albert. Haast onhoorbaar floot hij mede een wijle; werd stil; zuchtte.

Albert waagde niet hem te storen.

Zij spraken over gezang en muziek later.

Was het niet wonderlijk en als een voorbeschikking tot elkanders vrienden dat de mensch en de vogel de eenigen zijn van al de millioenen wezens op de wereld die muziek in zich hebben, de toovermacht die het bloed tot in zijn bronnen ontroert?

En hoe diep hebben de groote muzikanten van onzen tijd, en het volk van alle tijden dat wonder en die vriendschap gevoeld!

Heeft Mozart niet een sijsje vertroeteld dat boven

zijn schrijftafel hing en hem tegentsjilpte als hij de kamer binnenkwam en dat dood in de kooi werd gevonden den dag van zijn onverschillige begrafenis?... Misschien heeft hij naar het vroolijke zangertje geluisterd, glimlachend terwijl hij het liedje van Papageno schreef.

Heeft niet Beethoven in zijn doofheid met zijn hart de vogels vernomen die hij liet tierelieren in de Pastorale?

Is niet Wagner met Siegfried door het lentebosch gegaan waar de gele gors zong en de wielewaal, de trillers slaande fluiter, de nachtegaal, die nokkend klaagt, de orgelende merel?

Had toch de vogelenvriend Loewe, die den valk, den reiger, den ooievaar, melodieën leende, die studie over de vogelstemmen mogen voltooien die na zijn dood een vriend vond en ons gaf!

En al die liedjes waardoor vogels kweelen en kwetteren! Hoe lieflijk heeft daarin het Duitsche volk zijn vriendschap getoond met de vogels!

Albert kende er tallooze, die zei hij en floot hij den Vogelaar voor.

En toen het weer een Zaterdagavond was, dien herfst, bracht hij hem een met de hand geschreven boekje waarin al die liedjes stonden, woorden en noten, met zijn fotografieën verlucht. Het geschenk ontroerde den Vogelaar. Hoeveel tijd moest het den jongen gekost hebben, die zoo weinig vrijen tijd had! Met twee handen nam hij Alberts hand om hem te danken.

Albert begon te stotteren; als afscheidsgeschenk had hij het boek gemaakt.

- Hoe, afscheid?

En Albert, de fotograaf had hem uit zijn dienst ontslagen omdat hij zijn werk, zei hij, zoo verwaarloosde den laatsten tijd. Een ander was er niet in het stadje. Zoo wilde hij dan met zijn kleeren en zijn camera in zijn knapzak op stap om werk en brood en onderdak te zoeken, ergens elders.

Een wensch die al lang sliep in het binnenste van den Vogelaar werd wakker.

Hij zei, werk en brood en onderdak kon Albert vinden daar waar hij nu stond, als hij zijn secretaris wilde worden. Lang al had hij gedacht het hem te vragen; het werk werd hem te veel.

Hij zag hoe de jongen vuurrood werd van vreugde en niet eens hoorde wat hij zeide van salaris.

Hij liet de kamer boven de zijne inrichten voor Albert. Des ochtends hoorde hij hem opstaan en de luiken openwerpen; nu stond hij zeker uit te kijken naar het weer, en naar wat vogels er vlogen. Hij hoorde hem heen en weer loopen, zachtjes fluitend tegen den goudvink dien hij dat voorjaar op den grond onder het nest had vinden fladderen, mee had genomen naar huis en den geheelen dag gevoederd met geweekt zaad, zoodat het diertje tegen hem pieuwieuwde als tegen een met voedsel aanvliegenden ouder. Hij wilde uit. Onder aan de trap riep hij, - en de patrijshond begon meteen te blaffen en te kwispelstaarten -

- Albert!

En met sprongen over vier treden tegelijk kwam de jongen naar beneden. Het frissche open gezicht lachte hem aan. Te samen gingen zij het veld in, het bosch, de heide langs de plassen; zij zagen vogels, hoorden vogels, speurden naar vogels, spraken over vogels, beleefden gezamenlijke avonturen.

Vroeger dan de Vogelaar gewoon was van zijn eenzame zwerftochten terug te keeren, kwamen de twee tehuis; de Vogelaar dacht aan den honger van den jongen. Met genoegen zag hij toe hoe die at: als een wolf! En hij liet het boek liggen en den stapel tijdschriften waarin hij anders gedurende zijn haastige onverschillige maaltijden las. Albert had altijd iets te vragen, hij altijd iets te antwoorden.

Na den eten gingen zij naar de groote zaal; het vuur van beukeblokken vlamde, sprankelde met vroolijke vonken, siste van wit te voorschijn komend sap, knetterde. Zij zaten daaraan tegenover elkaar, met hun bemodderde laarzen uitgestrekt naar den gloed, Treff tusschen hen in. De rookwolkjes uit hun pijpen trokken blauwig krinkelend den schouw in; zij spraken over vogels, onder het vergrootglas bezagen, met het ontleedmes onderzochten zij vogels. Wat Albert's oogen gezien hadden in het veld, dat zagen zijn gedachten in de werkkamer.

Zij hadden eens den rooden wouw zien zweven, uren lang. Op onbewogen wieken zeilde hij, zijn wijd-wielende vlucht sturend met den staart alleen, dat diepgespleten roer van het luchtschip dat hij is. In de

opgaande zon had de wouw opstijgend geblonken; in de volle middagzon blonk dalend de wouw.

Albert mijmerde over zoodanig vluchtvermogen. Een bloedverwant van den rooden wouw had hij in zijn weitasch, een havik. De twee vogelaars dreven de rivier af, spiedend naar wat watervogels er nog mochten zijn, nu de groote trek voorbij was, toen zij zijn scherp kierk! kierk! hoorden uit de hooge lucht en aan land gingen om hem te zoeken waar hij neer was gevallen op zijn prooi. Woedend vocht hij met een bunzing. De gelijke strijd duurde lang, gebit tegen snavel, klauw tegen klauw. Maar eindelijk, met geweldig vleugelslaan rukte de havik den bunzing weg van den grond en beurde hem de lucht in. Hij scheen overwinnaar, toen plotseling de bunzing kronkelend zich oprekte naar zijn keel en in elkander vastgeklauwd en vastgebeten stortten zij neder als een steen, druipend van hun beider bloed, beide stervend. Albert legde den Vogelaar den havik voor. En die:

- Zie, hoe hij geschapen is voor de lucht!

En terwijl hij den vogel voor zijn oogen ontleedde, liet hij hem de sterke borstspieren voelen welker spannen en vieren de vleugels regeert, het groote hart, de ruime longen, de holle beenderen vol lucht; aan zijn vleugel de scharnieren, de beenderen betasten, zien hoe in de holle schacht der slagpennen lucht zit opgesloten en hoe het gevederte is gegroeid op het doorlaten van de lucht in den opwaartschen, op het nederhouden van de lucht in den neerwaartschen

wiekslag; deed hem den bouw en de beweging begrijpen van het levende, volmaakte vliegtuig der natuur, en verhaalde hem toen hoeveel eeuwen van vergeefsch verlangen en pogingen, altijd overnieuw gestuit, het den mensch kostte eer hij het na had gebootst in het onvolkomene, elk gering gebrek boetend met lijf en leven.

Daarna toonde hij Albert aan de muren van de werkkamer en hier, ginder, overal in het huis de andere vogels van het stoute geslacht der valken, den kleinen boomvalk, die in de vlucht insecten grijpt met zijn klauwtjes, den torenvalk die hoog in de lucht onbewegelijk op de plek staat te 'bidden' boven zijn prooi, met trillende vlerken lucht tredend zooals een zwemmer water treedt, den steenvalk die enkel vliegende prooi kan grijpen, want met zulke bliksemvaart schiet hij daarop neer dat hij, tegen den grond stuitend, verpletterd zou zijn, den snellen sperwer, die den winter over blijft; den zwart- en gouden korenwouw met zijn gele oogen die op die langzaam voortwankelende vleugels van hem toch naar Afrika vliegt elken herfst en zelfs tot naar Indië; den buizerd die gevederte draagt van alle kleuren en schakeeringen tusschen roomwit en zwart, zóo, dat niet één gelijk is aan den ander; die heeft genoeg aan kleine prooi, aan muis, mol en kikvorsch, maar soms valt hij den grooten steenvalk aan om zijn buit en die laat ze hem zonder tegenweer; en den koning van het valkengeslacht, den adelaar, voor wiens 'Kajak!' uit de hooge luchten alle wezen in woud en

veld zich bergt. En Albert zei, nu begreep hij hoe de valk kan zeilen, kan drijven, kan glijden en spelen urenlang in de lucht. Zelf is hij lucht, een levende windvlaag in hulsel van spieren en gevederte.

De Vogelaar had het wel gemerkt: Albert had zinnen, daaraan ontging niets; maar zijn gedachte was trager en zwakker. Zijn vragen klonken hem vaak onnoozel, tot hij de kindsheid bedacht van den jongen, kind in arm gezin, den arbeid om den broode ingestuurd als voor het kind van gelukkiger ouders het beste der opvoeding pas begint.

Nu ging hij hem leeren. Het groote leven dat alle leven op de aarde omgeeft, het leven der elementen, leerde hij hem verstaan: aan de vogels leerde hij het hem. Het wezen en de wijzen van de lucht met haar tooverij van klank aan de vlucht en aan de stem der vogels. Het wezen en de wijzen van het licht met zijn tooverij van kleur en weerschijn aan het gezicht en aan de bontheid der vogels.

Albert was verzot op kleur, daarmee spijsde en drenkte, daarin laafde, louterde, baadde hij zijn oogen. Van allen bonten vogel verzamelde hij opgeraapte vederen om zich te vermeien in tint en teekening. Hij had er van den gelen wielewaal, van den groenblauwen scharrelaar die azuur onder zijn vleugels heeft en kaneelbruin op zijn rug, van den ijsvogel die schittert als een kleinood van saffieren, smaragd en robijn. Als hij een schorren fazantenhaan hoorde kraaien en ratelwiekend opvliegen, zijn grauwen hennen voor, stoof hij als een jachthond zoo

driftig de struiken in om te zoeken naar een oranje staartveer, zwart gestreept, of een rood-en-gouden weerschijnig rug-pluimpje. En nooit zonder oplettend bezien ging hij in den hof voorbij aan den als brons en groenachtig verweerend koper glanzigen kalkoen.

De Vogelaar legde veders van fazant, kalkoen, woerd onder den microscoop en liet hem het fijne traliewerk in het weefsel der vezels zien en hoe daarin gevangen als in spiegelige kluisjes, lichtstralen bij elke lichtste beweging losschoten, elkander ontmoetten, stuitten, bogen, braken, te saamvloeiden in veranderlijk-popelende mengeling. Schooner nog dan voorheen verscheen hem nu dat tooverspel van het licht, die kleur onstoffelijk, de weerschijn.

Dikwijls had hij er zich over verbaasd dat wederkeerende trekvogels uit de hooge luchten zoo duidelijk het landschap onderkennen, dat zij recht op de plek nederdalen waar hun nest van het vorige jaar verborgen staat. Geen menschenoogen zien zoo scherp. Hoe in het oog van den vogel het licht werkt, liet de Vogelaar hem begrijpen aan den ooievaar op de groote schuur van Demmin. Die was dien herfst niet op trek gegaan; zijn linker vleugel hing machteloos. (Albert verdacht den visscher aan het stadsmeer van het schot.) De vogel, wien hij de hagelkorrels uit de wond had genomen en die zich had laten verplegen als een verstandig mensch zoo geduldig, stapte rond op den hof, tusschen het pluimgedierte. De Vogelaar troonde hem mee naar het vertrekje onder den toren dat Albert's donkere kamer was ge-

worden en toonde hem in een oogspiegel de gele en roode bolletjes op het netvlies achter in het bruine oog die uit aarddamp en wadem de gele en roode lichtstralen schiften waarbij de hoogvlieger diepten en verten onderkent.

De brieven die hij van andere vogelkenners kreeg, las de Vogelaar te zamen met Albert. Hij legde uit, ondervroeg en deed den jongen het antwoord opstellen. Eens kwam er een van de Canarische eilanden; de onderzoeker schreef over het onverklaarbare van de groote verschillen en tegenstellingen onder de vogels der zeven. Want niet alleen, als begrijpelijk was, leefden op het als een woestijn zoo kale en heete Fuertaventura andere vogels dan op Teneriffe, dat woudrijk is en vochtig, maar ook op de vijf Westelijke eilanden in klimaat en landschap onderling gelijk, waren de vogels geheel verscheiden en een slag dat op het eene eiland tierde, verkwijnde op het andere. Zoodat geen andere verklaring mogelijk scheen dan dat verschillen in de atmosfeer voor menschelijke zintuigen of instrumenten der wetenschap niet waarneembaar, voor die wezens der lucht leven beduiden of dood. Albert riep, hijzelf had bevonden dat er verschil was tusschen de kraaien op Demmin en die aan de andere zijde van het stadsmeer, waar de optrekkende onweersbuien en bruine regenwolken altijd blijven staan, en het voorjaarsgroen steeds enkele dagen eerder uit is dan op Demmin. Zoo een gering verschil in de lucht was dan al voldoende om een verschil teweeg te brengen in de vogels?

De Vogelaar zei, als hij verder doordacht over den invloed der lucht op al wat adem schept, zou hij verwonderlijke waarheden vinden, en omtrent de vogels niet alleen.

Hij kreeg verlangen naar kennis omtrent de lucht waarin al wat leeft, van het korstmosje tot den mensch, adem schept.

De Vogelaar ontrolde de groote weerkundige wereldkaart en deed hem daarop den loop volgen van die rivieren der lucht, de winden, wees hem het gebied van de passaten en de moessons, en hoe die ontstaan onder de medetrekkende wenteling der aarde en de optrekkende kracht der zon verklaarde hij, en sprak van de wolkenvallen die regen worden, van de zwevende sneeuw en den pletterenden hagel, van den mist en den schoonen dauw.

Vandaar richtte hij de gedachte van zijn leerling naar de regeerder van alle aardsch leven, bewegen en zijn, de zon. Hij deed hem begrijpen wat vorschers hebben gevonden omtrent die bron van vuur en van schoonheid. Van de bevrozen maan sprak hij hem en van de sterren. In menigen klaren winternacht stonden de twee op het veld en zagen op naar de ontelbare tinteling in den hooge. De Vogelaar sprak namen uit: Orion, de Groote Beer, Cassiopeia, het Zevengesternte. Albert hoorde het als muziek liefelijk en plechtig.

En de Vogelaar zei:

- Let wel, Albert! naar den stand van zon en maan

regelen de vogels hun trek naar het Zuiden en den wederkeer naar het Noorden!

Zoo leerde de jongen den grooten samenhang verstaan waarin met het allergrootste het allerkleinste leeft.

De Vogelaar was in dien tijd denkende over een werk dat de groote menigte, onwetend omtrent de dingen der natuur, dien samenhang zou doen beseffen; onaantastbaar voor den man der wetenschap zou het toch een gave zijn aan den eenvoudige die wilde verstaan met het hart.

Het was dat boek, nu gelezen door vogelminnaars over de geheele wereld ‘De Vogels en Wij.’

Op een avond in de werkkamer sprak hij er over met Albert. De eerste maal was dat dat hij met eenig mensch sprak over werk in wording.

Die frissche knaap, die met alle zinnen leefde, onwetend wel, maar met open oog en open hart, stond daar voor hem als een afgezant en pleitbezorger van alle onwetenden en verlangenden, van de overgroote meerderheid der menschen.

Zij weten immers niets van de dingen die zij het allermeest moesten weten omdat zij het allernaast hen raken, de dingen der natuur. Zij denken er niet over. En hoe zou het ook mogelijk zijn dat zij er over dachten? Zij hebben voor denken geen tijd, zij hebben voor denken geen krachten, zij moeten voort, zij hebben haast, haasten zij niet zoo hebben zij niet, zoo krijgen zij honger en geen eten, krijgen het koud en geen warmte van kleeren en vuur en veilig dak, krij-

gen stramme, zwakke leden en geen rust voor den ouden dag.

Voorrecht boven plicht van wie zulk weten mochten winnen is het hun dat te krengen.

De Vogelaar verklaarde Albert op wat wijze hij dat dacht te doen.

Het gezicht van den jongen glansde op als water onder de zon. In dat boek, riep hij, moesten vele foto's komen, zoodat de menschen niet enkel vernamen maar ook zagen hoe de vogels leven. En nu ging hij foto's maken van alle vogels op Demmin, de streekvaste die van de broedplaats niet wijken, de zwervers die afkomen op juist deze bes, juist deze noot, juist dit zaadje en verder vliegen als daarvan niet meer is, de trekvogels, zoowel die heengaan in den herfst naar de landen van de zon als die komen in den herfst uit de landen van het ijs, en ook de doolgasten wilde hij gaan zoeken, als die eidereend die hij had gevonden in het dennebosch, en die Siberische notenkraker dien een voerman in stad had doodgeslagen met zijn lange zweep. Vreugden, avonturen, nood, gevaren van het leven der vogels zouden te zien zijn in des Vogelaars boek.

- Dat werd, riep hij, en de glans van een nieuwe vreugde antwoordde uit den blik van den Vogelaar, dat werd Demmin voor menigten die Demmin nooit zouden zien!

Vele lange winteravonden zaten nu de twee te zamen met het wordende boek, terwijl de Vogelaar verhaalde en verklaarde en Albert zijn vogelbeelden toonde;

woord en beeld vergeleken zij en voegden zij saam. Voor de oogen als voor de gedachte steeg vogelleven op.

Het voorjaar kwam en de terugkeer der trekvogels. Albert ging op zoek naar nesten.

Met een waarlijk dierlijken speurzin vond hij de bestverborgene: het nest van het goudhaantje, den donkeren bol tusschen de lange dichte naaldbossen vastgevlochten van de uiterste takkespits aan een pijnboom; het nest van het tuinkoninkje, de ruime woon van het kleine wicht, die een moskussen lijkt tusschen de wortels van een ouden bemosten boom; het nest van den boekvink waarvoor de alles doordenkende vogel de schors van een anderen boom haalt, dat geen kale plek aan stam of tak van den zijne het oog van den zoeker op zijn spoor zal brengen.

De Vogelaar zelf had niet geweten van de aankomst van een paar buidelmeezen, zeldzame gasten in de streek. Maar Albert bracht hem naar een wilgenboschje aan het moeras waar aan een lange tak over het water de nestzak hing, ruig en grauw van de vele schapewol die zij zaam hadden gevlochten met vlokken van katoengras, pluizen disteldons, reepen bast, en gespleten stengels.

De Vogelaar zei, in Polen waar de buidelmees thuis is, trekken de boerenkinders die nesten, aan den ingang opengeknipt, aan hun voetjes voor warme zachte huisschoenen. En marskramers leuren er mee langs de deuren in de stad.

Maar toen hij van Albert het even kunstige nest van

den schoonen wielewaal dacht te krijgen, zag hij hem komen met leege handen en bedroefd.

Hij was met zijn camera in een hoogen den geklommen den vorigen dag om het beeld te vangen van de twee ijverige vogels, die hun geweven woning wilden ophangen aan den vork van een berketak. Opdat het veilig kon zweven op den wind bond het wijfje de twijgen naast den vork samen tot steunsel, die omwoelend met lange grashalmen, die het mannetje vasthield aan het andere einde terwijl zij rond en rondom den tak vloog.

Maar toen hij dien ochtend kwam om het voltooide nest hoorde hij al van verre het mannetje treurig piepen. En daar hing het wijfje dood, geworgd in een lus van haar eigen maaksel.

Een jong onbesuisd ding was zij zeker geweest, zei de Vogelaar, en verhaalde zijn jongen kameraad hoe vaak hij nesten had gevonden van jonge vogels, gebrekkig gebouwd, en dun dat de eieren er doorheen schenen; en het volgend seizoen, op dezelfde plek, een naar alle eischen der kunst vervaardigd, van hetzelfde trouwe en goedleersche paartje.

Het ging met hun nestbouwen als met hun gezang. Het kwetteren van een jongen vogel was arm en eentonig. Maar hij hoorde oudere vogels in hun wedstrijd om de gaaikes; luisterde; zong na.

Albert nam een schertsende proef met een jongen boekvink die op een meidoorntak scherpe toontjes uitstiet, even een aanloop nam, trilde en afbrak. Daar bleef het bij.

De jongen riep:

- Heelemaal fout! Zoo moet het wezen!

En floot den echten vinkeslag met den sprong de lucht in en de pirouette van gejuich.

Toen hij dat tweemaal had gehoord en Albert begon overnieuw, floot de boekvink terug, precies zoo.

De Vogelaar lachte.

- Nu moest je hem ook nog een nest leeren bouwen! Albert zei:

- De menschen die Uw boek lezen, moeten zien hoe er sierkunstenaars zijn onder de vogels, en dilettantten met de beste bedoelingen maar zonder smaak, en slordevossen die maar wat samenflansen voor een huishouden van Kea!

Hij zag een wespenbuizerd een wespennest omwoelen, onbevreesd als hij is voor steken met zijn schildjes van veeren langs kop en keel waar geen angel doorheen boort. Dien sloop hij na toen hij met een snavel vol eieren terugvloog naar zijn jongen, en vond zijn keurig nest, allerliefst versierd met verschgeplukt groen.

Dat hij in de buurt kwam van een nest van den zwarten wouw merkte hij op een vroegen ochtend in het bosch aan den stank. Hij ging zoeken en vond het, vol smerig papier en vuile vodden, bedoeld, dat was goed te zien, voor sieraad.

Droevig roekoeën, kirrende klacht leidde hem naar den beuk van de tortel. Maar daar lag over den grond verstrooid wat haar gebrekkig nest was geweest, een losse hoop rijs en de pas uitgekomen jongen dood.

Toen hij het den Vogelaar verhaalde zei die, nu kon de nadenkende leeren wat gebrek aan ervaring is, in den enkele niet, maar in het geslacht; want voorheen waren de duiven holbewoners en nog niet zoo lang was het her dat zij de holte in steen of stam hadden verlaten om te bouwen in het vrije. Nu hadden zij den uiterlijken steun verloren en nog de innerlijke sterkte niet verworven, de kennis en de vaardigheid voor dit nieuwe leven noodig. Nog vele geslachten van tortels zouden klagen om door den wind uiteengeblazen nest en in den dood gevallen jongen, voor een nieuw de schaal openstiet dat zijn nest wist te vlechten en vast te hechten.

- Het gaat hun al niet anders dan onszelven, groeien kost tijd en pijn!

Albert begreep hem niet geheel en al. Zijn gezicht stond zoo ernstig.

Maar de twee lachten toen zij, samen in de donkere kamer, onder het roode licht het nest van de staartmees zagen opkomen. Een donker ding verscheen eerst dat een wanstaltige uitwas leek aan een appelaartak, met naar alle kanten uitstekende sprieten bezet. Toen kwam de mees, grappig diertje, met haar witten poppekop en heel langen staart - pannesteel noemen de boeren haar daarom - die bezorgd naar den uitwas keek. Die was haar geweven fleschvormig nest, dat de elkaar verdringende, duwende jongen uit alle fatsoen en aan scheuren en gaten hadden gerekt; en door die scheuren hadden zij hun ongemakkelijke staarten gestoken; dat waren de sprie-

ten. De moedermees keek of zij ook geen anderen raad wist met de staarten van haar kinderen; haar eigen stond steil omhoog, schots en scheef boven haar rug van het lange broeden in die nauwte.

Het best van alles vond Albert zijn drie opnamen van een boekvinkenpaar dat elkander afloste bij het broeden. Dat was telkens als de een den ander zijn beurt vrijaf kwam brengen een verheugd begroeten, een minnekoozen allerteederst. Het mannetje schikte zorgzaam zijn vleugels over de warme eieren, het wijfje vloog vliegensvlug naar het water. Op een laaghangenden twijg wipte en schommelde zij heen en weer het frissche nat in en uit, spartelde, ging kopje onder, goot met beide vleugels water over zich heen dat de droppels vlogen; eindelijk schudde zij zich droog en bleef zich wat koesteren in de zon, heel zachtjes tjilpend van genot, terwijl zij haar veeren nebde en glad streek. Als zij eindelijk mooi genoeg was ging zij nog wat vliegen voor haar pleizier; dan naar huis. Na weer veel lief doen en minnekozen ging nu het mannetje uit.

De tijd van vrijen, paren, nestbouwen, broeden was voorbij. In het volle zomerloover was min, de klankrijke, kleurrijke, ingeslapen. De vogels zwegen: hun bonte bruiloftstooi viel af. Grijs, grauw, bruin, zwart groeide voor de gevaarlijke reis of den barren winter. Het was stil in het bosch.

Soms klonken plotseling scherpe korte kreten, dat waren vogels die elkander waarschuwden voor den steenarend uit het strandwoud, die daar kwam aan-

strijken over de heide. De koekoek riep, de kraaien, de meeuwen aan het meer.

- De adelaar! de arend!

Alles borg zich.

De feeks die er aankwam met een haasje voor haar jongen, liet het vallen en gaf een korten blaf; en de stoeiende vosjes in den zonneschijn voor het hol spitsten de ooren en waren meteen weg.

De patrijs klokte haar kuikens om zich heen en breidde de vleugels over hen met een schuinschen kop omhoog kijkend uit den struik waaronder zij zat weggedoken. De sluipende wezel gleed een molshoop binnen in de wei, patrijzen renden, op het meer vluchtten naar alle kanten de eenden met hun gele kuikentjes het riet in waar de woerd zoo angstig kwaakte.

Albert had naar een adelaar verlangd van dien dag aan het stadsmeer af toen hij den vischarend op zijn rug liggend in de lucht had zien vechten met drie kraaien, naar hen slaande met zijn vervaarlijke vlerken.

Hoe den arend te fotografeeren op zijn horst, had hij geleerd uit het boek van een Zweedsch vogelkenner, dat in prachtige beelden het leven toonde van den zee-adelaar op de kusten van zijn land.

Naar zijn voorbeeld bouwde hij nu een schuilhut in den top van een hoogen den, dicht bij dien waarin het paar vischarenden zijn horst had. En een etmaal lang zat hij daar de zonnige oogenblikken voor opname grijpend tusschen buien van schaduw, wind en regen door.

Nat tot op de huid toe, verkild tot in merg en been, geheel stijf kwam hij er uit. Bij het onbeholpen afklimmen gleed zijn voet van een tak; hij viel, greep zich in het wilde vast en smakte op den grond. Bewusteloos bleef hij liggen, tot de kille dageraadswind hem weer tot zichzelf bracht. Zijn schouder voelde ontwricht en een rib gebroken; het bloed dat hem over het voorhoofd liep kleefde zijn oogleden dicht. Hij ging zich wasschen aan den kant van den plas en strompelde naar huis.

De Vogelaar stond naar hem uit te zien.

Hij riep al van verre:

- Ik heb hen! ik heb hen! alle vier!

En trok hem mede naar de donkere kamer. En daar kwamen zij op in het roode licht: de mannetjes-arend op een tak boven den horst, met een nog spartelenden aal onder zijn klauwen; de moêr die den twee hoekigen als op hun hurken zittenden jongen, witdonzig nog maar al stekelig van de punten van het donker opspruitende gevederte, zorgvuldig kleingemaakte stukken in den wijdopen snavel stak; nogmaals de vader, overnieuw uitgevlogen naar voedsel; op wijde wieken, - de uitstaande slagpennen teekenden een stralenkrans rondom het dichte van de vleugels - zeilde hij zonnig over het meer.

De Vogelaar zei, zoo mooi zou hij de vischarenden van Demmin niet kunnen beschrijven als Albert hen hier had afgebeeld. Zonder een woord erbij wilde hij de drie foto's plaatsen in het boek.

Hoe meer hij Albert's werk van deze maanden op

Demmin beschouwde, hoe duidelijker hij het verschil zag zelfs met het beste dat hij gemaakt had bij den fotograaf. Telkens overnieuw verheugde hij zich in den groei en de weligheid van dien aanleg die, belemmerd, gefnuikt, overschaduwd, allicht afgestorven zou zijn. Hoeveel edels komt niet om in die gebrekkige woonstee, onze samenleving, die wij sedert onze oerouders hun dierlijk hol verlieten, nog altijd niet geleerd hebben deugdelijk voor geluk te bouwen! Bij die gedachte was het hem of hij te meer van Albert hield om dat gevaar waaruit hij hem had gered.

Hij zond de geheele serie fotografieën aan den vriend-uit-de-verte op Java die hem voor jaren de prachtige verzameling tropische vogels aan den muur van zijn werkkamer had geschonken. En hij vertelde Albert van hem, dat die zou weten: dit was een man die zijn werk kon waardeeren.

Hij was een vroeger suikerplanter, schatrijk, die inplaats van als anderen, dien rijkdom te gaan genieten in Europa, op Java was gebleven om te jagen. Hij had in het bergland een prachtig huis, tegelijk museum van jachttrofeeën; huiden van panters en koningstijgers, schedels van wilde stieren, ontzaggelijk gehoornd, en van den woesten neushoorn, het gevaarlijkste dier der Javaansche strandwouden, van wilde zwijnen met scherpe slagtanden dreigend, van grijnzende orang-oetans, van den olifant van Zuid Sumatra.

Elk jaar rustte hij een expeditie uit naar het Suma-

traansche oerwoud. Hij ging met zijn eigen schip, met een gevolg van vijftig Inlanders, ervaren jagers allen. In het oerwoud werd een dorp van hutten gebouwd rondom een ontzaggelijk vuur, dag en nacht in laaie gehouden, dat met zijn rook de giftige muggen, met zijn gloed en wilde vlammen de verscheurende dieren weghield. Hij sliep onder het afdak van zijn hut. Zijn voedsel was ooft en jachtbuit, geroosterd aan het vuur. Hij dronk het water uit een bron, den regen en den dauw van de wilde-pisang bladeren, waarin de groote droppels als kwikzilver liggen te gloren. Drie maanden van het jaar leefde hij zoo.

Dan voer hij terug naar Java.

In zijn huis in het bergland las en schreef hij vaak de nachten door.

Hij bezat een groote boekerij over dieren en jacht. Zelf had hij een verdienstelijk werk geschreven over de dieren in het Sumatraansche oerwoud.

Hij leefde geheel alleen, was nooit getrouwd geweest en had ook van de Javaansche vrouw in zijn huis geen kinderen.

Zijn bloedverwanten, nabestaande en verre, hield hij op een afstand. Voor zijn groot vermogen verklaarde hij een erfgenaam te wachten van het Lot; een jongen man dien hartstocht en avontuur tot hem voerde en dien hij zou vormen tot een jager, een minnaar der natuur, en een eenzame als hijzelf.

- Dat is pas de man om zulk werk te waardeeren, Albert! Ik ben verlangend naar zijn brief.

Albert zag naar zijn geschenk, de prachtige Paradijsvogels aan den muur.

- Dat te zien leven in den zonneschijn!

Schertsend zei de Vogelaar, hij geloofde dat Albert in zijn hart een zwerver was zooals ook de vogel in zijn oorspronkelijken toestand vóór het trekken of het streekvast zijn. En hij mocht wel toezien dat het hem niet verging zooals zoo velen armen vogels, die, zelf weten zij misschien niet waarom, hun broedstreek verlaten en ergens in onbekende verten zich doodzwerven, zooals die millioenen middelaziatische steppenhoenders die tot driemalen toe een inval deden in Europa en van wie geen waarnemer van het verwonderlijke schouwspel wist waarheen zij waren verdwenen.

Albert streelde met de vingertoppen een zwarten Paradijsvogel, in wiens nachtelijk gevederte al de donkere kleuren sliepen van den regenboog.

- De oerwouden van Nieuw-Guinea. Een ‘speelboom’, omflonkerd van de pronkende vogels. Voorbij Kaap d'Urville de paaldorpen der naakte Papoea, die hun dak bouwen in den vorm van een schildpadrug en hun visch schieten met pijl en boog! De kroonduif wier grootsch geroekoe over de breedte van de baai heenschalt, dat de menschen den roep meenen te hooren van een naderend schip, en wier borst een glorie is van paars en groen - dat alles zou ik willen zien!

De Vogelaar nam hem bij de schouders en wendde

zijn gezicht naar den pronkenden pauw op het grasveld.

- Albert! het schoone en het onbekende is niet in de verte. Het is hier naast ons. Je staart je blind op dat prachtige Paradijsvogel-gevederte. Hier deze veer van den vischarend die je gister bracht! In dit éven getinte wit met zwarte wiggen beteekend, is evenveel schoons en onbekends als in die pracht van regenboog-glorig zwart. Een veer, dat is een geheimenis! Hoe zij leeft aan het lichaam van den vogel; of haar kleuren opgloeien en uitdooven naarmate het bloed zich verhit en verstilt of, eenmaal ontbloeid, bestendig blijven en een andere kleur schijnt pas op een andere veder; met zulke zekerheid dat geen twijfel meer blijft weet niemand het. De gloed van den pauw daar ginder bij de asters, zoo prachtig speelt hij over geen van die doode Paradijsvogels meer. En je kleine goudvink dien je zoo kundig verzorgt, vergelijk hem in gedachten met die je van den zomer zaagt spelen in het loof; heeft hij datzelfde echte klaprozenrood op zijn kleine borst? Niet alleen het levende bloed, ook de ruime lucht en de zonneschijn zijn van noode om de kleuren van het vogelkleed te doen ontbloeien. Alles onbekend land nog, alles verten voor den geest om in te zwerven.... Maar daarvan kan ik je niets verklaren, ik weet al te weinig van organische chemie. Hij dacht aan lange vergeefsche onderzoekingen. Het zou goed zijn Albert te laten studeeren, dat hij niet als hijzelf zooveel tijd verloor op omwegen en dwaalwegen, het onontkoombare lot van wie alléén zoekt.

Maar het leek hem soms of Albert niet zou willen, zoozeer ontweek hij toespelingen. Was dat de trots van den arme? Of was het tegenzin? Leek studie hem dor?

Hijzelf dacht met afkeer aan een geleerd vakman, die Latijnsche en Grieksche vogelnamen bij duizenden wist en sterk was in klassifikatie tot in de allerlaatste, allergeringste onderscheidingen; maar een vogel in zijn collectie moest hebben vlak onder zijn rond-bebrilde oogen en spitsen snuffelneus om te weten wie hij was. In de lucht kende hij den wouw van den buizerd niet en op zijn tak geen boekvink van een sijsje.

En met een gevoel, dat zoo dicht bij haat kwam als voor hem maar mogelijk was, dacht hij aan een beroemd vorscher, zijn hardnekkigen bestrijder in de vogelkunde, die de schouders ophaalde over dien dichterlijken vriend der dieren den ouden Brehm, en alle leven, bewegen en zijn verklaarde als de werking dier uiterst saamgestelde machine het lichaam, op gang gehouden door stoot en terugslag.

Geen wonder als zoo iets Albert tegen de borst stuitte!

En hij dacht: ook als Albert niet studeerde zou hij toch vogels waarnemen en begrijpen. En als hij studeerde zou hij nooit een boekenworm worden, die de kennis van het doode boven de kennis van het levende stelt; noch ook een schoolvos, die nauwkeurig weet hoe dàt te doen wat niet gedaan moet worden. Wat hem in Albert het meest bekoorde, was dat de jongen de natuur begreep zooals hijzelf, op de wijze

die hij de eenig-mogelijke geloofde: met het hart.

Hem omdonkerde en verkilde niet dat gevangenisgewelf van eigendunk en zelfzucht, waarin de menschheid, haar eigen gevangene en eigen hardvochtige cipier, zich afgesloten houdt van al haar millioenen medewereldlingen. Geen muur was tusschen zijn hart en alle andere harten in den zonneschijn.

Hoe dikwijls, dacht de Vogelaar, hoe dikwijls hebben die onterfden, de enkel-verstandelijken, getracht met het enkele verstand de wereld en zichzelven te bgrijpen, en faalden telkens weer! Het bijzondere, het afzonderlijke, het uitzonderlijke, het kleine begrepen zij; het geheel begrepen zij niet.

Want door verbeelding en medegevoel, de schoone tweelingen, verlaten, bleef telkens het verstand in vrees en in afkeer staan voor dien afgrond van het Onbekende, dien die twee hand in hand over zweefden. En pas als hij de armen naar hen uitstrekte en zij hem droegen, betrad hij de landen van zijn lang verlangen en baande er een nieuwen weg naar nieuwe kennis.

Als aan zijn geloofsgenooten dacht hij aan de grooten, de groote wijzen, de groote dichters, de groote vromen, die ieder in de taal van zijn tijd, die waarheid uitspraken als hoogste, dat uit het hart de uitgangen des levens zijn.

En wel zag hij en wendde de gedachte van dat gezicht niet af, hoe vaak het goed van den mensch het kwaad is der natuur, zijn kwaad haar goed, daar immers geen leven bestaat dan door den dood van an-

der leven, maar de ervaring van de duizenderlei overeenstemmingen, samenhangen, doelmatigheden, die zijn vorschersarbeid hem openbaarde in alle uitingen der natuurkracht van een korstmosje tot een zonnestelsel had hem geheven tot het geloof aan een uiteindelijk doel van alles.

Als op een onwrikbare vastheid staande zag hij zonder duizelen neer op dien wervelkring van geboorte en dood, kracht en angsten, minnedrift en pijn, telen en verslinden, van het licht der schoonheid omtooverd, het aardsche leven, waarin elke sterkere elken zwakkere jaagt, elke zwakkere voor elken sterkere vlucht, elk den ander prikkelend door honger en door vrees tot die uiterste spanning van zijn krachten die boven zijn eigen doel van bestaan en zelfbehoud hem opvoert tot een hooger, de ondoorgrondelijke en onverbiddelijke wet gehoorzamend der volmaking die het vijandige als het bevriende saamvoegt in een leven oneindig, al-omvangend.

Woorden uit het Boek kwamen hem op de lippen, wanneer hij zóó schouwend een pijn voelde aan zijn hart.

- 'Zijn van U de verheugelijke vleugels der pauwen?'

Hoe diep moest die glorie van groen, blauw en goud den dichter van Job in het hart hebben geraakt, dat hij God-zelven, uit het onweder sprekend tot den ellendigen mensch, dien Hij had beproefd met alle leed, en die daar vóor Hem lag, afzichtelijk van stinkende zweren, dat hij God-zelven den pauw liet roe-

men naast de zingende morgensterren, de zee, met wolken bekleed, met donkerheid omwonden, het morgenrood, dat de einden der aarde vat, de liefelijkheden van het Zevengesternte en den ontzaggelijken bliksem, als teeken eener orde van schoonheid, onverstoord boven den baaierd dezer wereld, waar het leed oppermachtig is!

Met zoovele eeuwen en landen tusschen den Dichter en zichzelven sprak hij in zijn taal van hier en nu hem zijn verzen na; en die heimelijke wond diep binnen in hield op met schrijnen en ging dicht, gezuiverd en gebalsemd.

Met lust ging hij aan zijn boek, na de stichting van het vogelrijk Demmin en na het beginnen van die zomersche leergangen zijn derde veldslag in den strijd tegen de machten der ontkenning. Hij hoorde Albert fluiten, zijn stap door de lange gang, zonder het te weten glimlachte hij.

Albert was na veel pogen en falen er in geslaagd met het enkele zwart en wit der fotografie door allerfijnste schakeeringen de voorstelling gaande te maken, de verbeelding te wekken van den kleurenrijkdom der vogels. Trotsch toonde hij den vogelaar zijn beelden. En de Vogelaar spoorde hem aan tot nadenken over de beteekenis van de kleur in de natuur, toonde hem die diepe list van het leven dat, terwijl het den sterke op den zwakke aanhitst tegelijk den zwakke tegen den sterke beschermt door hem te overdekken met een kleur die hem in zijn omgeving doet verdwijnen. Met een nieuw aanwakkerenden

ijver ging de jongen nu aan het weergeven van het dorre-bladeren ros van de houtsnip, het schemergrijs en aardegrauw van de nachtzwaluw, de bonte kiezel-stippeling van het pluviertje en haar eieren op de hei. En de zeemeeuw is grijs als de golf en wit als het schuim van de zee. En bruin de fijne nachtegaal als de schaduw tusschen struikgewas en grond waar zij broedt....

In de bibliotheek van den Vogelaar naar reisbeschrijvingen zoekend, als hij deed na dat verhaal over den jager op Java, had Albert allerlei gevonden omtrent ontmoetingen en vriendschappen tusschen menschen en dieren. Daarvan, riep hij, wist hijzelf mede te spreken. Hij vertelde den Vogelaar van belevingen en ervaringen en deed hem glimlachen om de wijze waarop hij de gedragingen van vogels verstond als ook-menschelijk. Hij zeide ‘huwelijkstrouw’ toen hij vertelde van dat boekvinkenpaar dat elkander afloste bij het broeden en van dien wielewaal die klaagde om zijn arm wijfje, dood in zelf-geslagen strop; en ‘ouderliefde’ van zwaluwen die niet konden ophouden met gejubel toen hij een uit het nest getuimeld jong weer daarin zette. Wat zelfvergetele liefdemoed in die patrijs die Treff in het gezicht was gevlogen, het ontzaggelijke monster met zijn muil vol scherpte en bloeddorst en zijn woeste oogen vlak bij haar kuikens! Was dat soms geen goede-kameraadschap, als de meeuwen en de koekoek en de spechten, wanneer de steenarend van het strandwoud er aan kwam strijken door het bosch, schreeuwden dat alles hoor-

de en zich bergen kon: De adelaar! de arend!? Hij had ouderlooze kwikstaartjes gevonden in een roodborstjes-nest; en de pleegouders vlogen zich het vuur uit de vleugels om den gapenden jongen den snavel open te houden: was dat of was dat niet zuivere goedheid en ontferming? Hij prees om schoonheidszin dien wespenbuizerd op zijn foto die zijn nest groen maakte en den mooien geelborstigen spotvogel in den grooten rhododendron onder zijn venster, die het zijne, van buiten heel en al zilverig van de reepen berkenbast, ook nog van binnen verfraaide met bonte kiezelsteentjes. En een spreeuw - brutaal genoeg anders, die alle aardbeien weghaalde van het bed en met geen steenen kon de tuinman hem weg houden - hield van bloemen, want in zijn broedkast aan den pereboom had Albert den eenen keer een schitterend-oranje Oost-Indische-kers-kelk gevonden en op een anderen een klaproos. Zijn goudvinkje en hij hadden vriendschap gesloten; hij moest den dag beginnen met fluitend en zijn jas als vleugels uitspreidend te dansen voor het kleine wicht, dat op zijn stokje terug floot en met wuivende wiekjes terugdanste. Tot hij op die wijs goeden morgen kwam wenschen liet het vogeltje hem niet met vrede. De goudvink was ook vrienden met het kleine grijze katje van de huishoudster; hij sliep op haar rug, zijn pootjes warm in haar vacht. Een papegaai-van-zeven-kleuren in den toren kon den tuinman, verzorger van de toren-vogels, niet uitstaan, altijd hakte hij naar hem met zijn grooten krommen snavel;

maar Albert kirde hij tegen; hij had een hazelnoot voor hem gekraakt en bewaard eens, die wou hij hem voeren; en dat hij die in zijn neus stak inplaats van in zijn mond was wel te begrijpen voor wie bedacht dat zijn eigen neus en mond in den snavel zaten en Alberts neus toch óok de voorsprong was in zijn gezicht. Het was welbeschouwd alweer een echt menschelijke soort van vergissing, zulk beoordeelen van een ander naar zichzelven!

De Vogelaar lachte wel om zulke verhalen, maar de lach was vreugde en genegenheid.

De dagen werden al kort; de Vogelaar stak de lamp aan als hij thuiskwam uit het veld om zich aan zijn boek te zetten. Daar lagen Albert's fotografieën op de groote werktafel voor twee. Hij bezag die telkens tusschen schrijven en nadenkend heen en weer loopen door: een jaar vogelleven in beelden. Een van de schoonste was dat van de wilde zwanen, die uit hun rust aan het meer zich verhieven tot de reis, zonnige verten in. Van de laatst uit het water opgevlogenen dropen nog fonkelend de wieken. Het meer blonk onder hen, de herfsthemel blonk boven hen, tusschen twee glanzen schitterde het heerlijke schouwspel.

Dit boschgezicht was opgenomen in de vroegte van een prillen lentedag; schuin lag de zonneschijn langs de gladde beukenstammen. Als een zonneglimp en de schaduw van een twijgje zat tusschen het nog kleine gebladerte een koolmees met het zwarte kruis over zijn heldere borst. En hier treurde de tortel bo-

ven haar doode jongen. Hier stond een reiger die, door een voetstap verschrikt, zich had veranderd in de gelijkenis van een dooden tronk, zijn smalgeslonken romp de stam, zijn omhooggestoken snavel een spitse tak. De auerhaan was opgevangen toen hij neergefladderd van zijn boom, met uitgespreide vlerken die stijf den boschgrond krasten, pronkte voor een hen.

Hij dacht, de jongen leefde op emoties, of hij wel ooit koel en geduldig genoeg zou worden voor strengwetenschappelijk werk? Of hij het zijne zou willen toebrengen aan het onderzoek van den trek der vogels?

Meer dan over eenige andere vraag omtrent het leven der vogels, had de Vogelaar gedacht over die van den trek, die vraag waaraan als aan een boom de vruchten, elke vrucht het begin van boomen, zoo menigvuldig de vragen hangen, elke vraag het begin van nieuwe vragen en elke daarvan voor jaren nauwgezetten vorschersarbeid genoeg. Als hij zich verdiepte in de overpeinzing van dat geheimzinnig instinct, machtiger dan eenig ander in het heete vogelhart, machtiger dan teeldrift, dan ouderliefde, dan de zucht tot zelfbehoud, zóo dat het de geslachten scheidt, ouders hun kroost doet verlaten, roofvogel naast zangvogel voegt in den reppenden zwerm, den vogel in de kooi aanhitst dat hij zich aan bloed vliegt tegen de tralies, als in ongeziene verten de vogels van zijn slag opstijgen tot den tocht naar de landen der zon; als hij dacht over den oorsprong van die aandrift

ver buiten de grenzen van alle menschelijk weten, in de wisseling van voormenschelijke zomereeuwen en wintereeuwen vermoed, en dacht over wat zijn verwording schijnt in dezen onzen menschelijken tijd begonnen, nu zoovele vogels, trekvogels vroeger, streekvast worden; dan was het hem of hij met oogen zag, met handen tastte de gestadige verandering der wereld, of hij met ooren hoorde de majestueuze maat die het Al-leven rhythmisch regelt, niet tot worden en vergaan, neen, tot worden en méerder worden. En dan gevoelde hij hoe zijn eigen leven naar die goddelijke maat zich voegde, tegen alle kleinere in, over alle kleinere heen.

Had hij dit niet reeds als kind voorvoeld, wanneer hij, wakker wordend van geschreeuw van sneeuwganzen in den nacht, zijn raam uitklom en aan de donkere luchten zocht naar dat glijdende zwart? als hij tusschen het struikgewas aan het meer verborgen met popelend hart wachtte op het vleugelgeklep der wilde zwanen? Hoe onrustig maakte het hem in zijn officierstijd als hij boven het rumoer, den rook en de nachtelijke lichten der wereldstad, hoog in de luchten den schreeuw als schetterende trompetten hoorde der kraanvogels of den melodieuzen roep der wulpen! Met natuurvorschers van de geheele wereld wisselde hij nu al jarenlang tijdingen, waarnemingen, beschouwingen omtrent trekvogels. Hij was de eerste in West-Europa die vernam van het verongelukken aan de oevers der Zwarte Zee dier ontelbare menigten kwartels, zwaluwen en wilde dui-

ven, die een nachtelijke orkaan uit het Noordoosten nedersloeg, zoodat den volgenden ochtend de straten van Sulina bezaaid lagen met doode en stervende vogels, waartusschen enkelen als verwezen, duizelig rondwankelden en de haven zwart zag van drijvende zwaluwenlijkjes. Hij las alles wat er geschreven werd over de vraag naar den weg der ooievaars van West-Europa, die, als zij na de nachtrust aan de moerassen van den Guadalquivir de Spaansche kust bereiken, al hooger en hooger gaan stijgen om al verder en verder te zien met hun mijlen voorbij mijlen van dampkring doordringende oogen, tot zij ten laatste, in nieuwe drommen zich ordenend, de zee oversteken in de richting van Kaap Spartel; maar dan de kust weer verlaten en de luchten ingaan boven het onbekende binnenland tusschen de Sahara en het Tschad meer, op den weg naar hun winterkwartier aan Kaap de Goede Hoop. En lezend, vergelijkend, cijferend verdiepte hij zich in sterrenkunde terwijl hij over het raadsel peinsde van den Siberischen notekraker wiens onregelmatige zwerftochten het Westen in naar Europa samen plegen te vallen met perioden van zonnevlekken.

Hoe veel of hoe weinig uit dien oogst van zijn leven mocht hij bergen in zijn boek? Dat, dacht hij, kon hij, de vakman, niet schatten; dat moest een onbevangene hem raden. Als hij Albert voorlas wat hij had geschreven, zou hij op dat bewegelijke gelaat, waarover de aandoeningen gleden als windgolven over de bloeiende weide, zien wanneer de blijheid

van medegevoel en verbeelding verdween en de spanning begon van al te moeielijk trachten naar begrip. Hij zei:

- Van den winter, 's avonds bij de groene porceleinen kachel in mijn kamer, als op de opstijgende warmte en den rook van onze pijpen de groote buizerd aan de zoldering zoo zachtjes begint te draaien en Treff jankt en zijn voorpooten rept in een droom van patrijzen, dan zullen wij veel met elkander spreken over ons boek, Albert, mijn jongen!

Middelerwijl sprak hij over wat Albert voor oogen had.

De ooievaar wiens vleugel onder Albert's zorgvuldige behandeling, geheel was hersteld van het schot van den boozen visscher, was niettemin op Demmin gebleven toen de ooievaars der geheele streek vertrokken. Nu had hij zijn winterkwartier in den vogeltoren, en allerlei gezelschap daar dat hij nog uit Egypte kende, van zilverreigers af tot Noorsche blauwborstjes toe. En de Vogelaar wees Albert de vele roodborstjes die rondhipten langs den zoom van het ontbladerde bosch, thuisblijvers ook zij.

Albert vroeg of het misschien kwam omdat zij nu wel wisten voedsel te zullen vinden den winter lang op Demmin? Of waren de winters zachter geworden?

De Vogelaar antwoordde, daarnaar gisten velen. Maar zeker was dat nu vogels bleven die hij zich uit zijn kindertijd herinnerde als trekkers. En in de toekomst - wie weet? Sedert de honderd jaar toen voor het eerst vorschers de wijzen en wegen der

vogels begonnen na te gaan, zijn immers zoo vele vroeger woonvaste stammen reizigers, zwervers, landverhuizers geworden, altijd het Westen in trekkend als of die zelfde geheimzinnige drang hen dreef die zoovele dieren voortprikkelt, tot den mensch zelven toe; er zijn er die raden en gissen of die drang niet samenhangt met de wenteling der Aarde om haar as.... En sommige landverhuizertjes blijven; de Europeesche kanarie, het mooie geel en groene vogeltje met de zoete fluitstem die uit de landen om de Middellandsche Zee het Noorden in kwam, is gebleven. En de gekuifde leeuwerik is gebleven, die uit het Zuidoosten kwam; en het huis-roodstaartje. Alleen in het gebergte trippelde vroeger de gele kwikstaart langs bruisend water; nu nestelt zij aan molenvlieten van de vlakte. Schuw verschool zich de lijster in het diepste van het bosch; vandaag zingt zij in stadstuinen. En de goudvink doet al of hij volgen wil. Alles in de wereld verandert, zoo is het nu eenmaal. Geen mensch is vandaag die hij gisteren was, en geen vogel, zoomin als de rivier dezelfde vandaag als gisteren langs haar oevers stroomt, zoomin als de lucht waaruit alle wezens den adem van dit oogenblik halen, de lucht van een uur geleden is....

Het werd herfst. Tegen grijze wolkenluchten verschenen zwart, in drommen, in lange golvingen, in wiggen, de zwermen der trekvogels. De Vogelaar stond den geheelen dag met zijn verrekijker op het veld. Daar ging de postlooper op hem toe met telegrammen uit ommestreek en verste verten van vogel-

vrienden die, als hijzelf, uitzagen naar den aantocht der gevleugelde menigten. Hij las en riep Albert toe dat de meeuwen van Midden-Duitschland boven den Rijn waren gezien op hun trek naar Holland en de aansluiting aan den grooten luchtweg der meeuwen, dat de kwikstaartjes waren aangekomen in het Neckardal, dat de moerassen van den beneden-Donau wemelden van kwartels en zwaluwen, telkens in nieuwe menigten aanstrijkend om in het voedselrijke waterland lange rustpauze te houden, dat de kraanvogels de Nijldelta hadden bereikt, dat het op den grooten vliegweg uit het Tamyrland de Ob en de Wolga langs naar de Zwarte Zee duisterde en bruiste van de vogelzwermen.... Op de wereldkaart aan den muur der werkkamer waarop hij lijnen teekende en data schreef, wees hij hem de wegen en rustplaatsen der vogels van Zweden en Noorwegen, die van de ooievaars bewesten en van de ooievaars beoosten de Weser, van wie dezen over Italië en genen over Spanje vliegen op de reis naar Kaap de Goede Hoop. Albert hoorde van landen, bergen, stroomen die hij zelfs bij name niet kende; van den Balkan, de Oekraine, de Dobrudscha, de oevers der Kaspische Zee die het winterkwartier zijn der vogels uit het hooge Noorden; van ‘het Dak der Wereld’ en van de vreeselijke Gobi-woestijn, die de vogels het niet wagen te overvliegen, maar in wijde bocht omzeilen zij die gewesten des doods, de verschroeiende als de bevriezende. De Alpen en de Himalaya stegen op voor zijn verbeelding, toen hij hoorde van de ‘vluchtschaduw’ der

hooggebergten, die in den weg der vogels ontstaat als de slagschaduw in den weg van het licht. Immers zooals de stroom van het licht tegen een hoogen berg stuit en zijdelings uitwijkt om den berg henen, en de slagschaduw valt over de landen, een mijlenbreede, mijlenlange donkerte, reusachtig verbreed en verlengd de gestalte van den berg, zijn schim, zwart over zonnegeel of maneblank land; zoo stuit de stroom der trekkende vogels tegen het hooggebergte en wijkt zijdelings uit om de steile toppen henen en de vluchtschaduw, mijlenlange, mijlenbreede leegte in de lucht, door reppende vogelzwermen langs de randen zwart afgeteekend, reusachtig verbreed en verlengd de gestalte van het hooggebergte, ligt in de hooge luchten, zoo ver als van de Alpen tot in Afrika, van den Himalaya tot over den Deccan.

De vischarenden van Demmin waren nog op hun horst. Albert klom elken dag in zijn schuilhut om waar te nemen hoe de jongen groeiden, hoe het vederenkleed dat het kinderlijke dons had vervangen, vast als brons de al forscher opstaande gestalte ompantserde, de wieken, die zij rekten en spreidden, al langer, al breeder werden. De ouders lieten hen schreeuwen naar voedsel, schijnbaar onverschillig. Hij moest zich beheerschen om niet een visch te gaan vangen en dien te werpen in de jammerend opgesperde snavels. Daar zag hij, opeens, hoe een der hongerlijders, als in wanhoop, naar den rand van den horst schreed, de vleugels ophief, uitspreidde en vloog. Daar flapte hij henen. En de tweede hem na! Half streken, half

vielen zij neer op den grond. Maar kwamen wankelend weder de lucht in, vlogen verder. De beide ouders zweefden boven hen. Zij hadden hun werk voltooid: op eigen wieken dreven de kinderen. Niet lang meer nu, en gezamenlijk gingen zij op trek naar het Zuiden.

Toen Albert uit zijn boom klom, zag hij een doode kraai op den grond liggen. Nooit nog had hij een dooden vogel gevonden. Wie doorvorscht de diepe schuilhoeken waarin de vogel zich verbergt om te sterven? Of wie is den speurenden kraaien te vlug af, en den ijverigen doodgraver-kevers?

Hij beurde de kraai op en bezag haar; en zag meteen, dichtbij, een dooden visch, half stukgehakt door dien sterken snavel. De visscher! de visscher aan het stadsmeer! Nu wilde hij ook nog de vischarenden van Demmin vergiftigen!

Albert groef tot hij het doodelijke lokaas - dat de arenden het niet hadden ontdekt! - zoo diep had begraven dat geen wouddier het weer uitwroeten kon.

Niet dan na lang tegenstreven liet hij zich door den Vogelaar overreden te wachten tot hij bewijzen had voor hij den visscher ter verantwoording riep.

Hij verklaarde de adelaars te zullen bewaken tot zij op trek gingen. Nu zat hij geheele dagen in zijn schuilhut om den visscher te betrappen.

Het verontrustte den Vogelaar als hij niet voor donker thuis was. Een berucht wilddief, die verdacht

werd van den moord dien zomer op den stadshoutvester gepleegd, zwierf door de streek.

De Septemberdag was kil geweest. Mist maakte de lucht wit. Nu werd het avond.

De Vogelaar zat bij de groene porseleinen kachel met een boek over de jacht in oude tijden. Hij las van onmenschelijke wet; de Heer van het woud strafte den wilddief met vreeselijken dood. Naakt en met op den rug geknevelde handen liet hij hem jagen door zijn honden, den troep aanhitsend als op een hert; en de hoop stortte zich op den ellendigen mensch, stroomend van bloed onder de beten der voorste brakken, en verscheurde hem bij levenden lijve.

De Quitzows waren een jagergeslacht sedert eeuwen. Had een van zijn verre onbekende voorvaderen zoo gejaagd in de wouden van Demmin?

De Vogelaar verzonk in nadenken. Wreed was altijd het recht van den sterkste geweest. Zijn vriend op Java had hem eens geschreven over het jachtrecht, voor hem in zijn oerwoud een woord zonder zin, dat het een hatelijk recht was, een duivels-reliqui uit tijden van geweld, voor dezen tijd een schandmerk.

Hij dacht: was het misschien de onrechtvaardige rechtvaardigheid der geschiedenis, altijd te laat toeslaande en altijd den onschuldige treffend, dat op dezen dag het recht zijn handhaver uitleverde aan den wilddief met dat gebod van driemaal aanroepen vóór het schot, dat al zoo menigen houtvester het leven heeft gekost, evenals dien ongelukkige in het stadsbosch?

En meteen, in een bliksemenden schrik, dacht hij aan Albert; hij had hem nog niet hooren thuiskomen. Hij schreeuwde onder aan de trap; er kwam geen antwoord.

De hond, die hem was nageloopen, blafte, vroolijk wachtend.

- Treff! ga zien waar de jonge Baas blijft!

De patrijshond zag hem aan met zijne schoone verstandige oogen; hij deed de deur voor hem open.

Met den neus op den grond rende het dier.

Doodelijk langzaam ging de tijd. De Vogelaar liep op en neer. Hij zag op zijn horloge. Half tien.

Toen het tien uur sloeg van den dorpstoren, nam hij zijn geweer uit het rek en riep den rentmeester en knechten. Zij kwamen met lantarens, met knuppels en hooivorken. De rentmeester droeg zijn geweer over den schouder; hij liet zijn grooten politiehond uit de omheining. En grimmig:

- Die kan den sterksten schavuit aan!

Een scherpe Oostenwind woei, die den nevel had weggevaagd. Sterren schenen aan den bleek-grijzen hemel.

Aan het begin van de appelaarlaan die op het bosch toeloopt, vloog met een gil als van een mensch in doodsnood een uil den Vogelaar rakelings langs het gezicht. Een van de paardeknechts mompelde: dat was een slecht voorteeken. De rentmeester beval hem barsch te zwijgen.

Zij waren halverwege het bosch, daar zagen zij, zwart tegen het bleeke van de lucht boven een akker

hoofd en schouders van een man, die zonderling zwaaide.

De Vogelaar kreet:

- En het is toch Albert!

In het volgend oogenblik sprong Treff tegen hem op, met luid geblaf.

En Albert's stem weerklonk:

- Alles wèl!

Hij zag bleek in het schijnsel van de lantarens. Langs zijn been droop bloed.

- Niet erg. En een kogel uit mijn eigen geweer!

Er stond een ledige lorrie op het smalspoor langs het veld, de mannen tilden hem er in en duwden hem naar huis.

De Vogelaar liep naast hem; hij vertelde.

Den geheelen dag had hij op den uitkijk gezeten in zijn schuilhut boven in den den, en had al gevreesd: in den witten mist was de vogelmoorder misschien al onder den arendshorst geweest met zijn vergif; daar, toen de Oostenwind opstak en de nevel verijlde, zag hij in den schemer een jongen er aan komen die waakzaam om zich heen keek en achter struiken naderbij sluipend, iets nederlegde onder den boom der adelaars. Het wijfje schoot er op neer; dat verjoeg hij met een schot los kruit. En toen den boom uit naar den jongen! Maar die had den visch al opgegrepen en het op een loopen gezet. Hij begreep dat hij zich ergens had verscholen en had gezocht tot hij hem vond. Toen liet hij hem opbiechten. De visscher had hem vijf Mark beloofd voor elken dooden vischarend.

Zij kwamen nog wel niet aan het meer, maar stellig zouden zij komen.

- Een arme jongen en twee, drie, misschien wel vier maal vijf Mark! dat heeft hij nog nooit bij elkaar gezien!

Hij had hem den brok paardevleesch afgenomen, dien hij morgen dien erger dan dief in het gezicht wilde smijten, die een kind aanzette tot den schurkenstreek waarvoor hijzelf te laf was. En hij had den jongen gezegd: op Demmin kon hij eerlijk geld verdienen met de lijsterstrikken op te sporen die stroopers nu spanden.

En zoo had hij hem laten loopen. Zijn naam had hij beloofd te verzwijgen als de jongen beloofde het nooit weer te doen.

De Vogelaar riep:

- Maar dat schot in je been?!

En Albert herhaalde: uit zijn eigen geweer. In den donker was hij gestruikeld in de lus van een dennewortel die los lag over het zand en terwijl hij viel was het geweer afgegaan en de kogel in zijn been.

Hij had zich aan struiken en stammen opgetrokken en eenmaal overeind, op zijn geweer zich gestut als op een stok om naar huis te strompelen. Het had lang geduurd.

Geholpen door den rentmeester, een jager als hij, wist de Vogelaar den gewonde voorloopig te verzorgen. Albert hield vol dat hij geen pijn leed. Toen de met den jachtwagen uit stad gehaalde dokter binnenkwam met zijn instrumenten en windsels, vond hij

alle drie lachend om de sinistere verbeeldingen die dat boek over middeleeuwsch jachtrecht en de gedachte aan den moorddadigen wilddief gaande had gemaakt in den Vogelaar.

Toen hij den volgenden morgen naast het bed zat van Albert, die bezig was met zijn fotografieën, leek de Vogelaar de gewonde.

Hij had geen oog gesloten dien nacht. Telkens weer kwam het spook van den verganen angst terug.

- En als het nu inplaats van dien kwajongen de strooper was geweest, die loerde op den arend?

Bij de gedachte kromp zijn hart ineen.

Hij begreep nu wat hij tot nog toe alleen had gevoeld: dat hij Albert liefhad met de liefde van een vader. Niet het bloed, neen, de inborst is het die onverbrekelijk bindt. Niet méer had hij een eigen zoon kunnen liefhebben dan hij den makker in zijn werk liefhad. Waarom dan die valsche schijn van heer en dienaar? En had die jagende, dobbelende, kwansuis heereboerende von Quitzow, zijn naaste bloedverwant, die zich op Demmin gedroeg als de toekomstige heer, Albert niet als een ondergeschikte behandeld onlangs? De waarheid van zijn hart moest uitschijnen voor de wereld: als zijn zoon en erfgenaam zou voortaan Albert met hem zijn. Hij wilde hem aannemen voor de wet, dat niemand hem zijn recht zou kunnen betwisten. ‘Albert von Quitzow op Demmin’. Albert niet rijk wel is waar, maar voor armoede veilig toch door het bezit van Demmin; Demmin veilig voor uitbating en vogelmoord in handen van Al-

bert; het beminde werk en de beminde werker door elkander beschermd tot in een verre toekomst; zoo was het rechtvaardig en goed.

Overluid zei hij dien nieuwen naam:

- Albert von Quitzow op Demmin.

En zijn hart zei stil:

- Albert mijn zoon!

Het was of nu op zijn vijf en zestigste jaar een nieuw leven voor hem begon. Honderd gelukkige gedachten, plannen, daden al haast, sprongen in hem op. Albert moest studeeren; nu kon hij dat niet meer afwijzen als een ongevraagde, onbegeerde gunst: het was het recht van den zoon op Demmin.

De rentmeester zou zuchten over de kosten. Demmin bracht niet veel op. En juist dit jaar waren er zooveel groote uitgaven geweest: de reparatie van het dak, die niet meer uit te stellen was geweest; de waterleiding die opgegraven had moeten worden omdat de pijpen geheel dichtgegroeid zaten met kweekgras, de lange, slangachtige, goorbleeke stengels zonder blad, verstrengeld en verknoopt, voortwoekerend in den donker; en de nieuwe leiding om het laag-gelegene, verzurende land te ontwateren waarop al tweemaal misoogst was geweest. Van het jaar spande het; hijzelf leefde soberder dan zijn rentmeester nu. Maar misschien was hij ook geen goed landheer, die uit den grond haalde wat er uit te halen was. Dat het van hem werd gezegd in de streek wist hij. Hij had er zich tot nog toe niet aan gestoord, hij had niemand rekenschap te geven! Maar nu had hij Albert.

Hij dacht aan het bosch aan deze zijde van de plassen; het hout was veel waard. Hij dacht aan een hypotheek. Hij dacht aan verpachten van het jachtrecht. Zijn buurman, de vroegere kameraad in het regiment, vlaste er op. Middelen voor Albert's studie moest hij toch kunnen vinden, al was hij dan nog zoo een slecht zakenman!

Hij moest overleggen met Albert.

Hij kon het daglicht bijna niet afwachten om te beginnen met ‘alles’.

De late morgen scheen zijn venster binnen.

Hij haastte naar Albert.

De postlooper stond in de deur; hij had een telegram met betaald antwoord voor den Heer Graaf.

De Vogelaar vouwde het papier open. Het was aan weerskanten beschreven als een brief. Onderaan stond de naam van zijn vriend op Java.

Verbaasd begon hij te lezen.

Zijn vriend verzocht hem den maker der vogelfotografieën samenwerking met hem voor te stellen voor een uitgebreid werk over de vogels van den Maleischen archipel. De verbintenis, voor vijf jaar te sluiten, zou met wederzijdsch goedvinden voor onbepaalden tijd verlengbaar zijn. Hij bood vrije reis aan, verblijf in zijn eigen woning, de beschikking over zijn schip voor reizen werwaarts gewenscht, een verbijsterend salaris.

De Vogelaar stond verwezen.

De stem van den postbode, die hem het ontvangstbe-

wijs voorhield ter onderteekening, bracht hem tot bezinning.

Hij moest zich vasthouden aan de balustrade, terwijl hij de trap opklom naar Albert's kamer.

Voor de deur bleef hij stilstaan. Het was of hij niet naar binnen kon.

Albert richtte zich op met een kreet.

- Wat is er? Wat is er gebeurd?

Hij zakte neer op den stoel naast het bed.

- Niets, niets. Integendeel, goede tijding.

- Waarom zoo bleek dan? Bleek als een doode!

Hij gaf Albert het telegram en ging naar het raam. Zonder te zien staarde hij naar buiten.

- O! o! o!

Een schreeuw van verrukking was dat geweest!

Albert was tot onder het haar toe purper, zijn hals was rood, zijn borst rood waar het hemd openhing, zelfs zijn handen die het telegram bevend vasthielden waren rood.

- Ik geloof mijn oogen niet! Is zoo iets mogelijk in de wereld?

De Vogelaar wachtte tot hij zijn stem vast voelde, om te zeggen:

- Ik heb den man nooit van aangezicht tot aangezicht gezien. Maar zijn brieven die ik nu twintig jaar lang krijg, zijn die van een goed en door en door betrouwbaar mensch. Ik heb ook en van vele menschen op wier oordeel ik vertrouw, veel goeds van hem gehoord. En hij is zoo rijk als een koning. Het.... het is prachtig werk wat hij je aanbiedt, Albert! en juist in

het land waarnaar je immers zoozeer verlangt.

- Ja! maar.... Kunt U niet óok komen?

Ook.... dacht de Vogelaar.

- Daarvoor ben ik nu te oud, mijn jongen. Ja - tien jaar geleden!

- Vijf jaar weg van Demmin dat is lang!

De oudere man voelde zijn oogen branden. Aan hèm, aan de vriendschap dacht de jongen.

- Nu, vijf jaar dat is de eeuwigheid niet. Vijf jaar gaan om!

- En het boek?!

- Ik heb je fotografieën.

Zij waren beiden een tijdlang stil. Eindelijk zei de Vogelaar:

- Je zult moeten antwoorden.

Albert keek in het telegram.

- Ik moet er toch nog eens over denken. Morgen.

Den geheelen nacht liep de Vogelaar op en neer in zijn kamer. En door de balken zoldering hoorde hij Albert bewegen in zijn bed.

Hij dacht:

Nu spreekt hij van terugkomen. Maar eenmaal dáar! En dan weer - want was Albert niet die voorbeschikte man waarop de zonderling verklaarde te wachten om hem zijn erfgenaam te maken?

- Op het geld heeft hij niet eens gelet. Om een erfenis zal hij niet blijven.

En ook weer:

- Over vijf jaar zal ik zeventig zijn.

Het werd licht. Toen hij de luiken openstiet zag hij

zijn mouw en dat hij zijn kleeren nog aan had.

Hij ging naar Albert's kamer. Gapend volgde de patrijshond.

Zóo dat Albert's oogen de zijne ontmoetten, wist hij: Hij gaat.

De dag van gaan was gekomen.

De twee kameraden waren voor het laatst te zamen door het bosch aan gene zijde van de plassen gegaan. Daar vloog nu niet meer dan soms een kraai. Zij zaten naast elkander aan den zoom, daar waar het uitzicht is over de velden tot aan het park toe, en den vogeltoren, boven de eikenkruinen uit.

Tegen den zwaar bewolkten hemel bewoog zwart een troep vogels, die vlogen in een V. De scherpe schreeuw weerklonk van trekkende kraanvogels, het schelle trompetgeschetter dat roept tot voortstormen, onafzienbare verten in.

De Vogelaar zei plotseling.

- Veertig jaar geleden. Op een dag als deze. En toen ook schreeuwden de kraanvogels.

Alleen aan Hilda heb ik alles bekend. Zij geloofde mij, zij, eerlijke, eervolle! maar zij begreep mij niet. Ik wist dat niemand het zou begrijpen, noch zelfs gelooven, daarom heb ik met niemand er over gesproken ooit. Maar nu, tegenover mijn kameraad, spreek ik. - Albert! Ik was enkele jaren ouder dan gij nu en als gij ging ik op reis - verder dan gij, naar een ander land niet, neen! naar een ander leven.

Albert zag hem aan. Hij had den elleboog op de opgetrokken knie, zijn hand onder de kin, in den korten grijzen baard.

- Ik was Uhlahnen officier toen en vijf en twintig; Hilda werd negentien. Wij zouden trouwen na de groote manoeuvres.

Die lente logeerde Hilda bij ons; mijn moeder wilde haar thuis maken op Demmin en gewennen aan de bezigheden en bemoeienissen van een landvrouw zoo als zij zelve was. Zij zag wel wat grootestadskind mijn meisje was, en geboren voor glans, feest, schittering, zoo mooi als zij was, zoo vol geest en vuur! Maar zij dacht: Nog een kind! Nog op te voeden! En zij hield van haar - wie kon anders? Mijn vader ook. Het was of ons geluk hun hun eigen in hun jeugd terugbracht, zij werden weer jong, een jong-getrouwd paar. Mijn moeder zag het huis al vol kinderen - het was haar verdriet dat zij mij alleen had. Mijn vader dacht aan zijn bosch dat hij niet behoefde te vellen; aan de waterleiding die Frederik de Groote heeft laten aanleggen van Rackwitz over Raakow en Demmin en die hij sedert jaren al had willen verbeteren; aan een zware hypotheek die hij wilde aflossen. Hilda's bruidschat zou Demmin herbouwen. Ik dacht alleen aan haar. Dat wist zij, zooals ik wist dat zij alleen aan mij dacht. Wij hadden elkaar lief.

Ik zei dat zij mooi was. Was? Zij is het nog, nu met grijs haar en vier volwassen zoons. Maar toen! Zooals zij was, dat kan men niet beschrijven, daar zijn woorden te arm voor; die glans van oogen en glim-

lach, die glorie van goudblond haar om een aangezicht als een roos, die ranke houding en haar gang die een zweven was! Ja zweven, als een zwaluw die scheert over het gras! En zij kon lachen! als een tortelduifje zoo kirrend en roekedekoeënd. Met haar heldere stem zong zij mij vogelliedjes voor: Schuberts Horch horch die Lerch' im Aetherblau, en volksdeuntjes die zoo aardig zijn:

> Kommt ein Vogerl geflogen
> Setzt sich nieder auf mein Fuss.
> Hat ein Brieferl im Schnabel
> Und vom Liebchen ein Gruss!

Zij zong als een lijster zoo lief!

Ik dacht ook, zeker houdt zij van vogels! Maar dat, merkte ik ineens, was niet zoo. Ineens. Zij hield op met het zingen van die liedjes die ik zoo graag hoorde. Zij deed het sijsje weg dat ik in haar kamer voor het raam had gehangen. Het tjilpte haar wakker om vier uur 's ochtends, zeide zij, dan kon zij niet weer inslapen en had den heelen dag hoofdpijn. En zij was werkelijk bleek, eenigen tijd al. Ik maakte mij ongerust. Zij zei, het komt alleen van de vogels! Zij wilde dat ik de musschen en de vinken zou wegschieten die begonnen te nestelen in den grooten klimop onder haar vensters. Ik liet den klimop afscheren, dat verjoeg de vogels. Maar Hilde bleef bleek. Zij was dikwijls stil. Soms had zij beschreide oogen. Wat haar schortte kreeg ik niet uit haar. Maar tot tweemaal toe had ik

gemerkt, zij was zoo anders dan anders nadat zij een brief had gekregen van haar vriendin Lucie, een bits klein ding, dat mij niet zetten kon en ik haar niet, die spotvogel, die altijd iets of iemand belachelijk wist te maken.

Op een middag - zij had weer een brief gehad van Lucie en was den geheelen morgen op haar kamer gebleven - vroeg ik haar om mee te komen in den tuin.

Zij legde haar arm in den mijne. Zij had een dunne, witte japon aan, haar arm scheen door de mouw. Ik drukte dien tegen mij aan.

Ik zei:

- Ik zal je iets liefs laten zien!

En zij, wel wat spotachtig, maar toch met zulk een lief gezicht:

- Zeker weer een vogel!

- Ja, een nachtegaal op haar nest. Zij broedt op vier eitjes! Van den nachtegaal houdt je toch!

Den vorigen avond had zij lang met mij op de bank gezeten, luisterend naar den nachtegaal die sloeg in den grooten jasmijn.

Zij kon haar dartelheid niet bedwingen. Zij zei:

- Welzeker, welzeker! zij broedt en hij heeft gelijk! Maar tegelijk streelde zij mijn hand. En ik wist dat zij met mij mede voelde.

Weer hoorden wij den nachtegaal toen wij bij den grooten jasmijn kwamen.

Ik deed de takken voorzichtig op zij, daar zat het bruine vogeltje. Het keek mij aan met zijn kralen-

oogjes, ik had het zoo gewend dat het at uit mijn hand. Ik had een lange pier in mijn zak, die voerde ik het.

- Nu lijdt zij geen honger als manlief met zijn minneliederen en zijn wedstrijd tegen andere nachtegalen soms wat lang wacht met eten te gaan halen straks.

Hilda vroeg wat ik haar gevoerd had - kruimels taart? Zij kon van die stadskinder-vragen doen soms. Ik zei:

- Taartekruimels aan een nachtegaal? Een dikke vette pier heb ik haar gevoerd.

Hilda gaf een gil.

- Een pier! die heb je in je zak gehad vlak bij mijn arm? zoo'n akelig beest waar ik zoo bang voor ben!

Met een ruk had zij haar arm uit den mijne getrokken, zij vluchtte naar huis.

Ik riep, zij hoorde niet. Zij was niet op het terras toen ik kwam, mijn moeder zei zij was geheel en al ontdaan, zonder een woord te zeggen, naar binnen geloopen. Ik ging aan haar kamerdeur tikken, die was op slot; zij antwoordde niet toen ik haar riep.

Zij was ook niet aan het avondeten. Het meisje zei, zij had erg hoofdpijn en wilde niet gestoord worden. Drie dagen lang mokte zij. Toen zij eindelijk mij wilde aanhooren en antwoorden, kreeg ik klachten te hooren, verwijten, beschuldigingen waarvan ik niets begreep. Ik hield niet werkelijk van haar, ik gaf niet om een van de dingen waarvan zij hield, ik merkte het niet als zij een nieuwe japon aandeed om mij! Het

was misschien waar - ik keek naar haar, niet naar haar japonnen, voor mij was zij altijd even mooi. Het liefst nog zag ik haar in den grijzen mantel dien zij aanschoot om bloemen te gaan plukken als het geregend had en alle struiken dropen. Ik zei: Al deedt je Asschepoetsters kleeren aan, voor mij zou je zoo mooi zijn als de Prinses in haar bruidsgewaad! En zij: Maar als een vogel zijn bruiloftskleed aan heeft dan vindt je hem wel mooier dan wanneer hij maar grijs of bruin is! Je let meer op je vogels dan op mij!

Dat was nu toch te dwaas! Maar ik kon er niet eens op antwoorden, zoo heftig werd zij plotseling. En aan één woord: bespottelijk! herkende ik het stoken van Lucie. Dat was het! Lucie had gezegd, ik maakte mij en haar ook bespottelijk met mijn vogelmanie, een spelletje voor kinderen, zot in een man. Iedereen lachte er om, mijn kameraden in het regiment zoo goed als haar vriendinnen. Ze noemden mij Prins Lijsterbaard, als de koning uit het sprookje in wiens langen baard de lijsters hun nesten bouwden. Zij voorspelden dat ik Hilda mee zou nemen naar Demmin om er te gaan leven onder de vogels en den geheelen dag met vogels bezig zou zijn, terwijl zij zich dood kniesde van verveling. Lucie's man liet geen vrouw met rust; dat wist zij. En zij vond, een knappen man misstond dat niet, er was iets mannelijks in. En er waren er onder haar vriendinnen wier man een dobbelaar was of een drinker, een wedder op de rennen, een schuldenmaker; zij beefden als zij hem den sleutel in de deur hoorden steken midden in den nacht. En dat wist

ieder van de andere, in een regiment is niets geheim. Maar een vogelzot!

Zij begon te snikken. Ik zag dat zij werkelijk verdriet had. Het was nog zulk een kind! Als wij maar eenmaal man en vrouw waren zou zij wel verstandiger worden. Zij vroeg mij te beloven dat ik tot onze bruiloft toe naar geen vogels meer zou kijken. Ik beloofde. Op je eerewoord? Op mijn eerewoord! Maar waarom juist tot onze bruiloft? En zij lachte weer, de kleine schalk, met de tranen nog op haar wangen. Ik giste.

- Omdat het dan winter wordt als wij terugkomen van de reis en er zijn geen vogels meer haast?

Zij riep:

- Geraden, geraden! En tot zij terugkomen duurt het zoo lang, dan is er geen Koning Lijsterbaard meer!

Ja, zij dacht dat zij mij de vogels wel zou afwennen!

Zij bleef op Demmin tot haar moeder haar naar huis riep om den uitzet.

De groote manoeuvres begonnen. Mijn kapitein gaf mij een opdracht waarmede ik eer kon behalen. Hij was mij welgezind hoewel ik ‘exerceerde met vogels’ en een Kijk-in-de-lucht was als mijn kameraden zeiden, en hoewel hij er het hoofd over schudde dat ik een bibliotheek had van boeken over vogels inplaats van over krijgswetenschap en dat aan mijn muur een kaart van den vogeltrek hing inplaats van die van den staf.

Ik ging dan de positie van den ‘vijand’ verkennen.

De weg loopt langs het bosch, en ik dacht, daar waren wel vogels te zien. Ik liet dus mijn mannen zich verdekt opstellen en reed alleen het bosch in.

Het was een dag als vandaag, koel, klaar; de zon scheen.

Ik was een eindweegs het bosch in, daar zag ik iets felblauws schitteren tusschen het rosse loover van een beuk. Ik dacht eerst een Vlaamsche gaai, in September en October zwerft die door de bosschen. Maar toen hoorde ik zijn stem; niet dat scherp krassende 'Rrretsj' van den gaai; neen, een toon die licht ratelde. Meteen dat ik het dacht, vloog de vogel weg. In het oogenblik van verschijnen en weer verdwijnen tusschen gebladerte, had ik zooveel prachtig blauw gezien, veel meer dan aan een Vlaamsche gaai is, die het enkel aan de vleugels heeft, dat ik dacht aan een scharrelaar, hoewel die uiterst zeldzaam zijn in deze streek en October was wel heel laat voor hem, want hij trekt in September; maar het kon een achterblijver wezen. Het kreupelhout was dicht tusschen mij en den boom waarin de vogel was verdwenen. Ik stapte af, bond mijn paard aan en drong door het kreupelhout heen. Het was dicht en doornachtig, lange bramentakken schramden mijn handen aan bloed, scheurden mijn kleeren. De kamperfoelie hing in saamgevlochten als kabels gewonden strengelingen. Ik zakte tot over de enkels in slib, het was of ik er niet uit zou komen. En al den tijd kon ik opziende door zwiepende takken boven mijn hoofd dat blauwe zien blinken tusschen ros beukengebladerte.

Plotseling echter was het weg.

Ik worstelde mij eindelijk los uit het hakhout en het struweel, beslijkt en gescheurd. En tuurde rond of ik den scharrelaar soms ergens kon ontdekken. Maar niets, nergens. Daar hoorde ik plotseling, heel flauw, heel ver weg, weder dien licht-ratelenden roep. Dat was niet de stem van den scharrelaar, die is scherp en rauw. Rakkerak! En ineens - zooals men zich wel naderhand het aantal slagen van een klok herinnert op het oogenblik van slaan niet geteld, en in de herinnering pas weet men wat men in de slechts halfbewuste waarneming niet wist, zoo wist ik nu ineens dat de vliegende vogel niet een kaneelbruinen rug had als de scharrelaar heeft, maar blauw-groen, en dat ook zijn vleugels niet zoo lang en puntig waren als scharrelaarsvleugels zijn maar stomp. Wat vogel kon het prachtige schepsel dan wezen? Want den ijsvogel, ook prachtig groen en blauw, kon ik hier, zoo ver van water, niet vermoeden. En die lichte ratelslag was niet het lange zachte 'Tient!' van den ijsvogel. En daar vernam ik dien weer, maar nu nog veel flauwer en verder weg. Dien toon had ik nog nooit gehoord, ik, die toch alle vogelstemmen in het land kende. Ik moest weten welke deze was.

In de richting op dien verren roep aan, liep een soort weg - een van die nergens heen leidende wegen die houthakkers maken bij het vellen en wegsleepen van boomen. Dien ging ik in, en na een langen tijd - of misschien was de tijd niet zoo lang, maar leek het mij enkel - hoorde ik weer die nooit nog gehoorde, die

lokkende als belovende stem. Ik moest mij vergist hebben bij de schatting van de lengte van den boschweg; altijd nog liep ik daarin en het scheen of het einde, die bruine schemer waaruit de stem van den vreemden vogel klonk, nog even ver weg was als in het begin.

Ik begon al haastiger te loopen, te draven ten slotte. Als een hardlooper liep ik. Ik kwam tot op een steenworp van het eind van den weg, daar schitterde, flonkerend blauw en groen, een juweel van een vogel in den zonneschijn van het midden der breede laan en bleef eenige oogenblikken zwevende en glorende, en bluschte uit zooals een vliegende vonk blinkt en zweeft en uitbluscht, niet weer te vinden.

Ik stampvoette van drift. Groen en blauw, dat is de ijsvogel en de vlucht van den ijsvogel is ook die onstuimige, snelle, die de vlucht van dezen vreemden vogel was; maar door dien lichten ratelslag in zijn roep was ik volkomen zeker - een ijsvogel was het niet.

Wat dan? wat dan?! ik wilde en moest het weten.

Daarheen waar ik den toovervogel had zien verdwijnen - als ik het verdwijnen mag noemen; dat was het niet, het was een plotseling uitblusschen, als een vonk, een niet-meer-zijn, zooals het stofje asch of metaal dat zwart overblijft als de gloed is verkild, niet meer een vonk is - daarheen waar ik die laatste seconde schittering had zien vergaan, drong ik door, het dichte in van het bosch. En daar zwierf ik rond,

mijn oogen omhoog in de takken, ik weet niet hoe lang.

Ik zag den zonneschijn rood worden op het groene mos en de grijze beuken, de bruine eiken, de blanke berkenstammen; ik zag gloed ontvlammen in ros en bruin en goudgeel gebladerte, wist dat de zon nu ten ondergang neigde en vreesde dat ik den toovervogel niet weer zou vinden voor het donker werd. Ik floot zijn roep na en kreeg geen antwoord, zooals ik toch altijd antwoord placht te krijgen van vogels die ik nafloot.

En toen bedacht ik, het zou volle maan zijn en zoo zou ik, blijvende tot den nacht, bij dien blanken schijn den vogel toch nog kunnen vinden, die dan ergens slapende zou zitten op een tak.

Opeens, terwijl ik weder floot en scherp luisterde, klonk ver achter mij zijn antwoordende roep.

Ik ijlde terug, kwam weer aan den boschweg die nergens heen leidde, zag een konijn over het opene wippen van dicht naar dicht, drong door in het bosch aan de overzijde.

Weer die roep!

Veel verder weg weer. Ik brak door zwiepend eikenhakhout en hakige wildernis van braam en acacia en gedoornde brem, rende door een dennenaanplanting waar knabbelende hazen opsprongen en vluchtten, zag waar het bosch naar zijn zoom toe ijler werd, ros van reeën schemeren door de stammen, sprong over een beek en zonk plotseling tot halverwege de knieën in moeras, aan den oever van een meertje waar met

snaterend schrikgeschreeuw wilde eenden opvlogen uit het riet.

En van de overzijde kwam tot mij die altijd verder roepende, die als een bezwering gebiedende en onontkomelijke kreet van den onbekenden vogel.

Ik was in een streek die ik niet kende, nu. Ik tastte naar mijn kaart en kompas. Mijn zak hing opengescheurd, leeg.

Ik plonsde den drassen oever langs, zonk plotseling zoo diep in dat ik niet dan met de alleruiterste inspanning en na een eindelooze worsteling mij los kon trekken uit het zuigende slijk, bleef hijgend liggen op vasten grond, en zag de zon ondergaan achter een met dennen begroeiden heuvel toen ik wederom den als een geest onbenaderbaren vogel van achter den heuvel hoorde roepen.

Ik rende naar den heuvel.

Beneden mij, rood in den vurigen zonsondergang, stroomde breed een snelle rivier.

Daarboven, in den rooden zonneschijn, blonk blauw en groen de vogel, ‘biddende’ zooals een roofvogel ‘bidt’ boven zijn prooi, met trillende vleugels, onbewegelijk op de plek. Plotseling schoot, neen viël hij, recht als een steen in het water, greep met beide klauwen een visch en vloog naar een kalen boomstronk aan gene zijde van den stroom.

Het water was veel te breed dan dat ik hem duidelijk had kunnen waarnemen. Ik wierp mijn kleeren af en zwom.

De stroom was sterk, hij sleurde mij mee. Het was al

wat ik doen kon mijn hoofd boven water te houden, tot tweemaal toe dacht ik te verdrinken. Dicht bij den oever, al op het punt van ten derden male onder te gaan, kreeg ik houvast aan een ver overhangenden tak waarnaar ik in het wilde had gegrepen, en kwam aan wal. De stroom had mij een eindweegs voorbij den tronk gesleurd waarop de vogel zat. Ik sloop er op toe, mij verbergend achter struiken, en stond eindelijk en ten laatste vlak bij hem.

Het was toch een ijsvogel; echter niet de onze; de Amerikaansche bandijsvogel was het. Aan een afbeelding die ik pas had gezien herkende ik hem. Wonder boven wonder! Over de breedte van den halven wereldbol was hij hierheen gevlogen naar de Noord-Duitsche heide!

Was hij over den Atlantischen Oceaan gekomen? Dan had hij zeker dikwijls uitgerust op schepen. Verwonderd hadden reizigers en schepelingen op die blauwe pracht gestaard die als uit den blauwen hemel in het takelwerk van hun schip was nedergevallen, een tijdlang medevoer en dan, nergens land in zicht nog, in de lucht zich verhief en wegstreek - waarhenen?

Of was hij over land gekomen, de Beringstraat overstekend, over de eindelooze vlakten gevlogen van Siberië, welig in zomergroen, wilde bloemen als rozen zoo groot in gras dat een man tot over het middel gaat; en de Deensche melkboeren die hier een nieuw vaderland vonden toen het oude voor den landbouwer zonder geld geen grond meer had, zagen hem na

van het eene welvarende dorp naar het andere?

En waarom was hij zijn vaderland ontvlucht? Was dat geslagen door een natuurramp, een aardbeving of de uitbarsting van een vuurspuwenden berg? Want dan gebeurt het wel, dat arme vogels, ontzind van schrik, verbijsterd vluchten en vliegen, zij weten niet waarheen, zij weten alleen weg van hun schrik, tot eindelijk de ontroering weder verstilt en zij neerstrijken op grond, een halve wereld ver van hun bakermat.

Al die vragen en nog vele meer verdrongen zich in mijn hoofd, terwijl ik daar naakt nedergedoken in een oeverboschje, dat wonder van een vogel uit verre landen beschouwde.

Was het de plotselinge koude na den ondergang van de zon die mij tot mijzelf en het besef der werkelijkheid terugbracht?

Was het de lange fluitschreeuw van den trein die uit het Oosten achter mij eraan komend, ijlde naar de groote spoorwegbrug daarginder, naar de havenstad aan de Noordzee opweg?

Misschien het een en het ander. En ik zeg daar: terug tot mijzelf en een besef van de werkelijkheid. Maar dat was niet zoo. Want mijzelf dat was ik nooit zoo sterk, zoo onverdeeld geweest als al dien tijd dat ik door die eene eenige drift bezeten, door dicht woud was gebroken en door moeras geplonst en een sleurende rivier doorgezwommen, zonder eenige gedachte aan wat enkele uren geleden nog ik had gewild. En

de werkelijkheid dat was die waarin ik toen bewoog - het weten omtrent het leven der vogels.

Ik begreep en wist, zoo dat er geen verder denken over mogelijk was, dat wat anderen tot nu toe mijn leven hadden genoemd, voor mij niet meer was geweest dan een ijdele schijn, maar wat zij als een kinderachtig spel belachten, dat was mijn leven, het ware, het eenige.

Het was een toeval dat de Amerikaansche ijsvogel verdwaald was naar juist deze streek van de Noord-Duitsche heide, een toeval dat ik juist door het bosch ging toen ik zijn azuur en scharlaken zag schitteren tusschen het ijle rosse beukenloof; maar dat ik hem gevolgd was, zoo hardnekkig, zoo doldriest, dat was geen toeval, geen luim, geen ijdel spel, dat was een gehoorzamen aan de opperste wet van mijn wezen, den drang naar waarheid omtrent dit eene in de natuur, het wezen en leven der vogels.

Het is de bestemming van een mensch de opperste wet in zijn binnenste, die uit zulk een onweerstaanbaren zoo al misschien onbegrijpelijken drang spreekt. Aan die onverbiddelijke en zaligende wet te gehoorzamen is het leven; haar te willen weerstaan is de dood.

Zoo als de trekvogel trekt, hij weet niet waarom, hij weet alleen dat hij moet, en hij gaat tegen wat gevaar ook in, hij gaat al laat hij hulpeloos verhongerende jongen achter als die oeverzwaluwen van verleden herfst, hij gaat, al heeft hij geen gids, de eindelooze ruimten in, als die jonge spreeuwen en koekoeken

ouderloos, en als hij gevangen zit in een kooi vliegt hij zich aan bloed tegen de tralies om te gaan, zóo volgt een mensch dien donkeren drang in zijn hart, die opperste wet van zijn wezen. Hij moet! Hij moet! Hij moet!

Ik ging de spoorwegbrug over naar mijn kleeren; want nu, in koelen bloede, zag ik dat het een dollemanswaagstuk was geweest op die plek den stroom te doorzwemmen.

Ik trok mijn uniform weer aan met haar sieraad van goud en gouden vlechtsel. Zij leek mij een narrenpak. En ik dacht: Voor de laatste maal!

Mijn kapitein wilde het mij mogelijk maken de zaak te verbergen onder den redelijken schijn van een ongeval; mijn paard was alleen terug komen galoppeeren naar den stal; de patrouille, uitgezonden om mij te zoeken, had mijn spoor gevonden tot aan den oever van de rivier. Hijzelf geloofde aan een tijdelijke verstandsverbijstering toen ik geen anderen uitleg gaf van mijn plichtverzuim dan een plotseling besef van ongeschiktheid tot den dienst, en mijn ontslag vroeg. Hij wilde mij in het leger houden; hij was mij welgezind. Maar ik wist te goed wat ik wilde, wat ik moest.

Ik ging.

Hilda verbrak onze verloving. Haar zeide ik alles. En zij geloofde mij. Zij liet zich niet verwarren door gesis van lastertongen dat ik om een heimelijke samenkomst met een vrouw het bosch was ingegaan en loog om haar naam te redden en ons huwelijk. Zij

was te door en door eerlijk en vol eergevoel om niet te weten dat ik dat ook was. Maar juist daarom brak zij met mij. Zij kon de vrouw niet worden van den eenzame, den zoeker die ik in waarheid was, die schoone, die van geest en vroolijkheid tintelende, als een vlam geschapen tot schitteren! Zij deed wèl, met dien ommekeer in het laatste oogenblik.

Maar ook ik deed wèl!

Ik was toen jong en ben nu oud. Maar nog beter dan toen - als dat mogelijk is! - weet ik nu dat ik wèl deed. Wèl met alle andere plichten onder den voet te loopen voor die eene opperste: het zoeken van een waarheid. Eén slechts onder de ontelbare die de mensch zoekt om tot een begrip van de wereld en van zichzelven te komen, en niet een van de allermeest gewichtige, die waarheid omtrent de vogels. Maar zij raakt de menschelijke ziel en de verre jeugd der Aarde en de zon; en voor den verstaander maakt zij de wereld wijder.-

De Vogelaar zweeg. Toen legde hij zijn hand op den schouder van hem dien hij voor zijn zoon had gehoopt.

- Nu is de beurt aan U, jonge kameraad. Ga! en geluk op de reis, en geluk in het werk!

Albert greep die hand op zijn schouder.

- Alle geluk in mijn leven tot nu toe is van U gekomen. Dit ook. En wat geluk ik ook verder moge vinden, het zal gekomen zijn van U!

Met zijn frisch, open jongensgezicht zag hij blozend

van schroom en dankbaarheid den Vogelaar aan. Zijn klare oogen waren vol toekomst; blind.

Van al de vogelrijke toppen, valleien, hoogvlakten, meren en moerassen, wouden, steile zeekusten van dat diep in zee gezonken hooggebergte, het Indië der eilanden, zijn vijf jaar lang brieven en vogelbeelden van Albert tot den Vogelaar gekomen.

Hij leest en beziet die in de groote werkkamer, waar nu Albert's goudvink zijn open kooitje aan den muur heeft hangen, boven de groote werktafel voor twee. Als hij van Albert's vogelbeelden naar de opgezette vogels aan den muur kijkt, denkt hij, de beelden zijn méer vogels dan de vogels!

De vogels van Indië zijn om hem.

Daar kleven de zwaluwen hun nest van klei en speeksel aan de rotskust van Java, waar de steile waterval in schuim vervliegt boven het opvliegende schuim van de zee; door wouddonkerte schiet de neushoornvogel met den snavel vol leem om zijn wijfje in te metselen op haar eieren in den hollen boom.

Over de hoogvlakte der Bataks draagt de wind, tegen wien de dorpen hun hooge daken bukken met buffelhorens dreigend, zwermen zacht grijze duiven, die blinken in de zon.

Op het meer van Sidenreng zwemmen en duiken waterhoentjes rondom de van meeuwen omzwierde booten der Makassaarsche visschers, telkens aan den

grond in het ondiepe water, waar het oevervolk visch vangt onder een omgestulpte mand-zonder-bodem, en de reiger zijn langen hals opsteekt tusschen de hooggestengelde lotusbloemen die wiegelen op den wind.

Op het welige Ambon, overtooverd van vlinders, glanzen de witte kakatoe's als overgroote bloemen aan nog naakte kambodjah-takken.

De groote Paradijsvogel, dien vroege vogelminnaars den ‘voetlooze’ noemden omdat zij geloofden dat hij nooit zat, maar op zijn als zonnestralen schitterende wieken bleef hij altoos zwevende, schittert langs Ansoes. De kleine, robijnroode, de levende vlam, omfonkelt zijn speelboom op het Eiland der Vier Radjahs. Vijf jaar lang kwamen van de vogelrijke bergen van Eiland-Indië die vogels van Albert naar den Vogelaar gevlogen.

Toen nu onlangs voor de vijfde maal sedert de twee kameraden hen te samen hoorden aan den zoom van het bosch, de trekkende kraanvogels trompetten boven Demmin, dacht de Vogelaar:

- Nu komt hij zelf.

En hij zette Albert's stoel weder voor de groote schrijftafel tegenover den zijne.

Maar de brief die van de thuisreis sprak, bleef uit. Op dagen nadat schepen uit het Oosten waren binnengevallen in de havens van Triest, Napels, Genua, Marseille, klom hij in zijn vogeltoren om van verre den postbode te zien aankomen.

Geen brief kwam van de vogel-bergen.

Toen reed hij telkens naar de stad, over de wintersche wegen waarboven de kraai kraste.

De man aan het venstertje van het postkantoor zei:

- Nog niet, Heer Graaf!

Hij bleef dagen lang in het bosch. Hij sprak niet meer met Treff. Hij vergat het uur van eten; de oude huishoudster durfde hem niet roepen als zij hem aan zijn schrijftafel zag zitten met het hoofd op de hand.

Maar op Kerstmorgen, terwijl hij door het venster de vogels voederde op de sneeuw, reikte de postbode hem een brief omhoog.

- Van het Kerstkind!

Toen hij met zijn bevende vingers den omslag openscheurde, vielen er foto's uit, die waren niet van het landschap en niet van de vogels van het Indië der Eilanden: besneeuwde bergen; aan den rand van een steilte lammergieren vechtend om een half-verscheurde geit; een karavaan zwaar beladen kameelen op weg door een bergkloof. Albert's oogen zagen hem aan van den rug van een bultig dier; en een tweede portret lag in den vouw van den brief: Albert in het gras onder een welig bloeienden jongen boom.

Albert schreef: de vogels van den Maleischen Archipel kende hij nu en had hij alle afgebeeld. Nu wilde hij de vogels zien en afbeelden van het Indische vasteland. Met een karavaan van kooplieden trekkende door den Himalaya-pas waar sporen van tijgers liepen door de sneeuw, had hij boven een wit-glorende piek den lammergier zien zeilen. En zwaluwen uit landen van het Noorden hadden hem omzwierd en

omtjilpt in het dal waar hij nu rust hield onder een rozelaar als een jonge berk zoo hoog en rood van honderden rozen. Een blaadje, flauw geurig nog, en flauw rood, had een purperen vlek gemaakt op zijn schrift.

- Jaren en jaren werk zie ik hier voor mij! En dan: Zuid-Amerika! het rijkste vogelenland van de aarde! Zien wat Humboldt zag, de Saussure, Darwin: den trek van den goudpluvier dien U op de groote kaart in de werkkamer hebt geteekend, van Alaska over de Aleoeten naar Honoloeloe, van Labrador over den Atlantischen Oceaan de pampas van Argentinië in en, met het voorjaar, terug door het dal van de Mississipi. De kolibri's en groote arara's zien van Brazilië tusschen stralende orchideeën. In Mexico lachen met de spechten, die hun winterprovisie eikels voor de eekhoorns verstoppen in de holle dorre aloë-stengels en in den steel van de Yucca-lelie gaten boren, ‘eikeldopjes’ om er de eikels in vast te keilen voor genoegelijker eten; hen heen en weer zien schitteren over het dorre steenige land tusschen verdorde Aloës en verdorde Yucca's. Zien wat Audubon zag in de bosschen van het Noorden, al die jaren lang, toen hij telkens opnieuw trachtte geld te verdienen met zaken in de groote steden, en telkens opnieuw faalde en zijn troost zocht bij de vogels in de bosschen, hen uitschilderend met zijn fijnste penseelen en klaarste kleuren; tot hij begreep - zooals U! - dat bij de vogels zijn eenige leven was, en - zooals U! - bleef bij de vogels in het bosch.

Alles zien van de vogels wat er te zien is, en nog meer!

Toen hij den brief had uitgelezen, zat de Vogelaar lang zeer stil.

Eindelijk, langzaam, zwaar, stond hij op, ging naar de groote schrijftafel voor twee, zette het portret van Albert met de karavaan en het portret van Albert onder den grooten rozelaar tegen een stapel boeken, zag op de ledige plaats tegenover hem.

En nam zijn pen en schreef:

'Bravo, Kameraad!'

Dat is nu drie jaar geleden. Nog altijd komen Albert's brieven van de vogelrijke bergen van Azië. De Vogelaar vertoont zijn fotografieën aan de toehoorders op de zomersche leergangen. Hij heeft de jacht in de bosschen aan deze zijde van de plassen verpacht aan zijn buurman, zijn vroegeren kameraad in het regiment. Die staat verbaasd over de verbeteringen die de Vogelaar aanbrengt op Demmin. Hij begrijpt niet hoe dat uit de pachtsom betaald wordt. En waarom doet Quitzow het, hij die op zijn leeftijd toch geen nut van die uitgaven meer zal hebben, en terwijl hij voor zijn erfgenaam, dien drinkenden en dobbelenden Kurt, geen vriendschap voelt? Maar Quitzow is de man niet wien men vragen stelt anders dan over vogels.

De rentmeester, naast wien zijn zoon nu over het veld rijdt als zijn aanstaande opvolger, vertrouwt hem

toe dat de Heer Graaf op zware lasten zit sedert hij zooveel bouwt en die proefnemingen met nieuwe soorten tarwe is begonnen. Maar zelfs hij weet niet wat de oude Vogelaar zich ontzegt om het vogelrijk Demmin te maken tot een verheugelijk erfdeel voor den zoon van zijn ziel.